

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154
Iunie 2024 (Anul XVI) Nr. 184 (6/2024)

BOEM@

Iunie 2024 (Anul XVI) Nr. 6 (184) - 48 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **A.S.P.R.A.**

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: Editura Boem@

6 / 2024

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău

Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactor-șef adjunct: Denisa Lepădatu

Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănăilă, A.G. Secară, Mihaela Vaida, Dan Ion Sanda, Adrian Talabă, Grigore Grigore, Lucia Pătrașcu, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture

Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Lidia Grosu (Chișinău), Ana Opran (Vaslui), Florin Logreșteanu (Craiova), Melania Cuc (Bistrița), Carmen Racoviță (București)

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Revista literară BOEM@ o puteți citi și pe site-ul

www.boema.edituraboema.ro

actualizat permanent de: *Editura Boema*

Email: boema@edituraboema.ro,

aspra@edituraboema.ro, petrerau@yahoo.com

Telefon: **+40 726 337376**

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regiment 11 Siret, Nr. 17, C20/42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: **0726 337376**

o În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

o Materialele trimise trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF) și să conțină diacritice.

o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional texte apărute în alte publicații (inclusiv pe internet).

**Literatură
și
Artă**

DIN CUPRINS

Poezie: **Ignatie Greuc** (p.3), **Constantin Stancu** (p.12), **Valentin Lupea** (p.12), **Nicolae Nistor** (p.13), **Lidia Zadeh** (p.21), **Teodore Dume** (p.22), **Ioan Gheorghită** (p.26), **Victor Baumann** (p.28), **Nori Jeler** (p.32), **Diana Trandafir** (p.35), **Constantin Bejenaru-Beco** (p.36), **Cecilia Dragomir** (p.37), **Lucica Delcea** (p.43)

Proză: **Gina Constantin Marinescu:** Mai aproape de cer (p.9), **Aurel Brumă:** Din memoriile lui Zeze - II (p.16), **Lucian Adulmeanu:** Covoarele persane (p.24), **Mihai Iulian Gîndu:** Puterea imaginației sau ultimul pact (p.29), **Florin Logreșteanu:** Ulysse, captiv în Cetate (p.41)

Note de lectură: **Lucia Pătrașcu:** Maria Tirenescu - Ele, dragile mele (p.37), **Ioan Gheorghită:** Câteva însemnări privind opera literară a scriitoarei Elena Netcu (p.40)

Eseu: **Ștefan Andronache:** Universul poetic eminescian în viziunea artiștilor plastici din secolul al XX-lea (I) (p.5), **Alina Panait:** Studiu asupra personalității creatoare a lui Marin Preda (p.33)

Note de călătorie: **Ștefan Andronache:** Pompei, un oraș conservat pentru posteritate - II (p.44)

Mari poeți: **Charles Baudelaire** (p.15), **Edgar Alan Poe** (p.20)

Interviu: **Cristian Mladin:** "Umbrele din lumină sau lumina din umbre?", interviu cu artistul plastic Sofia Klemenko (p.30)

Cărți: **Redacția:** Cărți sosite la redacție (p.47)

Grafică:

Coperta I: **Salvator Dali** - *The first study for the Madonna of Port Lligat*;

Coperta IV: **Carmen Racovitza** - *acrilic*

Interior: *Grafică Pixabay*

www.boema.edituraboema.ro

Ignatie GRECU**Cărare**

Cărarea care duce la Tine
 Trece printre uriași trandafiri.
 Îngeri coboară și suie
 Pe scări de mireasmă, subțiri

Ghimpi de oțel străjuie la intrare.
 Am răni la mâini și pe frunte
 Și-n coastă o floare de sânge
 Picură-ntruna rubine mari și multe...

Copilăria mea

Acolo, într-un sat, sub Carul Mare,
 Dezmiertată-ndelung, de soare
 Și de roua ochilor sfințită-un pic,
 Copilăria mea a dat în spic,
 A crescut și s-a făcut mare.

Mireasma ei de crin în floare
 S-a preschimbat în versuri cântătoare.

Orașul

Singur stă orașul,
 Mai singur ca niciodată.
 Printre înalte blocuri de piatră,
 Copacii poartă pe umerii lor
 Mari nimburi de aur.

Dar vine un anotimp
 Care străbătând văzduhurile
 Ca un bolid ceresc
 Rănește acoperișurile.

Pașii pe străzi se rălesc.
 Lumini sfioase la geamuri
 Fac să se înfioare
 Frunzele pe ramuri.

Apoi liniștite cad
 Una câte una
 Pe caldarâmul umed și rece.

Nimeni nu vine,
 Nimeni nu trece.
 Doar singură luna
 Oglindită-n vitrine
 Strălucește
 Ca una
 Din măștile aztece.

Încă de pe-acum

Toate se împlinesc la izvor
 Unde apele curg sfinte.
 De-acolo își au obârșia
 Cele mai adânci cuvinte.

În lumina lor clară
 Te văd ca-ntr-o oglindă.
 Încă de pe acum, sufletul
 Ar vrea întreg să te cuprindă.

Încă de pe acum, Doamne...

Cărarea

Cerul înstelat deasupra
 și-n suflet poezia.

Țărâitul greierilor noaptea
 înalță la ceruri câmpia.
 Sus, printre stele,
 în lină rotire,
 pământul scânteie.

Cărarea pe care
 încerc să pășesc
 e de nerătăcit,
 Calea Lactee...

Stânjenelul și privighetoarea

Scrie pe nevăzuta boare
 Cu mireasmă dulce-amară,
 Cântecele pe care o privighetoare
 Îl cântă seară de seară.

Noapte de noapte-n sălcii,
 Pe malul cu ape adânci,
 Ea cântă, iar tu ascultând,
 Scrii-ntruna și plângi.

la pana

Te-am rugat să stai lângă mine
 Și-ai stat.
 Pe când toți mă părăseau.
 Tu, cel mai credincios prieten,
 harfă dezmiertată de vânt,
 ca un înger
 ai fost pentru mine.

Apoi toate au crescut,
 au înflorit,
 s-au împlinit
 și au dat rod.

Mi-ai spus atunci:
 - la pana acum și scrie!
 Și, iată, am scris.

S-a oprit

S-a oprit din preumblare
 La izvor un pelerin.
 Soarbe-n umbră din răcoare
 Și din apă cer senin.

(continuare în pag. 4)

Pădurea copilăriei

Cine-ți mai străbate voios și fericit
acum umbroasele adâncuri?

Soarele și luna la zenit.

Râul cu nesfârșite lacrimile lui,
duioase mărgăritare,
îmi mângâie rădăcinile dezgolite
care caută să se ascundă în pământ
precum șopârlele istovite
de prea multă lumină.

Și privighetorile noapte de noapte
cântând!

Pasărea nopții

Pe frizele tăcerii
tresar
primele picături
ale dimineții.

Ușor,
ca un evantai
se desface lumina.

Pasărea nopții
cu aripile-ntinse
stă gata de zbor

întorcându-se-n rai.

Sună un clopot

Sună un clopot în turlă
Cheamă lin la rugăciune
Ultimele raze de soare
Sărută pe creștet
Pădurea-ngenuncheată.

Iau toiagul și mă grăbesc
Să trag zăvoarele grele de
aramă

La porțile acestei
minunate zile
Plină de înfloriri și de
lunimă.

Statuia unui poem

A-ngălbenit pădurea de parcă cineva
pe frunte cu frunza ei s-ar fi șters.
Cineva cu trudă lucrând în tăcere
la șlefuirea unui mare vers.

Cu dalta condeiului cioplind întruna
piatra hârtiei la masa lui de scris.
Spre a scoate. În sfârșit, la lumină
statuia vie a unui mare poem
întrezărit odinioară în vis.

Unii filozofi

Unii filozofi din vechime
spuneau:
omul e ca roua, ca roua.
Soarele este un zeu,
care face să-ncolțească iarba,
pomii să odrăslească,
apele să curgă.
Oamenii, numai oamenii
grăbesc întruna spre moarte.

Vântul

Vântul îndoiaie trestia
sau numai o boare
de cântec
o frânge
de mijloc
murmurând
îndurare!

Cântec

O, Strălucire de sus, cât de frumoasă ești!
Vino în sihăstria mea,
Pomii sunt plini de roade sub cerul
înflorit de mireasmă.
Pârâiașul care străbate grădina
suspină împiedicat în pietricele
Iar sfioase, căprioarele vin în șirag
la amiază să se adape fără
să-i tulbure unda.

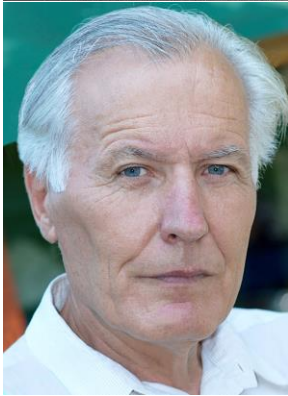
Vino, te aștept. Când se lasă înserarea,
vântul trimite adieri răcoroase
și dezmiardă coroanele bogate ale
copacilor istovite de arșița zilei.
Atunci, umbrele lor se alungesc
culcate pe iarba răcoroasă
care așteaptă pașii tăi
îndată ce cade roua,
roua în picături mici, tremurătoare.

Cineva

Parcă cineva din muguri
ne-ar zâmbi.
Și mie cu mult drag.
Cineva cu aripi mari,
transparente,
fluturând în lumină.

(din volumul „Cântec pentru așezarea luminii”,
editura Eikon)

Ștefan ANDRONACHE

Universul poetic eminescian

În viziunea artiștilor plastici din secolul al XX-lea (I)

Comentarii pe marginea ilustrațiilor unor ediții bibliofile

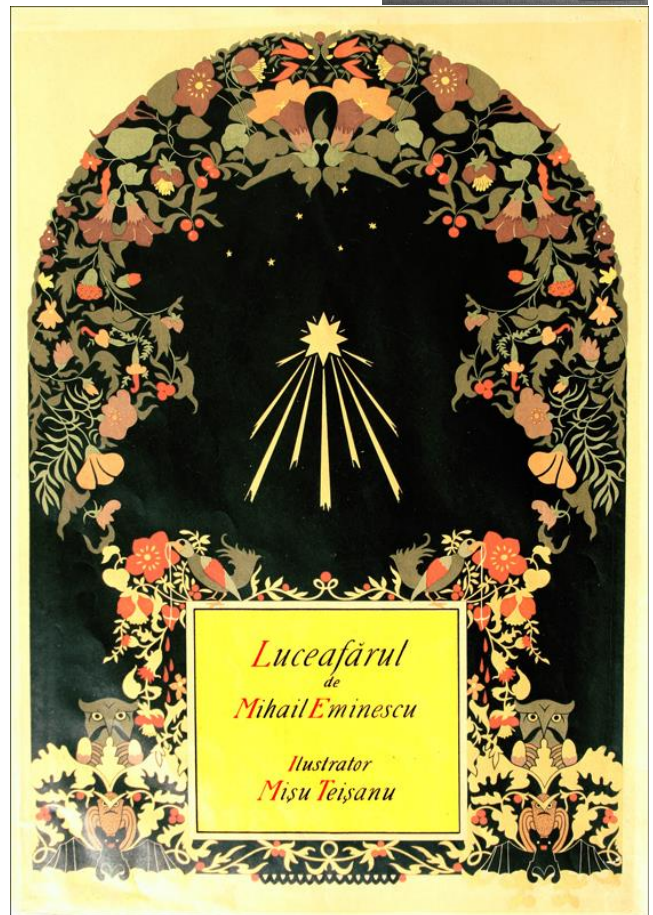
„Poezia în pictură, nu se caută propriu-zis, ci se găsește la un anumit grad de ardere interioară. A da expresie unei lucrări, înseamnă a-i da un suflet, a face să iradieze din ea prezența subtilă, o prezență poetică.“
(DAN HĂULICĂ)

Creația poetică eminesciană care a generat și declanșează încă rafinate și intense emoții ale intelectului, a stimulat, de-a lungul secolului trecut, imaginația mai multor generații de artiști plastici, astfel încât, astăzi putem arunca o privire retrospectivă asupra principalelor demersuri ilustrative. O primă constatare ce se desprinde încă de la început este aceea că artiștii - atrași de irezistibilă lumină a farului spiritualității românești - s-au străduit să recepteze, să descifreze și să vibreze, într-un mod cât mai personal cu putință, la contactul lor cu poezia acestuia, oferindu-ne nebănuite posibilități de interpretare a fluxului textual, de reconstrucție imaginativă a universului eminescian.

Referindu-ne la numeroșii ilustratori ai poeziilor lui Mihai Eminescu, trebuie să scoatem în evidență faptul că se disting două categorii de interpreți. Unii ceva mai superficiali, adepți ai stilului narativ, care au înțeles contribuția lor doar ca pe un simplu adjuvant ilustrativ al operei. Ceilalți, destul de profunzi și talentați, au preferat creația de sine stătătoare și, pe cât posibil, originală, preocuparea lor fiind de a lărgi, prin desen și culoare, posibilitățile de comunicare ale textului literar. Desigur că cei din urmă, prin tot ce au întreprins, au reușit să contribuie la ridicarea pe o treaptă superioară a gradului de consonanță dintre cele două viziuni fundamentale: cea a poetului și cea a ilustratorului, acord fără de care interpretările de ordin plastic ale fenomenului literar riscă să se transforme în simple accesorii ce agresează imaginația și emotivitatea lectorului.

În cazul investigației noastre, pe ilustratori nu-i vom prezenta în contextul categoriilor enunțate, ci îi vom înfățișa în ordinea apariției edițiilor bibliofile pe care ei au încercat să le înfrumusețeze, noi intervenind doar cu remarcile de rigoare.

Pictorul **Mișu Teișanu**, cunoscut fiind pentru ilustrațiile inspirate din operele unor scriitori români sau străini, realizează, între anii 1921-1923, 23 de gravuri policrome pentru „Luceafărul”, poem ce rezumă, într-un fel, universul întregii creații eminesciene. Atelierele Grafice din București ale Societății omonime (căreia i-a aparținut și inițiativa) le-a multiplicat în 250 de mape cu legătură în mătase care, din cauza prețului exorbitant, aveau să

Mișu Teișanu - Ilustrații la Luceafărul

ajungă doar în colecțiile particulare.

Planșele de formatul V încorporează atât versurile poemului, cât și ilustrațiile încărcate de un conținut ideatic bogat ce i-au fost sugerate ambițiosului interpret. În elaborarea acestora se regăsesc ecouri prelungite din Jugendstil, dar și oarecare influențe nipone. Grație cuceririlor mișcării artistice germane amintite, Mișu Teișanu surprinde o lume ce se substituie mișcării universale. Cerul dominat de aștri capătă dimensiuni nebănuite, în timp ce valurile mării aflată într-o mișcare perpetuă, sugerează forța și reflexul trecerii implacabile. Protagonistii poemului sunt redați cu o preraphaelită suavitate. Cătălina, aflată sub efectul băuturii de vrajă a florilor a uitat de chemarea stelelor întinderi și se înfruptă de deliciale dragostei terestre. Sustrăgându-se naturii somptuos narcotice închipuită de Mișu Teișanu, Hyperion, în trufia sa solitară, plutește pe întinderile nemărginite și veșnice, aspirând la iubirea atotcuprinzătoare, la puritate și perfecțiune.

În xilografurile sale, artistul reușește să sugereze terestrul, acvaticul și interstelarul, seninătatea și întunecarea, înălțarea prometeică și prăbușirea damnată. Admirăm, totodată, excelenta punere în pagină a diverselor secvențe ale poemului. Compoziția este dinamică, are unitate și simț al echilibrului. Desenul are o caligrafie liberă și suplă. Prin jocul senzual de forme și motive mângâietoare, Mișu Teișanu face să transpară meditația, melancolia și voluptatea, adică tocmai stările specifice poeziei romantice. Bogatele și mlădioasele elemente vegetale alcătuiesc chemare, fruntare și finale ce determină pe iubitorul de valori bibliofile să se apropie cu plăcere de aceste ilustrații. Și totuși, transpunerile lui Mișu Teișanu, puse uneori și sub

(continuare în pag. 6)

semnul imprevizibilului sau aleatorului inspirației, suferă de un exces de stilizare decorativă, de o anume exuberanță ornamentală.

Mișu Teișanu - Luceafărul

Spre sfârșitul aceluiași deceniu, caricaturistul **Ary Murnu** se erija în postură de ilustrator al ediției de poezii îngrijite de unchiul său George Murnu, membru al Academiei Române. Imediat după apariție, scriitorul Mihail Sebastian, într-un articol al unui ziar din București, întreprinde o critică vehementă la adresa artistului cărui nu ezită să-i acorde calificativul de incompetent („Cuvântul”, București, V, nr. 1404, 19 martie 1929, pp. 1-2).

Într-adevăr, cartea (tipărită la Craiova în anul 1929) nu s-a bucurat nici pe departe de succesul scontat de îngrijitorul ei, adică de fratele mai mare al artistului, prof. George Murnu. Cel care are curiozitatea să o consulte va constata, de îndată, că ceea ce îi dăunează par să fie tocmai acuarelele ce poartă semnătura lui Ary Murnu.

Dacă autorul ediției asigura cititorii, în introducerea, că „Eminescu poate rezista la toate asalturile vremii”, ilustratorul său se pare că a pierdut încă din start competiția dificilă în care s-a angajat. Astfel, din cele douăsprezece acuarele, introduse în blocul de carte, doar patru („Făt-frumos din tei”, „Strigoii”, „Scrisoarea a III-a” și „Luceafărul”) se remarcă prin paleta culorilor și linia desenului, restul par să fie complet lipsite de valoare artistică. Abordând genul ilustrativ anecdotic, el nu mai are cum să reliefeze sensurile și ideile de profundă semnificație ale poeziilor selectate în volum.

Putem afirma, așadar, că ilustrațiile plate ale lui Ary Murnu au făcut deservicii creației eminesciene, căci ele

Ary Murnu - Scrisoarea a III-a

sunt excesiv de dulcele, senzuale și melodramatice; ele traduc mai degrabă cuvintele și mai puțin ideile poetului. La peste nouă decenii de la apariție, acestea continuă să se înfățișeze ca niște insignifiante relicve ale pseudoartei concepute mai degrabă pentru oamenii mediocri, nedispuși să accepte efortul intelectual sau afectiv.

La polul opus, datorită și dimensiunilor ediției, se află poemul ilustrat parcă pentru eternitate de către pictorul ieșean **Eugen Ștefan Boușcă**. Transpunerile

Eugen Ștefan Boușcă - Luceafărul

plastice, lucrate în acuarelă sau pastel, de factură *modern stil*, fuseseră pregătite, încă de peste două

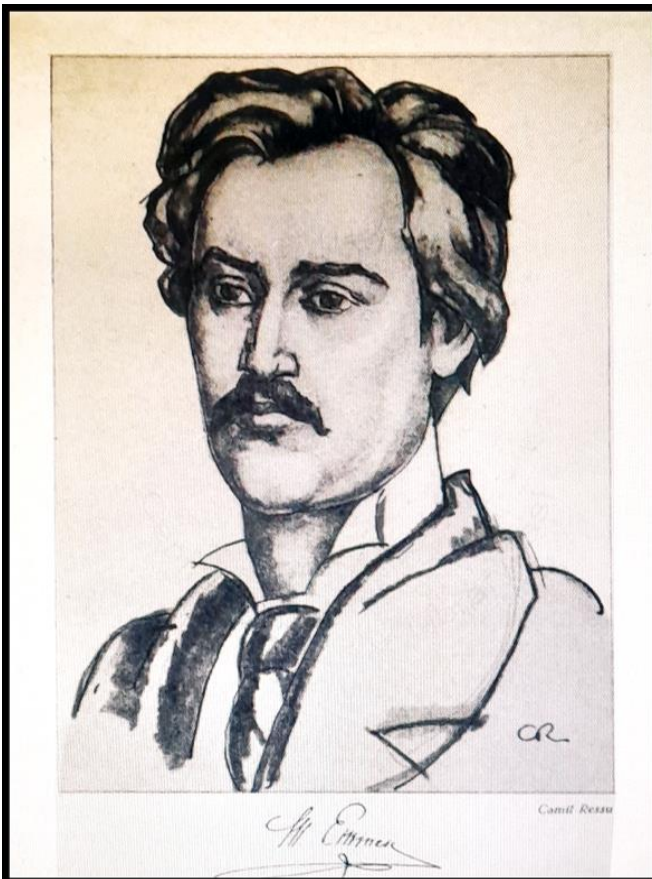
(continuare în pag. 7)

decenii, ca eventuale modele pentru vitraliile noii opere ce ar fi trebuit să se construiască, cândva, la Iași.

Ediția remarcabilă a „Luceafărului” de la Editura „Junimea”, de format V, se înfățișează ca o carte de o frumusețe deosebită, demnă să reziste exigențelor ierarhizărilor bibliofile. Transcripțiile lui Eugen Ștefan Boușcă sunt hrănite de pure efuziuni cromatice aflate în asociații delicate de tonuri rare și rafinate, ce se combină polifonic, asigurând autenticitatea și forța de sugestie a poemului.

Parcursul ilustrațiilor sale, la „Luceafărul”, invită lectorul la comentarii șoptite, îl determină să mediteze, în liniște, la perfecțiune, puritate și nemurire. În urzeala unor autentice tapiserii, distingem personajele deformate de fluidul neantului ce le înconjoară. Culoarele - desprinse măiestru parcă din spectrul curcubeului - reușesc să amplifice sensurile vădit simbolice ale poemului, în timp ce atmosfera luminoasă a acestuia stabilește cromatica. Metafora luminii de dincolo de noi, ca un mesager al regatelor informale ale infinitului, încearcă să dea astfel o notă ireală lumii, mult mai potrivită cu veșnicia decât cu efemerul.

Cu ocazia împlinirii a cizeci de ani de la moartea lui M. Eminescu, Direcția Culturală a Primăriei București s-a implicat în realizarea unei ediții omagiale de „Poezii”. Ludovic Dauș în postfața cărții precizează că volumul „cată să adauge un pios omagiu poetului integrat atât de definitiv în conștiința neamului” (M. Eminescu, *Poezii*, București, 1939, p. 256). Într-adevăr, pentru întâia oară, i se prezintă publicului larg un Eminescu imprimat în condiții satisfăcătoare și la un preț modest, fapt ce îl făcea accesibil tuturor iubitorilor de poezie.

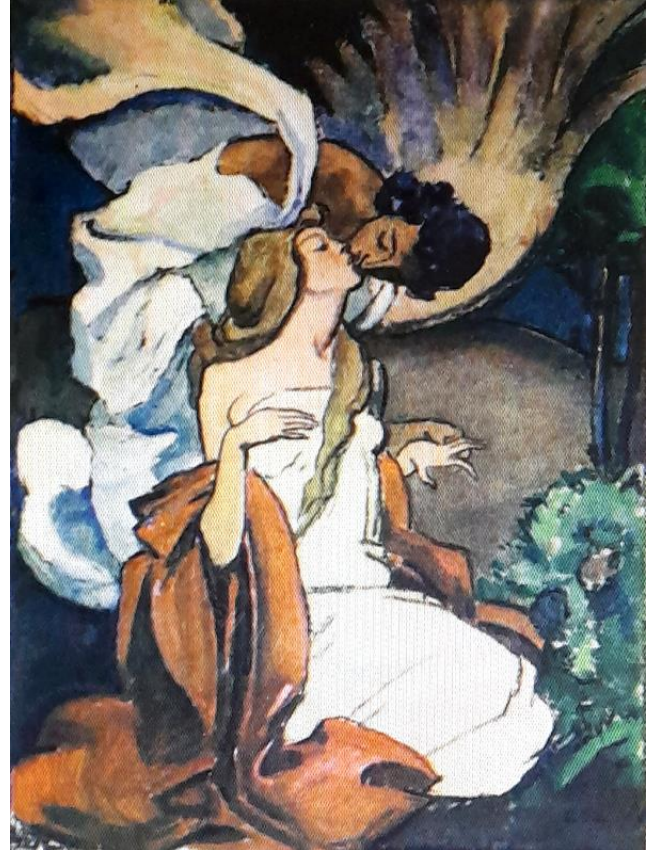

Camil Ressu - Mihai Eminescu

Între paginile ediției sunt strecurate, ca lucruri distincte, câteva reproduceri după creațiile semnate de pictori

de primă mărime în epocă care, după cum spune însuși îngrijitorul acesteia, „au reușit să ni le înfățișeze cât mai unitar-vaporoase, fără precizări prea mari de contururi, ceea ce convine atmosferei generale a cărții”. Dacă **J. Steriadi** alege poeziile ce-i permit să-și exercite velleitățile de pictor peisagist, deși în materializarea lor se simte febra improvizăției („Pe aceeași ulicioară”, „Pe lângă plopii fără soț”), **Al. Poitevin-Schelety** caută, prin acuarelele inspirate de „Lacul” sau „Înger și demon”, să dea dovada unui interpret cât mai fidel al universului eminescian.

Camil Ressu - Luceafărul

Dintre toți cei ce și-au adus contribuția la realizarea echivalențelor plastice ale poeziilor, incluse în această ediție comemorativă, se detașează, în mod cât se poate de vizibil, **Camil Ressu**. Sobrul artist, datorită înțelegerii, dar și vibrației proprii, ce pare să simtă pentru poezia creatorului, se remarcă printr-o paletă redusă doar la câteva culori, dar cât de splendid orchestrate!, determinând lectorul, prin intermediul acuarelor immortalizate, să re trăiască fiorul dragostei curate și înălțătoare exprimate de poet în creațiile: „Dorința”, „Făt-Frumos din tei” sau „Luceafărul”. Remarcăm, totodată, și admirabilul portret în cărbune al lui Eminescu, aproape de nimeni depășit până acum.

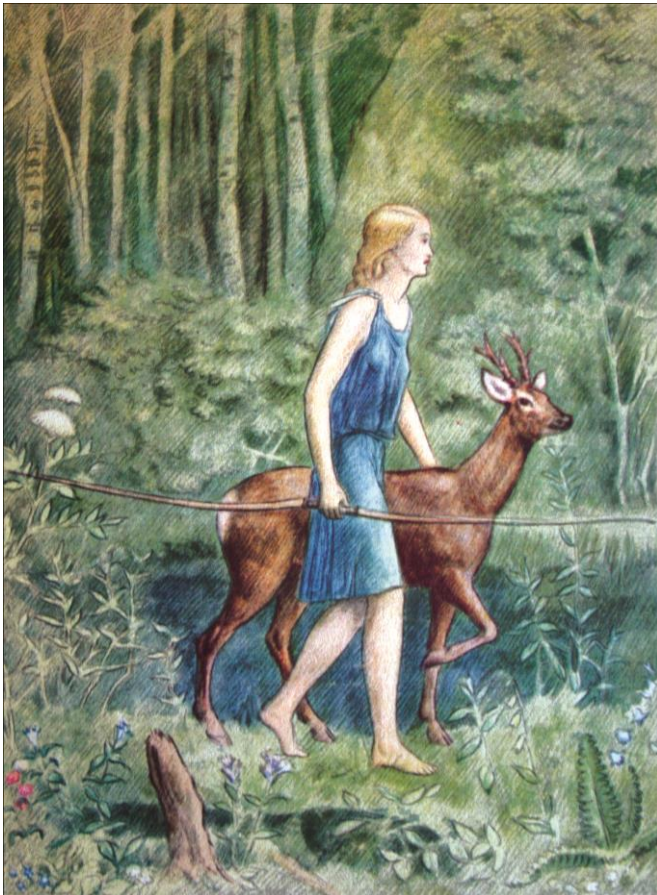
Tot în prima jumătate a celui de-al Doilea Război Mondial constatăm că s-au mai tipărit încă trei ediții ilustrate ale poeziilor lui Mihai Eminescu.

Cea dintâi, apărută în 1941 (în numai 2000 de exemplare pe hârtie chamoix de Canada) sub îngrijirea prestigiosului critic Garabet Ibrăileanu, cuprinde similitudinile de **Al. Brătescu-Voinești** fiul. Adept fiind al liniei economice, dar sugestive, Al. Brătescu-Voinești ne introduce într-o lume în care poezia, puritatea și frumusețea știu să ne subjuge, să ne răscolească. Simțim

(continuare în pag. 8)

(urmare din pag. 7)

că în lucrările sale primează dragostea pentru natură, pentru nudul feminin, dar și simplitatea gestului. Meritorii sunt vinetele primare la „Crăiasa din povești”, „Lacul”, „Atât de frumoasă”, „Scrisori” și „De-or trece anii”.

Al. Brătescu-Voinești – Diana

În anul 1943, editorul Grigore Scorpan scoate, la „Cartea Moldovei” din Iași, o ediție a „Poeziilor” ilustrată de basarabeanul **Th. Kiriacoff-Suruceanu**. Gravurile acestuia - ce trădează în mod vizibil influențele secesionismului german - sunt destul de inegale, motiv pentru care nici nu ne oprim asupra lor.

Ultima ediție bibliofilă din perioada războiului, atât de improprie săvârșirii actelor de cultură de substanță, a fost tipărită de Editura Cartea Românească în anul 1944. Iată ce declară, în prefața cărții Mihai Toneghin, îngrijitorul ei: „poeziile lui Mihai Eminescu sunt talmăcite grafic - cu concursul gravurului **Aurel Bordenache** - aducând prin aceasta o mărturie de vie recunoștință celui care a turnat în formă nouă limba noastră strămoșească” (Mihai Eminescu, „Poezii”, Cartea Românească, București, 1944, p. 8). Din păcate volumul nu a putut ajunge și în mâinile tuturor bibliofililor din țară întrucât cea mai mare parte a tirajului – adăpostit de Librăria „Cartea Românească” – a pierit în timpul bombardamentelor asupra Capitalei.

Copleșit fiind atât de dimensiunea geniului eminescian, dar și de responsabilitatea pe care și-o asumase, artistul de formație academistă Aurel Bordenache (nepot după mama lui Mihai Eminescu!) a lucrat cu pasiune, între anii 1941-1943, circa 150 de desene în peniță, laviu sau sgrafito, dar, în volumul de poezii, redacția editurii a fost nevoită să includă numai o jumătate dintre ele. Concluzia noastră are în vedere atât calitatea îndoielnică a multora dintre desenele structurate în ediție, cât mai ales ilustrațiile rămase ce aveau să ajungă în prestigioa-

Aurel Bordenache - Veneră și Madonă

sa colecție de documente eminesciene a lui Dumitru I. Grumăzescu din Iași.

În afara ilustrațiilor care acompaniază fiecare poezie, marcându-le titlul și sfârșitul, în carte există 24 de planșe distincte ce dezvăluie climatul de înaltă spiritualitate pe care-l emană creațiile care i-au reținut atenția artistului. Ce conțin aceste planșe cu fotografuli? Două portrete ale lui Mihai Eminescu la vârste diferite, câte două ipostaze la poeziile „Veneră și Madonă”, „Călin”, „Scrisoarea I-a” și trei ilustrații pentru „Scrisoarea III-a”. Celelalte poezii: „Luceafărul”, „Glossa”, „Epigonii”, „Mortua est”, „Împărat și proletar”, „Singurătate”, etc.) au doar câte o singură planșă.

În „Venere și Madonă”, lucrare inspirată de o pictură a lui Rafael („Fecioara cu sticlele”, aflată la Galeria Uffizzi din Florența), precum și de celebra sculptură „Venus din Milo” (de la Muzeul Luvru din Paris), artistul face proba priceperii și talentului său. Frumusețea este redată prin două emisfere indisolubil legate una de alta.

Cât privește scena din „Luceafărul”, aceasta este concepută pe mai multe nivele de semnificație: ca o compoziție ascensională de trupuri dispuse într-o poziție de mare gingășie în timpul mișcării lor ce sugerează rotirea; ca o reprezentare idilică a dragostei unor adolescenți zvelți, puri și inocenți; ca o imagine a cuplului, țel și esență, surprins în momentul de perfectă reciprocitate al dăruirii și pasiunii fizice.

Aurel Bordenache se dovedește a fi fost preocupat atât de formă, cât și de linie. Stilul său este riguros rațional, echilibrul și perfecțiunea caracterizându-l. Autorului nu i se pot trece cu vederea și câteva exerciții gratuite. Deși desenele sale sunt bine executate, ele solicită în mod vizibil ochiul și mai puțin inima. Deși se dovedește a fi un meșteșugar de stirpe aleasă, Aurel Bordenache a scontat mai mult pe efec-

(continuare în pag. 9)

te de suprafață și mai puțin pe sensibilitatea profundă a lectorului.

Totodată, i se mai poate imputa nota exagerat de pesimistă din epocă pe care a dat-o unora din interpretările sale. Artistul a introdus un exces de elemente specifice recuzitei tragico-mistice: clopote, ruine, candelă, cruci, spânzurători, schelete, corbi, etc. Recurgând la asemenea procedee Aurel Bordenache s-a îndepărtat, într-un fel, de atmosfera luminoasă pe care o degajă creația eminesciană, lăsându-se prea lesne influențat de ideologia nocivă a momentului și, mai ales, de atmosfera înfricoșătoare a războiului.

**Gina CONSTANTIN
MARINESCU**

Mai aproape de cer

(fragmente de roman)

60. Coralia – Iluzia zăpezii

Ultima zi de școală a clasei a XII-a A. Cu trei momente importante și memorabile. Ultima oră de curs a clasei. Cursul festiv al promoției. Banchetul la restaurant.

Coralia propusese fetelor din clasa ei să poarte pe cap coronițe cu flori naturale. Ea să le cumpere suportul din material plastic al coroanei și ele florile. Diverse specii. Diverse culori. După bunul plac al fiecăreia. Au împodobit în clasă coronițele și arătau ca niște zâne sau iele, îmbrăcate și în costume populare. Băieților le dăruise papioane, pentru banchet.

Realizaseră, conform tradiției din liceu, câte un album cu fotografii reprezentative, din cei patru ani de școală. Au invitat la ultima oră, în sala lor, toate cadrele didactice ale clasei și pe doamnele directoare. Pe rând, elevii au prezentat întâmplări hazlii și au exprimat mulțumiri pentru întreaga lor evoluție. Au cântat vocal și la chitară, încântând auditoriul. Profesorii, la rândul lor, au ținut să le adreseze recomandări, urări și considerente. Doamna dirigintă a vorbit puțin, atât cât să intermedieze prezentarea în fața colectivului profesoral al clasei terminale. Emoționați toți, elevi și educatori, deopotrivă. Încă o clasă de elevi va părăsi băncile școlii. Tineri purtând cu ei amintiri neprețuite.

A urmat cursul festiv, în curtea liceului. În aer liber. Să simtă libertatea zborului. Cu robe și toci, cu eșarfe personalizate, cu diplome de absolvent și câte un trandafir roșu în mână. Și multă, multă lumină în ochi. Strălucitori, veseli, optimiști, entuziaști.

După intonarea imnului academic *Gaudeamus igitur* și alocuțiunea direcțiunii școlii, au fost strigați pe rând. Clasele și elevii. În ordine alfabetică. Coralia îi chema în fața careului, completând la fiecare absolvent câte ceva despre activitatea sau personalitatea lui. Și după ce caracterizase inițial tot colectivul.

Își impusese să nu plângă. Să nu transpire la suprafață emoția. Regretul. Durerea despărțirii de acei copii minunați care îi luminaseră cariera și zilele. Viața!

Reușise! Acolo, în fața tuturor, elevi, părinți și profesori din toată școala, fusese stăpână pe ea, pe cuvintele și gândurile sale. Doar acolo. Pentru că în sala de clasă, unde s-au întors, doar ea cu ai săi copii, după festivitate, nu mai rezistase.

Lacrimile îi curgeau neconținut pe obraji, un șirag de noduri în gât îi omorau cuvintele din față iar inima îi bătea cu putere, de treizeci de ori mai tare decât în condiții normale. Inclusiv pentru fetița care nu mai era printre ei. Le pregătise diplome personalizate, cu *Cel mai inimos voluntar* sau *Cel mai bun chitarist*, *Cea mai bună handbalistă*, *Cea mai bună scriitoare*, pentru fiecare având ceva în inima sa. Nu o etichetă. Un loc!

Scosese și o mică broșură, multiplicată pentru fiecare. Pe prima pagină, scria: „*Pentru o clasă deosebită, cu 29 de elevi minunați, 29 de lecții cu doamna dirigintă*”. Urmau titluri. *Ce simți când dăruiești!*. *Arta care înfrumusețează viața*. *Ce mari sunt gesturile mărunte!*. *Când părerile și opiniile devin sfaturi*. Și restul.

Cei mai mulți dintre elevi erau triști. Unii plângeau. Unii cerându-și iertare pentru momentele în care o supăraseră neștiind că îi iertase înainte chiar de a face ei un gest urât. Altfel cum s-ar fi numit profesor, pedagog, psiholog, iubitor de copii, educator? Cum s-ar fi numit om?

Daria pregătise un ultim eseu. Coraliei îi va fi dor de creațiile sale. A venit singură în fața clasei și a citit.

ILUZIA ZĂPEZII

Zidurile. Opreliști ridicate de oameni, voluntar sau involuntar, unii versus ceilalți. Se găsesc peste tot. În case, instituții, fabrici și uzine, pe străzi, pe ogoare... Da, chiar și acolo unde nu vezi nimic în afară de linia orizontului. Pentru că lângă tine mai este cineva care vede aceeași linie dar cu alți ochi și între cele două perechi de ochi apare un obstacol.

Fiecare om se lovește o dată sau de mai multe ori de unul sau mai multe ziduri. Durerea resimțită e proporțională cu sensibilitatea fiecărui individ, cu intoleranța celorlalți, cu o cicatrizare a defectelor, cu arta navigării în necunoscut.

Unii țipă la impact și îi învinuiesc doar pe cei de dincolo. Unii se învinuiesc pe ei înșiși, pentru lipsa de observare a pereților. Alții inhibă primul icnet, pe al doilea și ajung la un soi de masochism pe care îl confundă cu înțelepciunea „Trebuie să accept!”.

Alții chiar sunt înțelepți. Analizează, studiază și găsesc, pe placul multora, elegant și pacifist o modalitate de dărâmare a obstacolelor. Evident, nu pe toate dar succesul reputat se transformă în suficientă și le asigură starea de bine universală.

Costurile sunt iarăși diferite. Pentru același zid unii cumpără o simplă unealtă, alții un pickhammer. După

(continuare în pag. 10)

buget, după puteri și disponibilitate. Sunt indivizi care, la început, împrumută mijloacele de la alții apoi realizează că dobânzile sunt prea mari și se opresc. Nolens-volens devin toleranți, nu mai luptă.

Zidurile nu cad. Mereu vor exista. Apar doar breșe, mai mici sau mai mari prin care să încapă două mâini care se strâng, două capete lipite într-un sărut, două inimi bătând un timp în același ritm, perechi de ochi trecându-și, de la unii la alții, lumină.

Zidurile nu dispar. Și nici nu trebuie. Cum altfel am simți că suntem utili, că avem un feed-back al luptei noastre lăuntrice sau exteriorizate dacă nu văzând concret spărgându-se ceva. Învingând răul valorizezi binele. Monotonia aprovizionează lenea și induce o noapte a minții într-o continuă, improprie și fatidică eclipsă.

Zidul devine oglindă în care îți privești neajunsurile, handicapul de a nu putea atinge perfecțiunea. Ajunge instrument de măsurare a puterii de a schimba ceva în viața ta și a altora.

Apare ca o cortină după care tânjești să apari, să vezi spectacolul de pe scenă sau invers, publicul care va aplauda sau nu, te va admira sau te va critica. Poate fi și un joc permisiv în care să pierzi, să câștigi sau doar să pariezi pe o performanță viitoare. Poate fi o barieră pe care, conștient și fericit, o poți ridica după trecerea rapidă a unui tren nimicitor, care te putea spulbera.

Zidurile dintre oameni nu sunt erodate de vânt sau de ploii. Peste ele ninge doar cu fulgi de iubire. Zăpada iubirii fină, protectoare, care ajută natura să traverseze iernile grele și să renască primăvara. Când stratul de zăpadă crește, ele par mai mici, topindu-se parcă sub greutatea diafană a albului imaculat, invaziv. Noi suntem iluzioniștii care fac zidurile să dispară făurind tunuri de zăpadă. O iluzie, de ce nu?! Pentru că viața trebuie să fie albă și albul ajutat să cucerească. Alb e surâsul omului blând de lângă tine. Albă e floarea oferită cu sinceritate, indiferent de culoarea naturală. Albe sunt minutele recunoștinței. Albă frumusețea. La fel generozitatea și puritatea.

Nu știi de ce se pictează în roșu, iubirea. Culoarea sau nculoarea albă reflectă toate lungimile de undă, lumina întorcându-se în mediul din care a venit. Și de unde poate veni lumina dacă nu de-acolo de Sus, trimisă pe pământ oamenilor din dragoste pentru ei și așteptată să ajungă, tot ca iubire, din nou la Creator?!

Mulțumim, Doamne Bunule, pentru miracolul zăpezii trimis pe pământ!

După aplauze, doamna dirigintă i-a strâns în brațe, pe rând. În final, o clasă întreață o acoperise, sufocând-o în mijlocul lor, unde se simțise atât de bine timp de patru ani, pe care nu îi va uita niciodată.

Copii minunați! Clipe minunate! Ani minunați! Nu știa cum să oprească timpul în loc. Să nu-i piardă. Ea trebuia să spună cuvintele de rămas bun dar era incapabilă să le articuleze. Totuși, a trebuit să o facă, grăbită de banchetul la restaurant, care se apropia.

Rămasă singură în sală, gândea: ce voi face la toamnă, când nu-i voi mai vedea în bănci? Când alte chipuri străine le vor lua locul? Da, dar așa fuseseră și ei, în urmă cu patru ani. Niște străini. Câteva minute. Doar până a citit catalogul. Pe urmă au fost ai ei. Elevii și copiii ei.

O parte semnificativă din viața ei. Compusă din toate promoțiile care vor urma. Și-a dorit să fie profesor. Cu

toată ființa. Ceea ce presupune și să mori puțin vara pentru a renaște, și mai înfloritoare, toamna.

Banchetul a ținut toată noaptea. Cât de puțin! Tot timpul a fost cu ei. La mese, pe ringul de dans, la fotografiat. Ajutându-i să pășească un prag. În altă etapă a vieții.

Un absolvent a invitat-o, sfios, la dans. Era un băiat cuminte și silitor. Cel care, provenind dintr-o familie dezorganizată, cu o situație materială precară, a vrut să abandoneze liceul, cu patru luni înainte de final. Nu mai avea bani pentru a plăti cazarea în cămin și masa la cantină. Îi achitase Coralia, după ce îl convinsese să nu renunțe la școală, pe ultima sută de metri. A acceptat ajutorul, doar ca împrumut.

Toți elevii clasei i-au dăruit, spre amintire, o husă de catalog din etamină, pe care fiecare elev își cususe numele, în ordine alfabetică, și un album cu fotografii, în care fiecare dintre ei a scris câteva rânduri. Ampretele lor în statistica vieții. Cel mai puțin scrisese Daria:

Așa cum mi-am dorit: mai aproape de cer!

61. Codrin - Incendiul naval

Un nou voiaj. Ultimul înainte de nuntă. Rezervaseră un restaurant și stabiliră unele detalii. După inima lor putea să nu vină decât soții Catargiu, părinții și fratele Coraliei. Insistaseră Mircea și Sofia pentru o petrecere largită, având în vedere că toți patru aveau mulți colegi și mulți cunoscuți.

Pe mare sau pe uscat zilele se scurgeau greu. Agățate de ochii, gesturile și cuvintele îndrăgostiților. Între două comenzi pe vapor, Coralia alerga pe valuri și el căuta să o prindă. În pauzele dintre orele de curs, ea îl simțea pe holuri, așteptându-o.

Chiar și unchii erau marcați de evenimentul care se apropia, în care avuseseră și ei un rol covârșitor.

Cu o săptămână înainte de încheierea voiajului, telefonul sună mult, aproape de miezul nopții:

- Domnul inginer Catargiu? Sunteți chemat de urgență la serviciu! Este vorba despre o avarie la un vapor aflat în rada portului. Trebuie trimise echipe de salvare a marinarilor.

Vestea îl trezi pe Mircea, brusc, la realitate. Întârzie cu receptorul în mână atât cât să-l observe și Sofia, deranjată din somn.

- Codrin! Nava lui Codrin! Trebuie să ajung imediat în port!

- Merg și eu! Nu încerca să mă oprești, că nu rămân acasă!

Au ajuns în port speriați, cerând cât mai repede amănunte. Fusesse un scurt-circuit în sala motoarelor și luase foc un tablou electric. Erau și răniți. Membrii echipajului acționau pentru stingerea incendiului.

Se pregătise o navă de intervenție și mai multe șalupe se îndreptau spre vasul avariat. Era multă agitație și nu conteneau a veni din oraș rudele marinarilor. Știri contradictorii sau incerte. Debusolări.

În toată acea vânzoleală, Sofia găsi un moment să-l prindă pe Mircea de braț:

- Du-mă la un telefon! Trebuie să o sun pe Coralia!

- De ce?! N-o mai speria și pe ea, acum, noaptea.

- Nu! Trebuie să știe! Nu ne va ierta niciodată și...

Nu mai continuase fraza dar avea în cap argumen-

(continuare în pag. 11)

tul pe care se baza cel mai mult: Coralia îl va salva! Cu dragostea ei. Credința ei. Rugăciunile ei. Nimic nu poate fi mai convingător în fața Bunului Dumnezeu decât rugămintea omului care iubește cu adevărat, din tot sufletul, cu toată ființa.

Venise, cât putu de repede, cu un taxi și făcuse ceea ce prevăzuse atât de bine Sofia.

În vântul rece care se pornise, învinețită de frig, înghețată, plângând, se ruga. Ore în șir. Neconținut. În toate felurile. Se detașase puțin de restul oamenilor gălăgioși pentru a fi singură. Singură cu el. Și cu EL. Pentru a-L implora. Pentru a-i spăla picioarele cu lacrimile sale.

Apărură demult zorile și, în sfârșit, îl văzu. O căuta în multime. Alergă într-un suflet și în brațe i se opri.

- Nu mai plânge! A fost cumplit dar s-a terminat!, îi spuse Codrin, încercând să-i ștergă lacrimile.

Coralia se desprinsese încet, simțindu-i hainele ude și reci. Îi văzu fața transfigurată de frig, tot corpul tremurând și îi spuse:

- Să mergem acasă! Cât mai repede! Să nu te îmbolnăvești!

- Da, da... dar, te rog, Cori, să nu mă duci la spital! Nu-mi place acolo.

- Nu, nu...Promit că n-am s-o fac!

În apartamentul ei, luă rapid măsurile care se impuneau. Băgă un reșou în priză. Cât să se acomodeze treptat cu temperatura mai ridicată. Îl ținu, un timp, în cadă și sub dușul fierbinte. Îi făcu o frecție generală cu spirt, oțet și carmol. Puse pe el niște haine mai largi de-ale ei și îl înfășură în cearșafuri calde. Îl înveli cu o plapumă groasă sub care, la picioare, introduse câteva sticle cu apă caldă. O pernuță electrică. Ceaiuri fierbinți. Antitermice din rezerva casei. Coborî în grabă la farmacie și completă necesarul de medicamente plus alte produse farmaceutice utile.

Toată ziua și toată noaptea următoare îl supraveghease. Ea nu dormise deloc. Îi schimbase hainele și cearșafurile transpirate. Îi luase în mod repetat temperatura. Îi dădea să bea lichide calde și medicamente. Între timp se ocupase și de bucătărie. O supă de pui, mai multe feluri doi consistente și chiar desert.

O striga, din când în când, și se liniștea când îi punea mâna pe frunte. Când o simțea aproape. Bolborosea uneori cuvinte legate de incendiu dar tot ea le spulbera, așezându-se lângă el și, protector, cuprinzându-l cu brațele.

O sunase și pe Sofia să o informeze despre starea lui, pentru a nu fi îngrijorată.

A doua zi, pe la prânz, când trebăluia prin bucătărie, se trezi cu el în cadrul ușii. Nu auzise niciun zgomot.

- Bună dimineața, domnișoara doctor!

- Bună dimineața, domnul ofițer! Ce serviți la prima oră?

- Toate mirosurile de-aici sunt apetisante.

- Atunci iau ceva din frigiderul de pe hol și ne așezăm la masă.

Coralia se îndreptă spre hol dar când ajunse la ușă, Codrin îi bară trecerea și, prinsă între mâinile lui, nu putu decât să ridice capul și să-i citească în ochi toată dragostea și recunoștința. Adică totul!

După masă, Codrin îi cercetă colecția de discuri muzicale. Văzu și Suitele Peer-Gynt și o întrebă:

- Îți place Solveig?

- Nespuse de mult! Printre preferate.

- Și mamei îi plăcea...

Făcu o pauză, după care adăugă, încet:

- Știi, în degringolada provocată de incendiu, am căzut în apa foarte rece. Căutam scara când am văzut două mâini care mi se întindeau, ca să urc. Una era a mamei și cealaltă a ta...

Spre seară, veniră și soții Catargiu să îl ducă acasă cu mașina. Cât mai protejat de răceală. Și cu multe cutiuțe de mâncare preparată de Sofia.

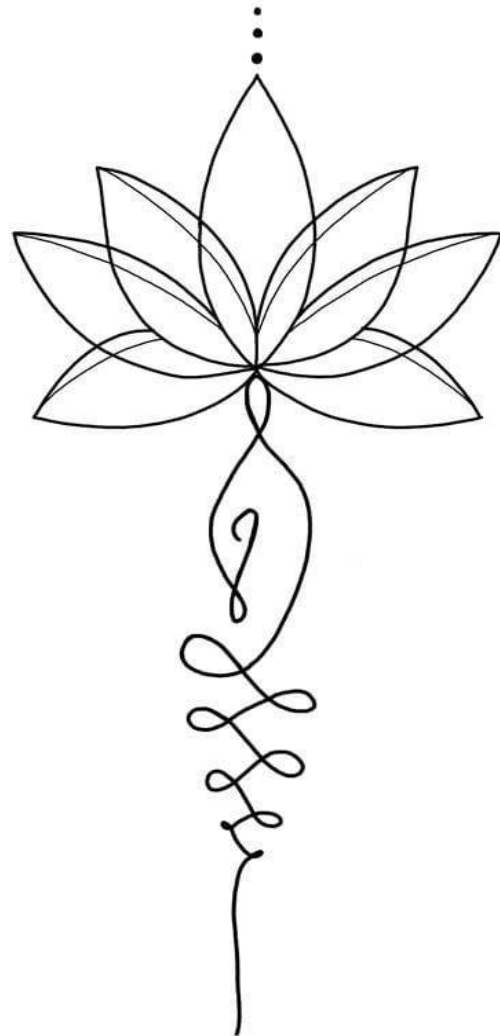
Cu o mimică de copil bosumflat, Codrin le spuse:

- Dar eu nu mai vreau să plec de-aici! De ce mă luați?

Au râs toți și Mircea îi aruncă, ridicându-se de plecare:

- Hai, că mai ai puțin!

(fragmente din romanul „*Mai aproape de cer*” în curs de apariție la editura Boem@)

Constantin STANCU

POEME DE DIN DRAGOSTE

Ea

Aș putea să o strig pe nume, să o inventez cumva din
coasta gândului meu,
din carnea ideii mele care înmugurește în ființă,
din memoria mea de bărbat tatuat de atâtea insomnii,
dar tac,
o las să crească în interiorul meu, fragedă floare a iernii
în căutarea unui anotimp în care se nasc mieii...

Cântec vechi

Ea și el, ish-isha, isha-ish, legați-dezlegați:
ea tânără, încălțată cu o mie de ani de singurătate,
el intrat în enigma ierbii,
ea ducându-i trupul în geamantanul de serviciu...
Îl alungă fulgerul dulce-amărui al misterului de vară,
când stânci străine se-ntorc pe pământ la păscut de
idei...

Ea tânără, dresoare de lei în pustiu,
el tânăr, străduindu-se doar să-și ajungă trupul din
urmă,
care mereu o lua înaintea arhetipului, a apelor blânde
ale dimineții...

Ea tânără, închipuindu-și trupul ca un vas de alabastru,
visând la el, cel cu o mie de brațe, apoi constatând că
trupul de femeie nu-i aparține,
ish-isha, isha-ish,
străină în trup străin, împlânzit de cuvinte și alge
luminoase,
stăpână pe trupul lui, cel cu o mie de brațe, cu o mie de
erori,
atinși de veninul verii, de rana zăpezii, iarna,
de iluziile verzi ale primăverii,
de arama regală a toamnei: ish-isha, isha-ish...

Va veni și ziua în care își vor unge trupurile
cu uleiul străveziu al luminilor înalte,
mângâitor ca un animal carnivor
înaintea transei ultime...

Blestem de dragoste

A venit, m-a blestemat, din prea multă iubire m-a
blestemat,
să mă preschimb în femeie, eu, barbarul,
să-mi spăl trupul de bărbat, să iubesc,
femeie fiind cu insomnii de sânge,
să mă îndrăgostesc de cel de fusesem,
să-l trimit la război, să aflu dacă știe să moară cu
adevărat,
sunt destul de frumoasă pentru asta, e taina mea
de femeie...

A venit și m-a blestemat iarăși, bărbat să fiu cu
umeri de onix,
durerile nașterii să le uit,
durerile cunoașterii să le aflu,
să nu mai aștept seara în care nu sosește nimeni,
memoria de fosfor a nopții numai pentru mine să
se deschidă...

Încărunțesc funii de tăcere,
cade frunza pe valurile Atlanticului,
iau toporul și mă despici fulgerător:
deoparte - tu, de cealaltă - tu...

Valentin LUPEA

DOAR PRIETENII ȘTIU CE SIMT

Apar momente-n viață
când stau și mă gândesc,
dacă tot ceea ce-mi place
este real și pământesc?
Și dacă realul este real,
oare-i palpabil, sau dual?
Îl pot simți în mine,
dar mai degrabă,
mă simte el pe mine.
Trăiesc momente halucinante, uneori,

(continuare în pag. 13)

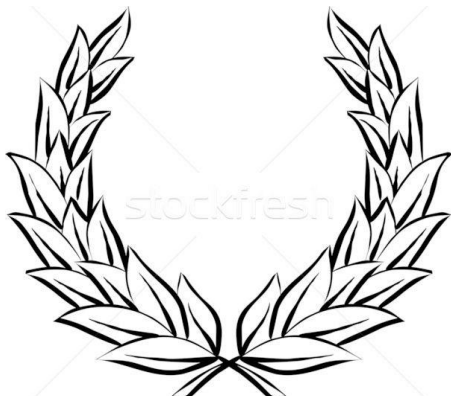
Într-un real fantastic, ce pare limitat
și-mi place și vreau să cred
că orice real își are limitele lui
ca punte de ieșire din tridimensional,
cu salvare directă și cu popas pe mal.
Aș vrea, apoi să cred
că astfel de limite,
împreunate fiind,
vor naște-n mine
iluzia nemărginirii
și-a ieșirii din holograf,
dar și-ntrebarea,
dacă Universul este
real și limitat,
sau este Multivers
și tridimensionat?

CREDEM CE VEDEM, ORI VEDEM CE CREDEM?

S-ar putea crede, la un moment dat,
și lucrul acesta adesea ni se-ntâmplă,
că simțurile noastre se manifestă ciudat, înșlând
așteptarea, ce tinde a fi simplă,
făcându-ne să credem, la modul iluzionant,
că existența și realitatea nu sunt concepte fixe, iar tot
ceea ce rațiunea percepe și cunoaște
în pas alert și sigur, forțată de viață,
ar fi niște construcții ale minții noastre.

Simțurile umane pot fi-nșelătoare,
iar ceea ce noi credem și mereu percepem, devine
rezultatul unui proces de filtrare,
al creierului nostru ce construiește perpetuu imaginea
utilă a lumii înconjurătoare.

Aceasta este lumea pe care eu o văd,
o lume dată naibii, cu multe neplăceri,
o lume schimbătoare cu false primăveri, făcându-ne
să nu mai credem,
nici măcar, în ziua de ieri.

Nicolae NISTOR

amuțește tăcerea

ce se întâmplă acum
mă face să mă exprim tăcut
ca o pasăre cu aripile plângând
cândva totul din mine era verde
nu înțelegeam cântecul de lebedă
singurătatea mea folosea tuturor
și niciodată nu credeam că vom fi vânați
eram gălăgioșii din curtea școlii
care tresăreau la sunetul clopoțelului
nu știam că vom fi sub clopote
prea tineri să ne fie teamă de noapte
naivi să credem în mințile ascunse
care frângeau cerul cu îngerii păzitori
și dureros cerul cădea pe noi
ce se întâmplă acum
amuțește tăcerea gata să explodeze

oprirea timpului

timpul are accidente de metrou
suntem prinși cu povestirile noastre în tunel
unde lumina răgușită striga printre pietre
viața începătorilor era sechestrată
cu cei care erau diagnosticați
în umbră omul din pușcărie
prins din nou în lumi diferite
iar noi care divorțam
jucam puzlee cu minunea de copil
închis în el
până acum treceam pe lângă oameni
fără să știu nimic din ce cărau cu ei
în afară de zâmbete lacrimi sau durere fizică
accidentele au spovedania unui popă
care ascunde sutana
și se exprimă necanonic
cine mai are credință
într-o lume unde ne mișcăm ca zombi
cum se amestecă trăirile noastre
când timpul se oprește o clipă
apoi ne întoarcem la orbirea generală
ca mintea unui calculator
și nu știm dacă am trăit sau nu
timpul are accidente pentru fiecare
depinde unde te găsește singur
sau într-o tragică uitare!

Magazia sufletului meu

aici am dreptul să plantez
un copac sau o statuie
să mă multiplic în poezie

(continuare în pag. 14)

în viață
 în urmele nașterii
 nemuritoare
 lucrurile inutile zac în
 magazia cu amintiri
 tablouri deformate
 sau șterse de timp
 pantofi nefolositori
 peruca cu nasul colorat în roșu
 lumea asta ascunsă de viață
 trăiește numai noaptea
 când se deschid lacătele lumilor
 și trezesc cortinele luminoase
 un spectacol pentru noi
 ăștia depășiți de timp
 pe pământ am dreptul
 la un film alb-negru
 din colecția din mine
 până ce magazia sufletului meu
 va fi la tine în veșnicie

Părăsiri în ochi de ciută

Ai plecat atunci, odată cu marea
 la ceas de seară,
 am rămas singur pe țărmul îndepărtat,
 mai văd și azi în locul nostru,
 văd năluca în alb, care aleargă sub clar de lună,
 viața noastră o hărțuire din iubire,
 cu certuri și reveniri pătimeșe...

Cum să mă înec în ochii aceia de ciută,
 cum să ating trupul tău dansând în soare,
 sau cuibărită lângă mine,
 ca un copil dornic de iubire.

Interminabilele discuții despre artă,
 lumea ta era diferită de a mea,
 tu fugeai de ei, eu de ai mei.
 Eram refugiații legați de o eșarfă de mătase,
 suspendați deasupra lumii,
 deasupra vieții,
 voiam altceva, diferit de obișnuit,
 voiam să facem pace
 după disperatele tale alergări ratate.

Așteptările mele plictisite,
 ascunse-n lacrimi de culori, aruncate pe o pânză
 asemeni confortului unui burghez
 ce își ascunde spaimile în tăcerile țigărilor de foi.
 Aștept chiar dacă timpul se uită fix spre mine
 de parcă i-au obosit dimensiunile.
 Aștept anotimpul ciutelor căzute de pe stânci
 din curiozitatea împerecherii.

Alteori îți privesc ochii în minte,
 te văd înlăcrimată ca mine.
 Ai plecat când anotimpurile ne desfrunzeau
 amintirile ascunse în pădure.

Sfătuitorul din umbră

Mi-am amintit de tine,
 cel neplecat din mine...
 Vegheai în umbrele
 care mă urmăreau
 ca un sfătuitor supus,

iar eu zâmbeam
 când cineva voia
 să mă arunce
 pe un tărâm ascuns
 și mă salvai de mine
 departe de apus...

Mă gândesc la tine...

Azi mă gândesc la vremea când eram doi,
 La paharele din nopțile cu nori, uitate,
 Cum acoperiți de noaptea mirosind a zori,
 Așteptam lumina prin ferestrele deschise-n noi.
 Eu mă ascund de timp, singurătatea doare,
 Clopotul anunță o zi de sărbătoare,
 Spălați de ură pășim pe-un covor de flori
 Și privim în urmă, la ce-a rămas din noi.
 Azi mă gândesc la tine, ecouri umblă prin noi
 Și apusul lasă semne pașii din noroi.
 Ce poate timpul să mai uite?
 Mirosul de fum, alcool,
 Cărțile de poker măsluite, și poate destinul gol.
 Pierdut sunt și înlăcrimat de soare,
 Las singurătatea să mă arunce veșnic la hotare.
 De câte ori vrei, întoarce-te la cel de dinainte,
 La cel uitat ca o pasăre mută printre cuvinte!
 Azi mă gândesc la flori, la ce speranțe mai am,
 Să urc drumul către întunecatul tău geam!

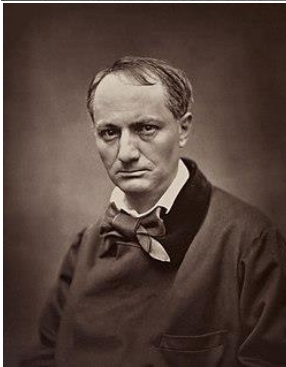
Amor bețiv

Nu plâng, doamnă, nici nu râd
 că am fost un om nătâng
 să mă bag în pat cu tine,
 portofelul stă în vine,
 conținutul nu-ți convine,
 mă alungi,
 afară, plouă,
 eu, desculț pe caldarâm,
 și pilit, și om nebun,
 fredonez romanțe triste,
 și trezesc cocote triste,
 ce aruncă după mine
 ofuri pline de regrete,
 tinerețile vor pierde -
 și așa le trece timpul
 cu un zurbagiu ca mine,
 lefter și cu pantaloni în vine
 cât lui Cronos îi convine!

Placenta

Lacrimile le am de la Dumnezeu,
 un prim exercițiu de vorbire,
 în astă lume!
 Cu ele pot șterge geamurile mate
 care mă împresoară.
 Pot vorbi orice în afara placentei,
 despre naștere, despre iubire, despre tristețe.
 Dorm încolăcit să nu mă atingă decât,
 mama, care împarte cu mine, totul!

Charles BAUDELAIRE
(1821-1867)

Amurgul

Și iată vine seara, iubită de-ucigaș,
Ca un complice vine: precum un uriaș
Alcov se-nchide cerul după perdele brune.
Iar omu-acum devine, iabraș, sălbăticiune.

O seară, blândă seară, dorită de acel
Ce poate spune fără să mintă: azi cu zel
Am ostenit din brațe; acum sunt mai senini
Toți cei al căror spirit e devorat de chin,
Savantul ce se simte cu capu-ngreunat
Și lucrătorul dornic să se aștearnă-n pat.
Și totuși, prin văzduhuri, mulțimi de demoni ageri
Încep ca să se scoale, ca oamenii de-afaceri.
Și bat pe la obloane, în zbor, din când în când.
Printre lumini bătute cu furie de vânt,
Pe stradă Desfrânarea lămpașul și-l aprinde,
Ca un viespar de patimi și poftă forfotinde,
Croindu-și pretutindeni poteca ei obscură,
Întocmai ca dușmanul ce-ncearcă-o lovitură,
Și-n mazăgă, prin noroaie, ca viermii se târăște,
Iar omului i-ascunde ce hrană o nutrește.
Auzi pe ici pe acolo suflând bucătării,
Orchestre-ncep să cânte și teatre-a forfoti.
La masa verde jocul le dă acum delicii
La hoți și curviștine, care îi sunt complicitii,
În vreme ce tâlharii cu inimă de cremeni
Se pregătesc de lucru, și dâșii de asemeni,
Mergând să spargă-o ușă sau un safeu, în taină,
Spre-a-i cumpăra gagicii, pe bani prădați, o haină.

Pătrunde-te. o suflet, de ceasu-acesta grav
Și nu pleca urechea la sunetu-i bolnav.
Betegii-și simt durerea acum crescând deodată,
Iar noaptea, sumbra noapte, îi ia de beregată,
Ducându-i ca să doarmă în vreun mormânt comun.
Suspînul lor ticsește spitalele acum
Și prea puțini dintr-înșii vor mai sorbi vreodată
Un bol călduț de supă cu-o ființă adorată,

Iar cei mai mulți aproape că nici n-au viețuit
Și nu cunosc căldura unui cămin tihnit.

Sfârșitul zilei

Într-o lumină spălăcită
Aleargă, cântă, joacă tont
Viața asta zăpăcită
Dar iată că la orizont

Voluptuoasa noapte vine
Ce poate foamea potoli
Și șterge tot, chiar și rușine.
Poeul spune: Vremea mi-i,

Trudit la duh ca și la oase,
Să gust acum o tihnă grea:
Cuprins de visuri tenebroase

Eu vrea pe spate-a mă culca,
Înfășurat ca-ntr-o perdea
În voi, o bezne răcoroase.

Orbii

O, suflăte, privește-i, te pot înspăimânta;
Ca niște manechine, îți par de răs aproape,
Cum umblă ca lunatici, cu pasul prin hărtoape,
Holbându-și ochii-n beznă spre-un tainic undeva.

Dar ochii lor, din care lumina e plecată,
Cum ar privi departe, mereu sunt ridicăți
Spre cer; nu-i poți surprinde vreodată aplecați,
Ei nu își lasă capu-n țărână niciodată.

Și trec în felu-acesta prin negrul nesfârșit,
Tăcerii-eterne frate. O tu, oraș smintit,
Ce râzi în jurul nostru, cânti tare și te bucuri,

Găsind chiar și-n cruzime plăcerii un temei,
Privește. Și eu bâjbâi. Dar, mai buimac ca ei,
Mă-ntreb: Ce-or vedea orbii acolo, în văzduhuri?

Moartea artiștilor

De câte să scutur din clopoței, râzând,
Și să-ți sărut obrazul ursuz, caricatură?
Spre-a-mi săgeta idealul, cu mistica-i natură,
Din tolba-mi câte suliți voi mai avea de frânt?

Da, spiritele noastre vor complota oricând
Și vom dărma cu sigur nu doar o armatură
Pâna-a nu da cu ochii de marea Creatură.
Cu pofta-i infernală, suspîn în noi iscând

Unii nu știu ce Idol îi poartă și cășună,
Dar sculptorii aceștia damnați, stigmatizați,
Ce merg izbindu-și pieptul și fruntea cu nesaț,

Mai speră, tenebroasă și stranie fortună,
Ca Moartea, preschimbata-ntr-un soare arzător
Să risipeasca floarea din creierele lor.

Traducere de **Octavian Soviany**

Aurel BRUMĂ

Din Memoriile lui Zeze (II)

2.

Pe elicoidala scării atârnă șapte ateliere. Șapte, cifră fastă, fără beci, că-n beci ține sculele pentru sculărit maestrul Coe, un altul decât fotbalistul Coe, artist boem al spațiului liber în lipsa spațiului celui de al optulea atelier. Sculele zac fără inventar, nici nu se știe dacă sunt scule, cum demult nu se mai știe dacă Coe mai e Coe sau a expiat pur și foarte simplu.

Cu șapte (cifră cu ghinion) ani în urmă fusese văzut la Cocâlța, localitate declarată dacică prin nume și prenume, „sco” provenind de la „Scoccius” sau „Scocir” sau chiar de la „Scorilo”, tatăl, fiul sau cumătrul lui Decebal. Dacu știe. Leșise din anonimul celorlalți bețivi printr-un acces de tuse, asta l-a scos în față, l-a făcut mai vizibil decât toată opera lui antumă. C-o fi fost de la măslină, de la un rest de scobitoare sau l-o fi tras curentu, că stătea lângă o priză, iarăși e probabil incert cum probabil că anonimul din Cocâlța nici nu fusese Coe ci un alt anonim iar de tușit, cine nu tușește pe lumea asta plină de viruși, fungicide și microbi?! Oricum, dispariția maestrului Coe rămâne o enigmă încă nedeslegată nici de supoziția că s-ar fi cuplat cu o anatoare din Munții Vrancei, un loc plin de materie primă necioplită din care Coe și-a propus să facă oarece ceva, inclusiv o capodoperă. Și n-ar fi mirarea-mirărilor ca într-o zi să apară încovoiaț de operă, ca un atlas al artelor plastice locale sau chiar Regionale di Sud-Est.

Atelierele stau câte două pe etaj, începând cu etajul doi, că primul fuse exclus din proiect și trecut pe partea ailaltă a clădirii, la colonelul Roiu, specialist pensionar în urticarie și boli perverse. Pe partea lui, afară, era și o firmă pe care o dăduse jos, că se uzase de prea dese lecturi ale ălor de la fisc, de altfel singurele persoane care îi scârpinașeră cumva vopseaua ușii de la intrare. Și revenim, nu înainte de a reține unicitatea parterului inversat, o soluție de geniu care ar fi trebuit să cutremure lumea academică a construcțiilor. Ca și în alte cazuri ilustre, parterul inversat va fi descoperit, antologat, masmediatizat excesiv abia după prăbușirea șandramei, exact după ce nimeni, dar absolut nimeni nu va mai putea reconstitui enigmaticul parter inversat care, ca și alte miracole, va intra în legendă. Și cum spunea domnul pictor peisagist Clopoțel de la doi, dacă Da Vinci ar fi conceput parterul inversat, nu mai apuca vârsta pe care a apucat s-o prindă. Se eutanasia de tânăr, scârbit de parșivenia contemporanilor insensibili la nou, la parterul inversat, că el scria inversat, picta inversat și uneori lucra și normal printr-o dublă inversare a inversării. A murit în vârstă, că nu l-a dus capul la mai mult sau poate că nu se ocupa de construcții. Și asta e o altă enigmă la care nu mai revenim ci mergem înainte. Pe scară.

La etajul unu este o artistă de mare succes - coafură și modeling - martiră în viață a crizei post-comuniste și sictirul tot mai cronicizat al criticii de specialitate la ultimele sale 231 de tablouri. Uite madamme, i-a zis unul mai

în pantaloni. Noi om fi tâmpiți, buimaci sau ce mai zici matale c-om fi, da proști, nu. Lasă lucrările rezemate de zidu' străzii vo cinci ore și dacă ți-o fura măcar una eu mă las de critica de artă, de politică și m-apuc de băut, că având încă trei unchi alcoolici n-ar observa nimeni schimbarea.

Așa a făcut.

Madama.

În final a găsit două monede de cincizeci de bani, posibil dela acordeoniștii sau flautiștii ambulanti. Inventarul de artă - cum e fecioara între sfinți. Dar nu asta ci monedele au dat-o de pereți.

Și-a păturit pânzele din atelier spânzurându-le pe mai multe polițe și, conform extragerilor aparținente clienței, transpune numericele în note, melodii, unele fiind preluate, prelucrate și prestate ca opere originale de cei patru profesori de muzică, singurii rămași disponibili ca amanți și femei de serviciu în igienizarea atelierului. În rest s-a lăsat de votcă, c-au sigilat ăia granița frățescă de nu mai trece nici musca. Mai trec ceva țigări, pakistanezi, balerine începătoare, dar asta e altă chestie, nu face parte din suișul nostru european pe scările astea ciunțite, scârțâite sau o fi reumatismul, vertebra aia V4 sau V5, cum rachetele lui Hitler, adică necăstăgătoare la 6 din 49.

Și mă-mpiedic în ceva, că ăștia țin și mâțe, câini, dar o fi altceva, că nu pute.

Între mine și pavimentul macerat se izmenește o medalie. Închid un ochi, celălalt, medalia refuză să dispară. E acolo, la distanță de o aplecare, închinare, temenea, tra, la, la.

Să mă?

Să nu mă?

Când să aplec mai tare, altă medalie clinchetează treptele, apoi alta, încă, de unde și posibila realocare în șandrama a papagalului guvernatorului Băncii, a Președintelui sau un alt imbecil de papagal care vrea să-și remaieze mai mult ca perfectul biografic. Și brusc luminat de brichetă completez lista de funciari medaliști cu Evlampie Istrățescu de la trei, ăla de ține o puzderie de decorații pe perna amplasată lângă bazinul budei. De câte ori achiesează bideul ornat oriental cu mătase și catifea, spătar înalt cu nișă pentru bețe sanitare de scârpinat în urechi, maestrul ia orbește o medalie și o pipăie până scintilează holograma unui anumit timp, unei anumite împrejurări.

Uite, s-a povestit odată pre dânsu, asta am primit-o când a făcut preșu 60 de ani. S-a deplasat special celebrul Tovem de la propagandă, că eu eram inițiativa lui de ziua preșului. "Un potret. Un potret cum n-au făcut belii din alte județe, ceva care să-l facă pe șef să se emoționeze pe el și ea pe dânsa. Dacă dăm lovitura te asigur de zece bonuri de benzină, un bilet de tratament la bulgari și o recomandare pentru intrarea în rând cu ceilanți."

Venise în noiembrie și exact de vasileisa, când umblau la urat țiganii cu irodul porcesc, ăsta îmi smulge ușa din balamale. Noroc că eram neglijeu și cu o persoană și mai în neglijeu.

– Unde e tabloul, potretul?, a bubuit vocea pițigăiată a lui Tovem. Mai avem două zile și pleacă convoiul la capitală, conform programării. Totul e-n regulă, mai puțin tabloul.

(continuare în pag. 17)

– E la patinat mi-a venit replica văzând patinele tipei adiacente peisajului interior. După ce va fi patinat, greutuit, gata, la dispoziția patriei și partidului. Poimăine, la prima oră, veniți să ridicați capodopera.

– Vin indiferent ce va fi de ridicat.

Și face semn la reverul hainei, ceva, o temă din aria spânzuratului în verde.

Aici a izbucnit și ideea. Să-l lichideze pe ăl de sus fără ca noatenii să-nțeleagă ceva cum nici din „Cina cea de taină” nu prea înțeleg unii. Și, intrat în febra aia de te dor creierii, l-a pictat mort ca mortu dar pe verticală, axă inversată, înconjurat de beteală și sineală, sclivici, ramuri de mirt și de ce mai dădea bine pe acolo. În a doua seară, că transpirase evenimentul, au venit ceilalți artiști la priveghi. Nici nu se mai știa al cui, al preșului, al meșterului, al lor înșile, dar așa ceva era peste măsura măsurabilului. Veneau, priveau, lăsau sticla sau pachetul sau ce aveau ei de adus condamnatului ilustru și se retrăgeau spre ușă aplecați adânc, așa cum se cuvine când duhovnicul își dă deslegare de propriile păcate. Doar că aici duhovnic și sfânt neghiorghe, dar din bransă, era chiar Istrățescu, iar balaurul fusese închis de veci în aria aia pictată genial pe doi metri dreptunghiulari.

Și a ajuns și Tovemul. A-ntors tabloul, că era pe invers, și simțind că ceva este dincolo de ce vede și-a lipit ochelarii de eticheta de pe partea de jos a ramei, citind cu voce tare, gătită, neclarificată: «Audiindu-l pe Beethoven». Aha, de-aia e cum e, ca mortu, că e transportat, dus pe gânduri, e pe altă lume. Tovarășe pictor, te felicit în numele comitetului județean, a meu și ai milioanele de oameni ai muncii care vor vedea astfel și o altă latură personală a personalității acestei mari personalități. Să treci pe la noi să-ți iei bonurile de benzină plus o aprobare de doi metri cubi de patru metri de lemne, că văd că ai și godin, să menții sus și tare flacăra artei.

Personal, ca narator, rămân cu un picior în aer, o pauză necesară de umplut cu finalul. Nu se știe unde, cum și la cine o fi ajuns portretul, peșcheșurile fiind vagonabile, încă insuficient inventariate și deja la eni ani de la moartea mortului, dar imediat după browniana din decembrie, fără să aibă habar de cine, ce și cum, împinși în lesă de un individ insuficient așezat cu curul pe fotoliu, studenții boboci l-au etichetat pe Istrățescu „persona non grata”, anti și contra luminii de la apusul nou răsărit, tâmpenie din care s-au tras următorii patru ani de reclusiune.

Șoarecii și statuia.

Statuia a predat cursuri la Paris, Milano și pe unde și-a mai șampanizat ștampilele vamale până li s-a răsucit ăstora de-aici mintea și l-au chemat cu lacrimi în ochi înapoi, în sărăcie, spațiu privilegiat al geniilor. Iar ăla chiar s-a-ntors pe partea ailantă.

Sunt singur pe scară

și-i ceață la Poli.

Iar pe scara asta ceață de bec chior plus cârcelul, de rămân tarsienele suspendate de la conducere, conform votului metatarsienelor. Criză guvernamentală la nivel de individ.

Gata cu epicul. Îl vărs la linia galbenă din fața ușii și bat în scurt, în prelung, al naibii cârcel, trecând în triplu

salt dincolo de ușa larg întredeschisă de pictor. Așteaptă să intre și propria mea umbră, pașii, respirația, bine. Tăcere explodată de cele patru zăvoare imense, abia încăpând înghesuite în lăți-lungimea tăbliei, foraiărul recent achiziționat din talcioac și, final apo-teotic, punerea în lăcaș a barierei de mahon, cu siguranță electronică, securizată cu cifru. Uneori însuși maestrul, uitând combinația de cifre, litere, logaritmi și altele, apelează la pompieri pentru dezateliere, formă ceva mai nașpa a descarcerării.

Învățătura-învățăturilor, sesamul stă vizibil înscris de însuși dânsul pe frontispiciul interior al intrării, einstein-zweistein, un nume anonim care ascunde cifrul propriu-zis, ecuația relativității medii.

Poate crezi că aici ne ținem de fițe, panglici, cioace, că toată chestia cu baricadarea, cu anticlaustrofobia este o abureală, un aranjament de litere. Aiurea. Și o spune însuși dânsul, ieșit ca o floare de lotus din mo-casini, clăpări sau ce poartă cu ocazia solemnă a întâmpinării unui nou grup de vizitatori.

"Doamnelor, domnilor și scumpuțe duduți, logica voastră funcționează ca un ceas elvețian. Da, sunt singurul artist securizat, supravegheat 24 de ore din tot atâtea, opera antumă, prezentă și desigur că și cea postumă fiind declarată parte a avuției naționale și, după unii critici, chiar europeană. De-aia m-am și îngrășat ca porcu, sedentarismul, ca să păzesc eu însumi opera, pe mine, ca persoană și, atunci când e cazul, persoanele care sunt personalități în trecere. Ca paznic trezorier primesc o alocație specială, spor de izolare și spleen, plus unele premii pe care nu pot să vi le divulg. Sunt, ca o concluzie necesară, singurul artist claustrat, în regim forțat prin propria genialitate." În afară de cele două nudiste profesioniste, de Zexe și tipul de la Anticariat plus micuțul grup de posibili cumpărători, maestrul este cotropitor de singur și nefericit. Și așa continua descrierea, relaționarea dintre personaje dacă ceva, o anume prezență invizibilă, o energie peste măsura măsurilor cunoscute prin cultura generală nu ar apăsa în coșul pieptului accelerând sistolica, tensiunea, mai ales minima care devine maximă.

Monumental cum regele Arthur, ăla cu masa, preot și demon totodată, Zexe desnoadă multilaterale ne-nțeleșuri.

Întoarce lent, al naibii de lent, pe axa invizibilă a valorii perfecte, tabloul.

T a m a r a.

O mie de femei într-o singură femeie.

Privirea, ochii care nu se deslipesc de tine cum ochii boilor lui Grigorescu, suprapunerea pe straturi diferențiate a fetelor, femeilor care s-au atins de viața ta mai mult sau mai puțin, unică în suma sumelor femininului, T a m a r a.

Halucinant. Cotropitor.

Umbra femeii-leopard somnolent cuibărită între marginile necum terminate ale Tabloului. Dincolo de Tablou, efect ciudat, indus, doar albastru, celestitate alunecând, curgând ca un cer răsturnat între maluri.

Cine-i tipa, stricnește unul din grup. E de pe-aicea? O știi dar nu în clar, sigur că am întâlnit-o fulgurant, poate intersectați de întâmplare.

Și aruncă un preț, târgul de sclave. E mic, infim, e

(continuare în pag. 18)

josnic - gândesc. Tabloul ăsta ar trebui atârnat cu o stea de cer. Să-și ia fiecare, bărbat sau femeie, nafura lui de absolut.

Cuvintele se grămădesc de-aiurea, melanj de ateneu și tarabă, gioconda și crucea de piatră, stafia unui senator – posibil proprietar de Tamară, încercătură peste limită, moluz.

Totul se sparge pe bucăți de dimensiuni necontrolabile sub trâmbița de lerihon a lui Istrățescu:

Gata, băieți. Cărați-vă arginții, zgârcenia. Ia-o, îmi spune, ia-o. Ia-ți și sufletul cu tine, e prea mare pentru a-ți da și rest.

Sunt un Luvru în mișcare de șontăc-șontăc. Tabloul îl țin pe laterală, vizibil pe 180 de grade și ceva. Trecători destui, destule și salutarile impersonale sau cu adresa scrisă cu creion chimic, limbă despicată: „Frumoasa și bestia”.

Pornograf ordinar și satir, țipă un altul, ceva mai elevat pe vârfuri.

O babă dă să se închine (cine mai umblă cu tablouri pe stradă care să nu fie icoane?) și la fel de secerat scuipe în cele patru vânturi, să nu-și deoache pensia.

Indiferent de culoarea codului stradal pe mine mă apără Tabloul. O perdea, un filtru de celestă folosință între mine și rest. Distanța.

Sunt o linie galbenă în mișcare.

Țin tabloul pe genunchi, mai puțin vizibil, cred eu, pasagerilor tramvaiului 11 bis. Aiurea. Îi simt sudați de tablou cum de marginea unei cascade pe ăia doi, pe ailaltă, apoi tipul cu freza în degradeuri. Însfârșit, o voce femeiască: "Acoper-o, nerușinatule! Ține cont de copiii care nu-s aici, dar îs acolo unde îs, mâncate-ar buba neagră."

Are un ușor parkenson, vibrație sacadată a buzelor, gâtul și uriașa recunoaștere a nerecunoașterii propriei imagini în T a m a r a.

Tabloul o condamnă la inexistență.

3.

.Deschid ferestrele, gene sub sprâncene, pe noua variantă a scenografiei: crap ioc, personaje permutate, călugărul restaurat într-un Alec gigolo cu barbă scurtă, păr atent strâns în coc și țoale de ultim răcnet milanez sau ce mama mă-si or fi, cafele și pișcoți abia scoși din hruba cuptorului invizibil de aici, din arcul de cerc din care mă holbez la contemporani. Cred că am încurcat buclele tem-porale sau o fi decedat regizorul, scenaristul și ăilalți din redistribuire.

– Nu știu cu ce l-ai sensibilizat pe Rizescu, că m-a sunat și a decis să-ți accepte proiectul, mă rog, programul I.T. de urmărire a cotelor de interes privind raportarea veniturilor de stat la indicii de inflație.

Vocea e a profului, segmentată de vârful degetului mic de la mâna în care ține ceașca. Antenă identică, degetul similar al mâinii consăngeanului obligă tastarea răspunsului.

– I-am făcut caietul de sarcini. Licitarea, no problem, pe trei firme cu diferențe infime dar credibile.

– S-a lăsat greu.

– Greu-negreu, nu dă din buzunar. Și-apoi domnul Rânzescu ăsta e doar o stridie care n-a făcut la viața lui nici o perlă. Gurist. Cățăărător. Iar io și-altii stăm și-i ținem încă scara. Încă... Băga-mi-aș! Dar știi ce mă roade?

– Moartea doctorului Mihăilă!

– Țăla din Texas?

– Exact. A fost omorât cu propria carte, aia de explica cusătură de cusătură cum de s-a-nșăilat ca mare persona-litate nenorocitul de unchiu-său, Trestian Radoveanu, la care imensa operă este de co-autor sau coordonator, șef de plantație cu scribii la negru, așa de l-au urcat machiavelismele până-n bagdadia academică unde încă mai respiră damfuri deși e încenușat de ani de zile. Pezevenchiul și-a iobăgit fraierii până-n a noua spiță, răzbunarea unora dintre ei fiind depășirea ca valoare a nonvalorii lui Traistă, că așa se numea de-acasă Trestianul. Radoveanu, iarăși, e de la Radu ca Radu cel Frumos sau cel de la Afumați. Mihăilă a dat cartea și dolarii la Editură și imediat după ce a primit exemplarul, primul din tiraj, a-nceput caru-selul. Frate, mamă, nepoate și toată floarea cea vestită a unor foști studenți, asistenți și ce-a mai fost să fie, au sărit într-un glas cerând topirea infamantei lucrări, neantizarea, vorniceii editurii plătind cu suprapreț greșeala de a nu fi greșit.

Păi cum naiba, chiar de-a fost Trestianu un mare porc, cum să fie ăla rejudecat când numele său stă ghiocel prin curricularele lor, ca farul de la Tuzla?

Happy-endul a fost al lor, sub forma anonimată a necrologului doctorului Mihăilă.

– Băi, Zeze, memoriile de care tot faci halima or să te bage pe linia cea mai moartă înainte de a se tipări prima lor pagină. Să m-anunți când ți-ai programat urcarea pe catafalcul posterității ca să viu și io.

Și își bagă degetul arătător în adâncul ceștii, amprenta urmând a fi studiată și povestită de tușa Vanda, fostă șefă de personal, actualmente oneghistă și, periodic, consilier de primar conform țintarului electoral.

Reapare de unde a dispărut temporar Onanie cu o chiuvetă în brațe. Sărim și noi, ai lui Zeze, în albul cotropitor și dispărem până la o nouă apariție, sezonul XXL.

4.

Stăm holbați la fițuica de consumație uluiți de câte cifre arabe se-nghesuie-n dânsa; dincolo de terasă, zâmbind din propria barbă, trece liricul străzii Canta și buldozerele nemțești care pun la pământ Moara de Foc, însemn bastiliar al unei iepoci revoluate. Din ceastalaltă buclă temporală apare însuși Beno la braț cu ospătărița care acoperă cu câteva bancnote penibila fițuică aritmetică. Și brusc, potcoavă ruptă din caielele fugii, ca la Bach însuși, vocea creponată a lui Zeze:

Liber, da, sunt liber să galopez de la o idee la alta, după un altul care, asemenea mie, aleargă, dar mai liber cu un surplus de glagorie și, înaintea lui, celălalt și celălalt și tot așa până la posesorul de gânduri dispuse ca labirint, ca infinitate de idei ale libertății către care aleargă murind. De-aia nu mă complic cu proze, romanțuri și alte composturi literare. Memorii, domnule, memorii. Jurnalul insectar de prins în bolduri fața nevăzută, absconsă a contemporanilor. Măștile. Duplicatarii.

Te-ai tâmpit iremediabil, Zeze. Te salvează, oarecum, tărăcuța, mutra bonomă, socratică, deși astfel de figuri pot travesti criminali în serie. Spune insul o

(continuare în pag. 19)

poantă, o chestie de-l dă pe ălalt pe spate și exact atunci bang, harști sau ce onomatopee îi este mai convenabilă. Tu pe cine l-ai?

Petrescu Haș, regizorul. Ultimul avort funcțional de pe fața tot mai opacă a inculturii universale. L-am decedat în patru pagini abrupte, de o altitudine la care stârvul destinului decapatului, scăzătorului aruncat, prăbușit de io în cele mai afunduri profunduri n-are cum să mai iasă la suprafață de-cât, și trebuie să te citez din memoria imediată, printr-un alt decapat. C-a luat două diplome cu niște brambureli de ceapa ciorii prin nu știu ce festivaluri europene din ilustre târguri ilizibile pe hartă, c-a fost în grupul de masturbare lirică a recondiționaților cenacliști ai uzinei de sârme și bobine, da, ăștia de și-au tras fotolii de granguri prin manejul culturii locale, astea și multe alte confuzii nu-i acordă clauza de nevinovăție. Nici lui, nici boului de Șofronea care umple afișele în jumătatea suprafeței cu titlul de manager, mare sculă la bascula atent echilibrată cu vizitele nașului, consilier de stat. Vrei documente? Poftim: caietul XXII APZ (albastru cu pete de zghihară, cafea și schema necâștigătoare la 5 din 40), pași-nile 783-787.

Întind palma, tangaj de altă palmă, a lui Zexe.

Post-mortem, filius, post-mortem. Caietul este deja cași (cu cași ăsta stau în gură toate telectualitățile de la fără frecvența academică de acum), caietul este *cași la notar*, a se deschide după, cași celelalte, *opera omnia* a subsemnatului. Plină de E-uri. Neperisabilă. Propriile mele moaște pergamentoase.

Mda. Și-l suprapun hipopotamului de pe benerul lateral.

Ești hipo, zic.

Da, hipo, aprobă Zexe, urmărind linia cabrării calului de pe celaltă laterală, dinspre stradă. Vezi? De deștepți ce-am ajuns, ne-a vărsat viața în stradă. Dar ea, strada, în ce sufletul s-o fi vărsând?

Vrea să se ridice dar e ținut în crucea scaunului de palmele robace ale unei purtător de pălărie largă de zootehnist american cum și cojile de alune de pe masă. După un nou rând de beri aflăm că insul e primarul suspendat din primăria unde a fost, fapt de mare amirare când abia suntem la sfert de legislatură iar primarii sunt avortați în măsura patru pe patru.

Bă, ăștia, dacă sudăm încă două mese am fi ca la cina cea de taină unde nimic din ce este nu este altfel. Că adevărul a ajuns în ziua de azi mai pumnal decât cuțitul din mâna aia care nu aparține nici unuia din comeseni dar anunță ca să stăm cu ochii beliți la ce-ar putea să fie în lipsă de vigilență.

Aferim, răgâie cu delicată duioșie Zexe. Ești singurul primar, din câte și câți știu pe raftul ăsta ochios care și-a tras scaunul de sub picioare.

Cam da, confirmă ex-primarele. Dacă mai încape și-o porție de pizza în afundurile voastre existențiale vă deșir ghemul Adrianei, top-model senatorial și io care-s Tibi Mălăiele, cu un „i” în plus față de celebrul actor caricaturist Mălăiele.

Exact în acel moment narativ o pasăre ciudată plană lin pe creștetul lui Zexe încercând să citească, pliscuind, literele de pe șapca lui de culoarea roșu-cardinal spre morcoviu. C-o fi fost peruș gigant sau papagal pitic, asta contează prea puțin față de culorile tricolore ale penajului. Personajele au încremenit într-un stop-cadru antamat

miracolului, fiindcă doar la un astfel de capitol s-ar înscrie întâmplarea. Singura mișcare, tăcută și ea, a fost a lacrimilor lui Onanie și, în sfârșit, redescoperindu-și aripile, pasărea ieși din inefabilul momentului.

Excelență, strigă anonimul purtător de Johnnie Walker după două gogâlțături din sticla adiacentă, semnul ăsta ornitologic e de la cel de sus, așa cum a fost cu Papa când i s-a așezat porumbelul pe kippa albă și l-au trecut, după ce-a răposat, printre sfinți. Nu știu dacă o fi vreun loc și pentru dumneata în calendare dar io, personal și împreună cu ceilalți martori ai terasei care au și contribuit la cumpărarea acestui șip, să știi că te votăm pe orice funcție ai candida, de la superioară în sus și chiar foarte sus. În plus, pentru domnu primar suspendat vom face ce ziceți că-i de făcut pentru a-l repune pe scaun și a-l menține legat de el și de soarta smerenilor săi. V-ați întâlnit, așa, istoric, cum sacul și peticul sau Romulus și Remus sugând de la aceeași lupoaică a bugetului public.

Nimeni dintre contribuabilii de pe terasă n-avea habar de condițiile, cadrul și motivația primei întâlniri a lui Zexe și primarul Mălăiele.

Contactul principeș și relația celor doi, repovestită în manuscriptul de șaiștrei de pagini (a+b) a fost înmânat monografistului comunal, domnul învățător Stere Prigoană care, copleșit de valoarea acestuia, incomparabilă față de celelalte contribuții sătești, l-a încopciat într-un dosar fără șină dar plastifiat, secretizându-l pentru următorii cincizeci de ani în cel mai abscons spațiu al habitatului său personal din beci. Rar și doar pentru persoane atent selectate printre băutori, scoate prețiosul incunabul. Din nefericire sau tocmai de aia, condiția adiacentă lecturii, îngurgitarea a trei litri de sculău, licoare produsă în poligonul viticol patern, face imposibilă lectura după pagina doi litri și ceva sau posibilului efect claustrofobic al beciului și cele trei butoaie care, printr-o nefericită plesnire de doage, ar putea distruge prețioasele pagini.

Pe deasupra, necunoscându-se adevărata paternitate scriitoricească (Abe? Onanie? Zexe?), epicul s-a viralizat în zeci de orale, așa cum legendele lui Vlad, posibil antecesor al domnului portar Țepușă și rudă cu regele în exercițiu la Tamisa. Alegem dintre variantele mioritice câteva, atent catalogate de la *Alpha la Omega3 din pește oceanic pur* și invers, că mai încolo ne invadează realitatea de fapt și restul necunoscut al literelor din alfabetul care e diferit de la unul la altul.

(din volumul **Zexe** în curs de apariție)

(va urma)

Edgar Alan POE
(1809-1849)

CORBUL

Stând, cândva, la miez de noapte istovit, furat de șoapte
Din oracole cețoase, cărți cu tâlc tulburător,
Piroteam, uitând de toate, când deodată-aud cum bate,
Cineva părea că bate - bate-n ușa mea ușor.
"E vreun trecător - gândit-am - și-a bătut întâmplător.
Doar atât, un trecător."

O, mai pot uita vreodată? Vânt, decembrie cu zloată,
Jaru-agoniza, c-un straniu dans de umbre pe covor,
Beznel-mi dădeau târcoale - și niciunde-n cărți vreale
Să-mi aline greaua jale - jalea grea pentru Lenore -
Fata fără-asemuire - îngerii îi spun Lenore -
Nume-n lume trecător.

În perdele înviase roșul veșted de mătase
Cu-o foșnire de neliniști, ca-ntr-un spasm chinuitor;
Și-mi spuneam, să nu mai geamă inima zvâcnind de teamă:
"E vreun om care mă cheamă, vrând să afle-un ajutor -
Rătăcit prin frig și noapte vrea să ceară-un ajutor -
Nu-i decât un trecător."

Astfel liniștindu-mi gândul și de spaime dezlegându-l
"Domnule - am spus - sau doamnă, cer iertare, vă implor;
Podidit de oboseală eu dormeam, fără-ndoială,
Și-ați bătut prea cu sfială, prea sfios, prea temător;
Am crezut că-i doar părere!" Și-am deschis, netemător,
Beznă, niciun trecător.

Și-am rămas în prag o vreme, inima simțind cum geme,
Năluciri vedeam, cum nimeni n-a avut, vreun muritor;
Noapte numai, nesfârșită, bezna-n sine-a adâncită,
Și o vorbă, doar șoptită, ce-am șoptit-o eu: "Lenore!"
Doar ecou-adânc al beznei mi-a răspuns șoptit: "Lenore!"
Doar ecoul trecător.

Întorcându-mă-n odaie, tâmplele-mi ardeau văpaie,
Și-auzii din nou bătaia, parcă mai stăruitor.
"La fereastră este, poate, vreun drumeț străin ce bate...
Nu știu, semnele-s ciudate, vreau să aflu tâlcul lor.
Vreau, de sunt în beznă taine, să descopăr tâlcul lor!"
Vânt și niciun trecător.

Geamul l-am deschis o clipă și, c-un foșnet grav de-aripă,
a intrat un Corb, străvechiul timpului stăpânitor.
N-a-ncercat vreo plecăciune de salut sau sfiiciune,
Ci făptura-i de tăciune și-a oprit, solemn, din zbor,
Chiar pe bustul albei Palas - ca un Domn stăpânitor,
Sus, pe bust, se-opri din zbor.

Printre negurile-mi dese, parcă-un zâmbet mi-adusesse,
Cum privea, umflat în pene, țanțoș și încrezător.
Și-am vorbit: "Ți-e creasta cheală, totuși intri cu-ndrăzneală,
Corb bătrân, strigoi de smoală dintr-al nopții-adânc sobor!
Care ți-e regalul nume dat de-al ladului sobor?"
Spuse Corbul: "Nevermore!"

Mult m-am minunat, firește, auzindu-l cum rostește
Chiar și-o vorbă fără noimă, croncănită-ntâmplător;
Însă nu știu om pe lume să primească-n casă-anume
Pasăre ce-și spune-un nume - sus, pe bust, oprită-n zbor -
Pasăre, de nu stafie, stând pe-un bust strălucitor-
Corb ce-și spune: "Nevermore".

Dar, în neagra-i sihăstrie, alta nu părea că știe,
Sufletul și-l îmbrăcase c-un cuvânt sfâșietor.
Mult rămase, ca o stană n-a mișcat nici fulg, nici pană,
Pân-am spus: "S-au dus în goană mulți prieteni, mulți, ca-
n zbor
Va pleca și el, ca mâine, cum s-a dus Nădejdea-n zbor".
Spuse Corbul: "Nevermore".

Uluit s-aud că-ncearcă vorbă cugetată parcă,
M-am gândit: "E-o vorbă numai, de-altele-i neștiutor.
L-a-nvățat vreun om, pe care Marile Dezastre-amare
L-au purtat fără-ncetare cu-ăst refren chinuitor -
Bocetul Nădejzii-nfrânte i-a ritmat, chinuitor,
Doar cuvântul: "Nevermore".

Corbul răscolindu-mi, însă desnădejdea-n suflet strânsă,
Jilțul mi l-am tras alături, lângă bustul sclipitor;
Gânduri rânduim, și vise, doruri, și nădejdi ucise,
Lângă vorba ce-o rostise Corbul nopții, cobitor -
Cioclu chel, spectral, sinistru, bătăran și cobitor -
Vorbă Never - Nevermore.

Nemișcat, învins de frică, însă negrăind nimică,
Îl priveam cum mă fixează, până-n gând străbătător,
Și simțeam iar îndoiala, mângâiat de căptușeala
Jilțului, pe care pala rază-l lumina ușor -
Dar pe care niciodată nu-l va mângâia, ușor,
Ea, pierduta mea Lenore.

Și-am simțit deodată-o boare, din cățui aromitoare,
Nevăzuți pluteau, c-un clinchet, pași de înger pe covor;
"Ție, ca să nu mai sângerii, îți trimite Domnul îngerii" -
Eu mi-am spus-"să uiți de plângerii, și de dusa ta Lenore.
Bea licoarea de uitare, uită gândul la Lenore!"
Spuse Corbul: "Nevermore".

"Tu, profet cu neagră pană, vraci, oracol, sau satană,
Sol al Beznei sau Gheenei, dacă ești iscoditor,
În noroasa mea ruină, lângă-un țarm fără lumină,
Unde spaima e regină - spune-mi, spune-mi te implor,
Este-n Galaad - găsi-voi un balsam alinător?"
Spuse Corbul: "Nevermore".

"Tu, profet cu neagră pană, vraci, oracol, sau satană,
Spune-mi, pe țaria bolții și pe Domnul iertător,
Sufletu-ntâlni-va oare, în Edenul plin de floare,
Cea mai pură-ntre fecioare - îngerii îi spun Lenore -
Fata căreia și-n ceruri îngerii îi spun Lenore?"
Spuse Corbul: "Nevermore".

"Fie-ți blestemat cuvântul! Piei, cu beznele și vântul,
Piei în beznă și furtună, sau pe țarmul Nopții-n zbor!
Nu-mi lăsa nici fulg în casă din minciuna-ți veninoasă!
Singur pentru veci mă lasă! Pleacă de pe bust în zbor!
Scoate-ți pliscu-nfipt în mine, pleacă la Satan, în zbor!"
Spuse Corbul: "Nevermore".

Și de-atunci, pe todeauna, Corbul stă, și stă întruna,
Sus, pe albul bust, deasupra ușii mele, pânditor,
Ochii veșnic stau de pază, ochi de demon ce visează,
Lampa își prelinge-o rază de pe pana-i pe covor;
Știu, eu n-am să scap din umbra-i nemișcată pe covor.
Niciodată - Nevermore."

traducere *Mihu Dragomir*

Lidia ZADEH

SINCERITATE

Sinceritatea ta se termină
 Odată cu mine
 Ca viața spânzuraților
 Din Turnul Londrei
 Doar sufletele atârnă f
 Fără să ceară voie cuiva
 Sentințele sunt definitive
 Vina este relativă
 Triunghiul este imperfect
 Neputința este un blestem
 Nu-mi place să-ți văd tristețea
 Obişnuința este mai grea decât dragostea
 Nu ți-am fost mireasă
 Niciodată
 Locuiesc la altă adresă

RESPONSABILĂ

Cărările pe care umblu noaptea
 Sunt neumblate
 Aprind lumânări
 Uneori ezit în timp ce mă dezbrac
 Regretele nu-și mai au rostul
 Nu mă judeca
 Sunt responsabilă
 Zilele au identitatea lor
 Noaptele se repetă
 Ca într-un vis al altcuiva
 Am apus dintr-o întâmplare
 Nu-mi povesti despre mâine
 Păcatele fac parte din firesc
 Nu mai știi să număr
 Sunt o femeie normală

MIEREA

Uneori mă refugiez în ecoul tău
 Îngerii îmi sunt martori
 Mormintele sunt goale
 Luceferii sunt tăcuți

Mă sprijin pe umărul tău
 Fără să îți cer voie
 În orașul vecin este război
 Primăvara asta nu vor înflori muguri
 Pictorii au supraviețuit
 Epavele întunecă lanul de maci
 Albinele sunt prizoniere
 Închisorile surâd incert
 Îmi limpezesc mâinile
 Mâine va fi o nouă zi
 Vreau să gust mierea
 Din ultimul borcan
 Înainte să mă mut
 În alt oraș

21 GRAME

Lumea de dincolo e
 Este pe partea din dreapta a drumului
 Tai cărarea
 Scurtătura nu este pe hartă
 Traversez câmpul de mere roșii
 Toate sunt mușcate
 Gustul nu poate fi pictat
 Am gura uscată
 Și limba ascuțită
 Ce știi tu despre mine?
 Dragostea mea este povara
 Unui semn de carte
 Poveștile sunt mincinoase
 Uneori
 Tai paginile albe
 Este o necuviință
 Așa cred....
 Serbez nefericirile o dată la patru ani
 Ca pe niște sărbători ale altcuiva
 Iluziile de mai bine
 Îmi fură echilibrul
 Voi lupta cu somnul care mă fură
 Noaptele mi se așează roată pe umeri

JUMĂTĂȚI

Niciodată nu mi-au plăcut
 Răspunsurile pe jumătate
 Și nici jumătățile de speranță
 Oamenii tăcuți
 Au mințile zgomotoase
 Și
 Oamenii zgomotoși
 Au mințile tăcute prinse într-un cerc
 Ca o închisoare a unei lumi
 Fără început și fără sfârșit
 Nimeni nu știe ce se întâmplă
 Pe frontul de nord
 Asta este o altă discuție
 Adevărul nu are jumătate de măsură
 Cât har atâta penitență

(continuare în pag. 22)

ȚINTA

Retrage-te dar nu te preda
 Încă un învins nu este o noutate
 Așa cum încă un nebun
 Nu este tocmai o lebădă pe un mal de lac
 Nu cerși îndurare și nu te ascunde
 În fumul pipei tale
 Ca într-o iluzie de prost gust
 Chiar dacă ții în mână un bumerang
 Și ești încolțit de o haită la vedere
 Poți să arunci cu săgețile
 De o mie de ori înspre mine
 Trebuie să riști
 Numai așa vei simți că trăiești
 Lovindu-mă ca un înfrânt
 Sunt o țintă vie

DIAMANT

Stăteam cu poetul în casă
 Și cu miezul de noapte
 Un înger ne tot dădea târcoale
 Fără să știu dacă era îngerul vieții s
 Sau al morții
 Sau al războiului rece
 Ne scriam versuri despre arta căderii Fără să
 știm de unde începe
 Și unde se termină extazul clipei
 Cu mai multe fețe
 Ca ale unui diamant
 În care se ascund
 Oglinda
 Și sufletul pierdut
 La un joc de cărți
 Stăteam la masă cu poetul
 Și amândoi plângeam

LACRIMI

Fiecare purta asupra lui
 Umbra aproapelui
 Foamea și setea
 Ca pe niște spaime savante
 Din cămara cu cerul legat la gură
 Un șir de lacrimi aștepta cuviincios
 Petrecerea devoratorilor de orice
 Și de-atâtea lacrimi nefericite
 Lentila unei nopti
 Pribegea prin pădurea fără vise
 În care fiecare umbră
 Era un nimeni fără scăpare
 Iar fiecare ochi își făcea cu ochiul
 În oglinda lacrimii
 Visele se țuguiau într-o inocență albă
 Între lehamite și mânie era vorba doar de un pas
 Ca la un joc de poker

Teodore DUME

Ultima noapte cu tata

nu am aflat niciodată de ce tata
 plângea în somn și de ce
 își ținea mâinile sub cap în aceeași poziție
 noapte de noapte
 poate că mamei i-a șoptit
 înainte de a stinge lumina
 când îi cosea buzunarele
 găurite de timp
 de câte ori îi săream la gât
 seara înainte de culcare
 lacrima și
 în răstimpul dintre lacrimi
 mă strângea în brațe
 dar niciodată
 nu mi-a spus te iubesc
 îi tremurau mâinile și vocea
 ori de câte ori
 încerca să-mi vorbească și
 deseori își schimba vorba
 cu o întrebare
 ai mâncat...

În ultima seară când ar fi trebuit
 să-l văd cu mâinile așezate sub cap
 avea mâinile încrucișate peste piept
 și dormea
 dimineată când am dat fuga la patul lui
 să-l trag de mustață ca de fiecare dată
 mama m-a așezat pe genunchi
 mi-a luat capul între palmele ridate de timp
 m-a privit în ochi și mi-a șoptit ca și când
 tata și-ar fi continuat somnul
 tatăl tău s-a dus să-l întâlnească
 pe Dumnezeu
 și mi-a dat de grijă să-ți spun că tu
 îi vei ține locul

Moartea mea, un fluture alb

seară de seară mă privește
 prin fereastra
 întredeschisă a dormitorului
 cu tavanul alb ridat de păianjeni
 între acele riduri stau
 o parte din privirile mele
 pe care
 le-am localizat pentru atunci când
 fluturele se va așeza
 de-acurmezișul
 pe lampa rămasă de la mama
 și pe care
 de la moartea ei
 n-am mai aprins-o niciodată
 uneori închid ochii și mi-o imaginez
 ștergându- i sticla înnegrită de fum

SMS fără răspuns

Aseară l-am sunat pe Dumnezeu
 am vrut să-i ofer inima

(continuare în pag. 23)

(urmare din pag. 22)

din copilul din mine
și când l-am întrebat despre
cel care am fost
mi-a amintit de ziua aceea
în care
disperat alergam după mama
apoi cu neastâmpărul de copil
l-am întrebat dacă
mama e fericită
nu mi- a răspuns
a doua zi i-am trimis un SMS
"răutăciosule"...

acum aștept să redescopăr
de unul singur
lumea
în care locuiește mama...
și din când în când
le spun nepoților că
au avut o bunică...

Timp din timp

Când eram copil voiam să cresc
ca și fratele mai mare
plin de
lumină în ochi și pe față
mai apoi să îmbătrânesc
ca și tata
singur să repar acoperișul de pe casă
cum o făcea și bunicul dar
după ce am început să mai cresc
mi-au dispărut lumina din ochi
și cea după față
când și tata s-a dus
am rămas singur să repar
acoperișul de pe casa cea veche
și printre sudoare îmi amintesc
de fratele
îmi amintesc de tata
și câteodată de copilul din mine

Azi moartea e o poartă închisă

nu se mai moare ca-n alte dăți când
pleoapa însângerață până la lacrimi
acoperea ultima tăcere și
tristețile fără capăt
vibrau lăuntric
iar lumea
desena cu ceară un Dumnezeu
nu nu se mai moare ca-n alte dăți
și nici durerea nu se mai plimbă
din om în om
căutând o nișă
criza ne-a afectat și sentimentul
azi moartea e o poartă închisă
coridorul acela alb e-n renovare și
nimeni nu ne mai promite când și cum...
de aceea dați-mi voie să mă mut
în fiecare din voi
să mă rog să înjur și
din când în când să iubesc
uite cât de greu e să mori

Icoana de pe fundul apei...

De vreți să mă cunoașteți
nu-mi bateți în fereastră
ca o pasăre
izgonită din cer
ocoliți-mi inima și uitați-vă
în lacrima ce pare
o fântână țâșnitoare
pietruită
în straturi de-amintiri
și-n fundul ei
pe o sigură icoană
stă scris un singur nume numai unul...
veniți de beți că-n viitor
nimeni nu va ști ce și cine va urma

Scrisoare către tata

Tată, eu sunt teo
și-l rog pe Dumnezeu să deschidă cerul
să te privim așa cum și tu ne priveai
când ne vegheai somnul
ce să-ți mai spun, tată
noi suntem bine, mami numără zilele
de când ai plecat
deseori te privim prin spărtura din vis
fotografia de pe noptiera
din camera de oaspeți
am înrămat-o în lacrimi și
vor curge mereu înspre suflet,
deasupra casei
veghează soarele
are mult prea mult sânge în priviri
și pare trist și flămând
să mai știi, tată că
în patul tău de două persoane
nu mai doarme nimeni
fără tine nu mai suntem noi
toate lucrurile sunt mici
întâmplător sau nu
Dumnezeu privește și tace
acum eu sunt cel care trudește
prin casă,
liniștea și suferința înspăimântă, tată
din când în când ies la poartă dar să știi că
am lăsat-o întredeschisă
pentru ziua în care o să vii
să ne spui La mulți ani!

Mâinile mele care dorm în patul copilăriei

Mâinile mele au îmbătrânit subit
până mai ieri
am atins cu ele cerul
marea ploile și frunzele
din copacii tineri
ce-și înălțau palmele înspre cer
rotunjind universul
azi par o lună ruptă în două
de cineva care nu iubește asfințitul
da da sunt mâinile mele care dorm
în patul copilăriei...

Lucian ADULMEANU

Covoarele persane

Fusese unul din viscoalele acelea care troienise toate drumurile dinspre șes ale județului. Socotisem că dacă aş merge pe valea muntelui până la autogara din târg, de acolo poate se pornește vreun șofer mai curajos spre satul meu. În autogara din orașul nostru un băiat cunoscut, din sat, cu vreo 2-3 ani mai mic decât mine, plecat de ceva vreme în Italia. Taică-meu împușcase o ceartă cu taică-său, atunci când au încercat să alinieze două fânețe pentru cosit, și fiecare credea că celălalt își lățise mai mult bucata lui. Dinspre partea noastră se vedea că intrase cu un metru la noi, dar nu mă puteam lăuda cu cei mai buni ochi, ba dimpotrivă, n-am să uit mirarea ascuțită a unei oculiste, nu la fel de frumoasă ca doamna de la *Amicii orbilor din Viața ca o pradă*, când pe la 27 de ani m-am dus la primul control: și cum ai umblat până acum prin lumea asta? O dată pentru că era tractorist, adică un fel de apv-ist din armata regulată a satelor în comunism, apoi pentru că primise loc de casă în satul nou, fânețele erau aproape de casa lor și gândea că are toate motivele să se creadă mai acasă acolo decât noi și, nu cel din urmă motiv, pentru că avea nevastă cucoană, pe care o ținea la icoane și nu o scotea la câmp, taică-său avea gură mai mare și un dispreț fățuș în glas. Unde îi cădeau spumele de la gură, ca în basme, se ofilea iarba de la fața locului înainte să fie cosită. Băiatul ăsta venise în oraș să rezolve ceva cu pașaportul. A treia zi când venise în capitala de județ. Avea și el același discurs, devenit doctrină la cei care se întorceau din Italia sau, mai ales, din Germania: la noi, în Italia sau Germania, treaba asta se rezolvă într-o oră și fără niciun euro șpagă. La noi lucrurile zăceau în statu nascendi, adică, dacă am înțeles eu bine expresia, într-o baltă stătută, ca într-un fel de supă primordială, dar în care au stat prea mult, de s-au născut oțetite și opărite. Cât despre zeamă oțetită, îmi amintesc de unul din sat, fost contabil în tinerețe, dar care se lăcomise prea repede la banii statului, era de pomină cum venea la nevastă la prașit aproape în dricul amiezii, încălțat cu bilgheri, îmbrăcat în cămașă albă și vestă neagră. Nu se apleca niciodată să ia cu degetele pirul de la rădacina porumbului, îl tăia tacticos, din săpă. Asta când era treaz. Când era afumat, îi lua pirului lumina, adică îl acoperea cu pământ. La prașila a doua, pirul și mohorul erau până la genunchi. I se uscaser gura într-o vară, întors de la prașit și s-a dus întins la butoiul cu borhot de pere harbuzești, văratece. După ce a agățat gura sapei de gardina butoiului, a ferit oleacă perele fermentate și viespile înecate și a umplut borcanul cu zeamă groasă, oțetită. Mi-aduc aminte și de un altul, la vila căruia am fost, în liceu, sancționați de director care ne-a găsit jucând zaruri pe catedră, să cărăm niște mobilă, unul din aceia care trebuiau să verifice pe primii cinci din județe. La avere și onoare. Ne-a servit cu un Havana Club, despre care ne-a zis că-i distilat de nu știu câte ori, dintr-o sticlă cu un capac pe care l-a deșurubat mai bine de 5 minute, uitându-se fix în ochii noștri, de-al naibii ai fi zis, parc-o descânta, luată dintr-un bar mascat în spatele raftului unde avea tot realismul magic sud-american, slăbiciunea soției, directoare la o grădiniță. Adevărul că și semăna cu Garcia Marquez, care, să mă

ierite toți iconodulii dumnealui, semăna pe atunci cu toți șefii de semeteuri. Care șefi, pentru că nu auziseră neam de neamul lor de Garcia Marquez, îl jucau, cu mâni fine și mustață subțire, pe Rhet Butler, autoritari peste tractoriștii negri de unsoare pe față și pe mâinile mari cât lopata inima lui Iosif Visarionovici.

Băiatul se gândise la fel ca mine, să meargă în târg și de acolo va vedea el ce face, până la urmă 20 de kilometri, din târg până în satul nostru pot fi făcuți pe jos. Acum, dacă eram doi în situația asta, lucrul părea și mai ușor. La vreo câțiva pași de noi, în picioare lângă o bancă, pe colțul autogării dinspre râul care taie diametral orașul, o femeie de vreo 30 de ani. Pe bancă erau două covoare, unul mai mic, altul mai mare. Chiar dacă niciun covor, zburător de-ar fi, nu merge cu praf de salpetru, covorul mai mare va ține locul pistolului agățat pe peretele din tablou. Scriu asta pentru cine știe cum funcționează percutorul pistolului lui Anton Pavlovici. De folosit totuși cu precauție, n-o fi un pistol o teslă, dar ceva riscuri sunt. Vorbisem destul de tare, poate din cauza șuierului făcut de viscol, poate pentru că amândoi fusesem martori implicați în cearta taților noștri, așa că n-a fost mare mirarea când femeia s-a apropiat de noi și, foarte dezghețată, pe-așa vreme, ne-a întrebat dacă mergem în Vadul Catargi. I-am răspuns că da, eu sau consăteanul, nu-mi mai aduc aminte. Ea trebuia să ajungă în satul vecin, Oțeleni. Cât e de frig, dar eu m-am î-n-c-ă-l-z-i-t, am cărat covoarele de la Universal până aici, ne-a spus ea cu o voce în care fiecare literă umedă din „încălzit” se făcea într-o clipă un ochi subțire de gheață, care putea să crape subit dacă nu călcai cu grijă, desfăcându-și nasturii de os ai cojocelului tivit cu blanită de vulpe, lăsând la vedere curba unor sâni plini sub un pulover strâmt, cărămaziu. Mărul lui Adam din gâtul meu deja avea probleme cu inductanța și lăsase saliva să îmi inunde gura. Despre mărul consăteanului nu pot spune ceva sigur, dar dacă vine tot de la Adam, aş îndrăzni să fiu omniscient și să presupun aceleași probleme cu cele 22 de spire ale deglutiției. Nici eu nici consăteanul nu ne-am întrebat când ajunsese ea la autogară. Dacă venise de vreo zece minute, femeia cu pulover cărămiziu era o excepție de la principiul no. 1 sau 2 al termodinamicii.

Urcați în autobuzul care mergea la târg, am rămas în picioare în spațiul fără scaune din dreptul ușii de la mijloc. Pe sub ușa care nu se închidea bine vântul înghețat sufla ca afară. Femeia și-a lăsat covoarele puse drept lângă noi și s-a așezat pe scaunul din fața noastră. Ne fixa, zâmbindu-ne, când pe unul când pe altul. La fiecare curbă, oprire bruscă sau accelerare, covoarele cădeau când pe mine, când pe consăteanul meu. Le ridicam la loc, sub privirile îngustate al femeii, care înclina un pic capul spre umărul din partea celui care era la rând la îndreptat covoarele. Ajunși în gara din târg, cam la cinci seara, i-am ajutat femeii să își coboare covoarele pe peron, eu covorul mic, consăteanul covorul mare. De la casa de bilete ne-a informat că spre Vadul Catargi nu merge niciun autobuz. Singurul șofer care îndrăznește să plece din autogară este cel care se duce la Netedea, sat la vreo 15 kilometri de al nostru.

Loc nu mai era de întors, nici autobuz, la 25 de ani

(continuare în pag. 25)

cine nu se încrede în picioarele și plămâniile lui, și-apoi valea Moldovei nu-i chiar Siberia. La plămâniile doamnei cu covoarele nu mă gândisem. Doamna nu a întârziat să ne spună că merge și ea cu autobuzul până la Netedea. În autobuz, ne-a lăsat pe noi cu covoarele. Ea s-a așezat în picioare lângă șofer și a încercat, cei 10 kilometri până la Netedea, înfoind și desfoind blănița de vulpe, să-l convingă să dea o fugă până la Oțeleni sau măcar până la Vadul Catargi. La fiecare cot sau frână covoarele cădeau peste picioarele noastre, blănița și puloverul cărămiziu al doamnei electricizau umărul șoferului, care nu a mai luat mâna de pe măciulia din lemn de corn a schimbătorului, parcă o vâd și acum, franțuzească, marcă înregistrată „Jean Baudrillard”, nimerit chiar sub curelușa verde care încingea mijlocul puloverului cărămiziu al doamnei cu covoarele. Șoferul, lângă așa vulpe, nu ca-n alte povești, nici corb, nici urs, n-a zis nici câr, nici mâr. La mai puțin de un kilometru de Netedea, când nu puteai paria unde era mai multă sarcină electrică, în baterie autobuzului sau în umărul lui, șoferul ne-a anunțat că spre Vadul Catargi nu se poate trece nici cu tancul, ce să să mai vorbești de o mașină. Când ieșeau din Netedea doi kilometri în câmp deschis, fără case, zăpada era de un metru. Ne-a debarcat în drum, pe noi doi, consătenii și pe doamna cu covoarele.

Drumul prin nămeți l-am deschis eu mai întâi cu covorul mare pe umărul drept, urma doamna cu poșeta pe umăr, și consăteanul, ariergarda, cu covorul mic, nu știu să vă spun exact pe ce umăr. Plopii de pe margine erau norocul nostru să nu pierdem drumul. Pe unele locuri, piciorul îți intra până la genunchi în zăpadă. După vreo 10 minute covorul, după bănuiala mea, de vreo 4 pe 5 metri, își dublase greutate pe umăr. Consăteanul, la care covorul mic era jucărie, a întrebat-o pe femeie dacă stă în Oțeleni. Nu, i-a răspuns ea, lucrează la Brașov, acum este venită la părinți. Și ești măritată? Nu, și nici nu-mi doresc să fiu. În ziua de azi îți mai dă mâna să fii măritată? Cred că ne minți, i-a întors-o consăteanul. Ești din Oțeleni, cine știe ce handralău te așteaptă acasă. La gândul că îi car covorul de zestre vreunui handralău l-am lăsat de pe umăr și-am zis: Pauză! Consăteanul s-a prins, fără să-l rog eu, că trebuie să facem schimb, să ia el sufrageria pe umăr și eu holul. Pe ambele se așezase un strat bun de zăpadă. Pe sub cămașă simțeam cum curge șiroiul de sudoare. Consăteanul era cu un cap mai înalt decât mine și mai lat în umeri, numai buni de cărat covoare, dar cum a pus covorul pe umăr a întrerupt discuția cu femeia. Am zis că e rândul meu să fac conversație. Așa-i făcut bărbatul, luasem și eu un gând de ocazie ca să fiu până la prima moralist, când își ia de pe umeri o greutate, dacă în preajmă este o femeie nurlie (Fericit secol al XIX-lea, din ce cufăr din lemn moale de tei de la malurile Bosforului ai scos, ruștea-huștea, cuvântul ăsta? Lădat fie ciocoiul cu nas coroiat și sprâncene cătran, care l-a trecut clandestin granița dintre greacă și română, ascuns în căptușeaua unui creier aprins de visuri pe seama Moldovlahiei!), nu bate cu gândul în față, sau în spate mai departe de 10 minute, dacă nu-i Schopenhauer sau vreun călugăr misoghin ori vreun scopit pravoslavnic). Nu te-ai încălzit în cojocul ăla, am întrebat-o, ca să reiau povestea de la momentul captatio benevolentiae din autogară, când ne-a abordat. Dacă nu mai poți, duc eu covorul cel mic, mi-a zis ea

repezit și aproape oțărât, cu o dâra de reproș lăsată în urma ultimului cuvânt, așa cum rămâne coada mâței în ușa când vrei s-o închizi, și n-ai ce face, o lași deschisă, oricât îi de afurisită iarna.

Când am zărit luminile din satul de care ne apropiam, vecin cu Vadu Catargiu, în dreptul locului unde se vedeau ruinele unui fost han, înainte de a schimba iarăși covoarele, cu cel mic în brațe am zis, mai mult pentru mine, dar destul de tare să audă și cei doi: Di, mânjoală! Mânză se spune, m-a corectat profesoral consăteanul meu, care, plecat în Italia, nu aflase că am ajuns profesor, de latină, desen și altele, ce-i drept, deși parcă îi spusese în autogară, înainte s-o fi zărit pe femeie, că sunt profesor la un seminar. Acum mai ia și tu iapa la călărit, a continuat el. Mai bine zis la dus de căpăstru, am spus eu. Doamna chicotea deloc mânzește, cred că îi plăcea ce auzea, eram amândoi pe drumul cel bun, chiar dacă pe margine nu mai era străjuț de niciun plop. După ce a scăpat de covorul din sufragerie, s-a scuturat de vreo câteva ori cum se scutură caii de păr după ce le scoți hamul de pe ei. Și-a început să fie iar cel vorbăreț, întrebând-o pe doamna cu covoarele de toate neamurile din Oțeleni și despre viața ei în Brașov. Făcuse și el ciclul 1 la o unitate din Noua, unde crezuse că va mânca pâine neagră cu ungerii, dar l-au frecat mai mult moldoveni de-ai noștri. Tu unde stai, a întrebat-o consăteanul. Stătea în gazdă la o săsoaică în Bartolomeu, care primea pachete cu haine din Germania, de asta era ea așa de bine îmbrăcată. Desfăcând blănița de vulpe, demonstrativ cu mâinile în șalele de sub sâni, ne-a zis: și puloverul și blugii și cismele și curelușa, toate sunt nemțești. Nepotul săsoaicei, venit în România, vreo doi ani în urmă, când a văzut-o, a încercat o săptămână cât a durat concediul să o convingă să meargă cu el în Germania. Nici n-ar fi ajuns bine la Esihân, de acolo era, și ar fi băgat actele de divorț. Și câți ani avea neamțul? a întrebat consăteanul. Treișnouă, a zis doamna cu covoarele. Numai pe o parte, a luat-o el în răs, în vreme ce eu schimbam covorul pe umărul stâng.

Când am ajuns în Vadu Catargi, ori frigul se mai domolise, ori nu mai simțeam noi nimic, poate nici vântul nu mai sufla. Din satul nostru până la Oțeleni mai erau vreo 5 kilometri. Doamna sugerase deja că nu e nevoie să mergem amândoi până acasă la ea, unul singur ar fi de-ajuns, poate maică-sa înainte de a se culca, în camera ei, i-a lăsat puiul prăjit și cana de vin fierd. Știi, ieri am fost la târg și am luat o plapumă din astea la modă acum, turcești, cu puf de găscă, cum te bagi sub ea, cum te încălzești. În centrul satului nostru, la o intersecție, unde ne-am oprit, eu trebuia să fac dreapta și să cobor pe vatra satului, consăteanul trebuia să facă stânga și să urce în satul nou. Covorul mare era pe umărul meu. Doamna a luat covorul mic de la consătean. Un scurtcircuit m-a trecut de sub căciula udă de la transpirație, prin nervul sciatic până în tălpile din bocancii murați. Am ars repede etapele, am sărit în gând peste pui și vin, eram deja acoperit peste cap de plapuma turcească. În sfârșit se făcuse dreptate pentru metrul acela de fâneață și pentru cei câțiva centimetri pe care îi primise în plus la socoteala ereditară consăteanul meu.

Cu covorul mic în mână, femeia s-a apropiat de

(continuare în pag. 26)

mine și mi-a zis: să mă ierți că te-am lăsat să duci mai mult covorul mare, ne-am luat cu vorba, acum e rândul consăteanului tău să-l ducă până la poartă. Consăteanul meu n-a avut nicio obiecție, n-a mai așteptat să las eu covorul în zăpadă, mi l-a luat imediat de pe umeri. Și n-am simțit nicio ușurare, ci o durere acută undeva, pentru oblojirea căreia cineva, fără să fi citit stoicii târzii, dar umblat prin lume, ți-ar fi zis: soarta, acum sari pe călcâie. Femeia mi-a mulțumit de vreo două-trei ori, scurt, și, cât ai zice alfa-beta, cei doi s-au întins la drum. Coborând înspre casă, gândeam și eu ce-ar fi gândit orice bărbat în locul meu, că sută-în-mie puiul era o găină de 5 ani, cu carne teioasă și crudă, chiar dacă a fiert o zi întreagă și vinul, oricât zahăr îi pui, tot streșinică acră este și plapuma turcească nu e decât un ogeal cu lâna mâncată de molii. Și de ce mi-ar mai fi păsat dacă o conducea până la poartă sau până dincolo de ușă? Oricum, în vara aceea după ce am terminat de cosit fâneața, mai mult părul porcului peste care trecea coasă fără să-l poată taia, vreo două săptămâni a plouat continuu, au stat brazdele în apă ca în baltă, de nu ne-am ales, nici noi nici ei, cu nimic.

Epilog

Peste vreo cinci ani de la întâmplare, cam pe la Sântilie, așteptam, în aceeași autogară din orașul prin care trece apa repede și puține sedimente rămân în memoria de lungă durată, autobuzul spre Vadu Catargi. Din locul în care stăteam, vedeam pe o bancă un tip care mânca pe un ziar felii de pâine pe care puneă cu un cuțit strat gros de pateu și meditam la ideea că din multe cărți pe care le-am citit am reținut scene legate de pâine: cozonacul uscat și muced al unui zgârcit din *Suflete moarte*, firmituri de covrig în mustața lui Breuer din *Plânsul lui Nietzsche*. Să nu mai spun că, atunci când am citit prima dată *Cinci pâini*, n-am fost atras de matematică implicită, am citit-o mai mult cu cerul gurii. M-a trezit din meditație o voce stridentă de femeie: Mișcă-te, mormolocule, a tras autobuzul, stai în cale, nu vezi că am bagaj! Când m-am uitat să văd cine mă apostrofa, am recunoscut-o pe femeia cu covoarele. Căra după ea două sarsanale și trei copii. Un băiat de vreo 10 ani și două fete mai mici. Cea mai mică, de vreo 4-5 ani, era ruptă-bucățică mama consăteanului cu care am cărat covoarele în acea noapte de iarnă, dar cu care nu am împărțit puiul, vinul și plapuma. Știu că unora vă trece acum un gând prin minte, poate faceți un calcul, alții latinizați riguros *de lege lata&de lege ferenda*, cunoscând materia (Art. 412.Cod Civil, *Timpul legal al concepțiunii* (1) Intervalul de timp cuprins între a trei sute și a o sută optzecea zi dinaintea nașterii copilului este timpul legal al concepțiunii. El se calculează zi cu zi;(2) Prin mijloace de probă științifice se poate face dovada concepțiunii copilului într-o anumită perioadă din intervalul de timp prevăzut la alin. (1) sau chiar în afara acestui interval).

Celor la care fondul dacic este dominant, și latinitatea recesivă ori lipsă, vă spun, dacă mă întrebați, în unda unei nostalgii sămănătoriste, de fânețe, că ele au rămas câțiva ani în fiecare vară necosite, apoi au fost arate și semănite cu porumb hibrid, care a crescut în pământul acela zăcut de nu se mai vedea omul călare-n șa.

Ioan GHEORGHIU

În râul cu tăcere...

În râul cu tăcere se-aprind emoții clare
și toate ard din vremuri străvechi ca-ntr-un cuptor,
intermitent pe poala genurilor solare,
uluitor spre viață, fantastice când mor,

aici e-o serenadă eternă de suspine,
pocale pline-n care își vaietă cristalul
secundele sau anii secătuiți în sine,
licoarea cea mai albă și limpede-i metalul,

își fierbe mai întâi întregul trup eteric
și se transformă-apoi în unice săgeți
nemaivăzute arcuiri pierdute-n întuneric
profund, printre mistere de neamuri traco-geți,

în râul cu tăcere se împletesc destine
de îngeri și de oameni, cu toate câte sunt,
nimic din sentimente nu ne-ar mai fi străine
de-am înțelege rostul venirii pe pământ...

Prostia chiar nu doare!

Redeșteptăm flămânzii de troc când nu e cazul
prin teorii de-a gata rescrise-n semafoare,
le dăm la-mpinge tava și nu schimbăm macazul
și parcă-i o minune - prostia chiar nu doare!

ne alungăm profeții spre graniță, afară
lovindu-i pe la boașe cu pumnii și-n spinare
și-i venerăm pe lotri cu mers de domnișoară
și parcă-i o minune - prostia chiar nu doare!

îi punem pe ciobani specialiști de seamă,
consilieri, primari, centauri cu dosare
penale sau civile, dar fură fără teamă
și parcă-i o minune - prostia chiar nu doare!

nu mai avem resurse de niciun fel pe stoc,
împrumutăm destine, idei financiare,
dar aruncăm monede prin sălile de joc
și parcă-i o minune - prostia chiar nu doare!

Și eu...

Și eu sunt unul dintre voi, deși n-aș vrea -
reprezentant al plebei ce tinde spre genuni,
văd cât de bine-i uns un cap de tinichea
și cum la nesimțire suntem cu toți imuni,

(continuare în pag. 27)

n-ajungem sus, acolo-i o fantă interzisă,
o linie trasată de cei ce ne-au prescris
să dăm cu subsemnatul și într-o zi promisă
să ne-nghițim și limba și propriul nostru vis,

nu, n-am dat liste lungi și n-am ucis tractoare,
pe mulți i-am lăudat și au murit cinstit,
dar timpul ne apasă pe inimă și doare
căci căutăm destinul aceluiași zenit...

și eu sunt securist și-nghit în sec o doză
de fum tribal, de iască și poate-un supliment
de vreo speranță oarbă, codat - metamorfoză,
doar să mă-mpingă dracu direct în Parlament...

Te rog să-mi ierți menirea...

Te rog să-mi ierți menirea pierdută într-o carte
prin clipe, sau secunde sau printre ochii mei,
prin munți, sau printre valuri de vină și scânteii,
menirea-mi condamnată la temniță și moarte,

nu eu mi-am deșirat de gânduri și idei
o-ntreagă panoplie vremelnic însușită
pe-altarul vieții alții au pus vreo dinamită
și-au tras cu gloanțe oarbe, cu litere în zei,

de-acolo sus pornește lumina ca o torță
luând în piept credința de-a trece-n viitor...
ce-nseamnă când iubirea plutește ca un nor
pe cerul plin de semne creând o mare forță?...

aceasta e menirea de-a ține-n frâu destinul,
dar, uneori, și drumul devine o povară,
te rog să-mi ierți iubirea pierdută în seninul
ce înflorește veșnic în altă primăvară...

Durerea mea...

Durerea mea cu aripi e prinsă-n colivie,
asemeni unui rustic, stâlpnic de răsărit,
o harpie flămândă ce-ar vrea mereu să fie
în slujba timpului cu spor neostoit,

cu trup de zână caldă și față transparentă
precum unor idei, unor ecouri surde,
prea dulce i se pare în rol de insurgentă
și-n mintea înverzită ar încerca să zburde...

nici eu nu știu de unde-mi revine pe furiș
o transcendentă-n foale ce arde lin, întruna
pe *Dunăre* i-e vatra, și-n munți la *Păltiniș*
ar mai găsi vreo doagă doar să susțină luna,

durerea mea adâncă e-o sinceră credință
ce prinde când și când din zbor câte-o visare,
sunt cel ce își abrogă de-a pururi vreo sentință
că-n trupul meu mocnește și-n suflet, o mirare...

La mine-n gând...

La mine-n gând au re-nviat ortacii,
cei înregimentați cu gradul de martiri
și-au încărcat cu libertate sacii,
cu flori de iască, albe în priviri

și au plecat prin gări pustii de-a valma,
cei nevăzuți sperând în ce-i frumos
și într-un bine fluturându-și palma
și-ntru credința soarelui Christos,

pe îngerii căzuți i-au pus atunci să-njure,
să tragă-n jug stăpânilor miopi,
nesățioase trufandale pure,
codane blonde, mame de ciclopi,

la mine-n gând cresc muguri de lumini
se-nclină-n apogeul dintre ani
cei nevăzuți, nevrednici androgini,
neadormiți, de-a pururi diafani...

Uitat-am...

Uitat-am să-i sărut vremii obrazul
sau fruntea timpului când mi-a sculptat făptura
abia atunci de distingeam topazul
cuvintelor sau forma lor, statura,

luam din miezul gândului vreo scară
și mă urcam cu tact în labirint,
la ce ținteam când totul pe afară
se-ntuneca spunându-mi că mă mint?

doar glezna ta, de înger prea supus
mi-a luminat în suflet ca o rană
și-ntocmai unui paznic presupus
durerea arde veșnic într-o cană.

N-avem nevoie...

N-avem nevoie de trândavii fluturi
ce împrumută vremelnic aripile și slava,
ei sunt sortiți în cele patru vânturi
să se împrăștie aiurea precum pleava,

în posturi-cheie nu vrem avortoni
căci au făcute schemele orare
și au în mână doar fente de spioni
ce-aduc cu ei cortegii funerare,

ei au în mâini puterea de-a discerne,
de-a pune anevrismele-n sistem,
ei au și rezolvarea condiției eterne
a jocului cu moartea expusă la extrem,

n-avem nevoie... cercu-i vicios
în statul paralel aflat într-un impas,
să ne rugăm la unicul Christos,
să ne rugăm, ce oare ne-a rămas?...

Victor BAUMANN

Ne stingem toți

Se pustiesc, toamna târziu,
copaci ce vrajă ne-au adus!
Și-n umbra verdelui trecut
aleargă trist vântul prin crengi!
Iar lângă noi plâng nori, surprinși
că pe pământ timpul dispare...
și se preling ca trecătorii,
sub cerul transparent, pustiu!
Ne stingem toți cu un oftat,
dar urme ce lăsăm la întâmplare
aprend în nopțile de vis
minuscule lumini!

Toate curg

Mlădiță de cer pare sufletul meu...
Când pomii renasc cu muguri fierbinți
și glasul pământului se aude mereu,
strig zilelor în goană: *Opriti!*
Dar gânduri se nasc, plutind în eter...!
Alături de vechi și mai noi amintiri,
timpul mă -mbracă în rugină de fier...
și toate curg..., curg fără opriri.

Clipa

Respirăm
și trăim senin
între spațiu și timp,
fără să înțelegem
că veșnicia e dar divin,
iar fericirea se ascunde
în fiecare clipă!
Căci clipa
e strop de veșnicie,
căzut de pe aripa timpului,
care traversează spațiul..
grăbit și clandestin...

M-ai răscolit

Într-un șuvoi întunecat...
eram sămânță de lumină...,
suflet neîmpăcat...
cu porunca divină,
rămas necontrolat!
M-ai răscolit, tu...înger fiind...
Când te-am zărit printre suspine...,
mă așteptai, zâmbind...
și m-am topit în tine...,

în aura corolei tale, aburind!
Nimic nu mai conta...,
doar surâsul tău, cu sclipiri de stea,
mă încălzea în bezna grea!

O, Doamne!

O, Doamne! Am obosit să sper
că-n drumul meu, prezentu-i efemer!
Lumini ce-apar pe cer, vin din trecut
și eu... ca ele sunt... la fel!

Sub pleoape, timpul îmi dispare...,
mă regăsesc cu greu... și-n clipa următoare,
doar Tu rămâi în trupul meu!
Când totul moare, îmi lași...
în consolare... spiritul... rebel!

Suntem condamnați!

Lumina se zbate în tenebre adâncuiri,
s-alunge din toate, prostia și ura!
Demonica soartă străbate pământul
și-mparte păcatul..., scriind... partitura!

Suntem condamnați să ascultăm melodia
din adâncuri trimisă pe aripi de flăcări,
să prostească o lume, prinsă-n războaie...,
să piară dreptatea... să dispară -armonia!

Clopotele bat

Aud clopote-n noapte!
E vecernia pământului...,
izbăvirea lumii ...!
Sub cer întunecat,
clopote continuu bat...,
ducând spre ceruri,
pe aripile vântului,
speranțele humii!

Timpul meu

De când m-am născut,
ascult vuietul timpului
care trece vijelios
pe lângă mine!
Gândesc, că trebuie
să se oprească...
în cele din urmă!
Relația noastră se bazează
pe această goană...
pe care eu o accept,
dar nu o pot înțelege!

Cât de puțin trăim

Amnezie la naștere...,
la nou- născuții...,
la fel... la bătrâni,
în anii de pe urmă!
Și... mă-nfior...!
Cât de puțin trăim!
Luptându-ne
să devenim avuți,
nu înțelegem, că viața

(continuare în pag. 29)

ni se curmă, înainte
de a învăța să iubim!

Răspund

Răspund târziu , la glasul urii...!
Căci nu-mi găsesc *cuvântul...*
proptit în colțul gurii...,
cucernic și cuminte,
ca pământul!
Atunci când se desprinde,
zboară... viforos, ca gândul,
oprindu-se cu greu... în inima pădurii!

Și totuși

Câte creații...,
minuni ale naturii,
aștern covoare roșii
pământului părinte!
Câte minuni... creații
ale divinității sfinte,
privirea ne-o încântă
și sufletul le simte!
Și.. totuși, se pare
că toate stau încă,
într-o ciudată așteptare,
sub cerul ce aruncă
raze mari solare!

Unicul adevăr

Atât de multe
s-au strâns în ani...
în mâlul veșnicei uitări,
încât prezentul ne apare
ca unic adevăr!

Nocturnă

Umbre s-au prelins
peste apus...
Totul s-a pierdut
în întuneric...!
Pe cerul nins de nori,
luna s-a stins
și s-a ascuns,
găsindu-și,
ca și în trecut,
un loc vremelnice!

Speranță

Arșița din ceruri
a turbat...
a ars pământul,
a ars și vântul ...
și iarba a uscat...!
Nimic nu se mai naște
în dorul de ploaie...,
Doar... poate Cuvântul...
ce-nobilează gândul
că, după atâta rău,
totul renaște!

Mihai IUNIAN GÎNDU

PUTEREA IMAGINAȚIEI - SAU ULTIMUL PACT

Totul pe Pământ este dual, imperfect. Supus unui blestem al Rău-lui.

Nimic nu durează veșnic, iar, atunci când credem că am atins fericirea, nu am făcut, de fapt, altceva decât să ne ridicăm în cel mai înalt punct pe care l-am putea atinge, doar pentru a ne prăbuși și a ne fărâma în bucăți.

O cădere nu este dureroasă decât - nu-i așa? atunci când ajunsesseși foarte sus înainte.

Mulți eșuează, din această pricină, în droguri, în desfrâu, în vicii ale solitudinii. Mulți devin, din victime, călăi. Încă și mai mulți se sinucid.

Și atunci, care este, cu adevărat, morala fabulei? Ce merită într-adevăr orice sacrificiu, cum vei ieși în afara unui joc cu circuit închis? Sufletul omului ar putea fi la fel de frumos precum curcubeul... dacă n-ar fi încătușat într-un înveliș mult prea prozaic.

Poate omul, pe Pământ, să facă altceva decât să repete, la nesfârșit, mitul sisific? Să cadă pradă propriei imperfecțiuni?

*

Am pășit în prima Cameră a palatului, cu oarecare teamă. Era un loc straniu, necunoscut, dar am știut totuși, din prima clipă, că aparține Luminii, astfel încât reacția mea nu a fost decât una de protecție instinctivă în fața a ceva nou.

Pe un pat alb, cu cearceafuri imaculate, stătea o față de o frumusețe neomenească. Avea tenul deschis ca laptele, ochii albaștri ca Cerul, silueta precum a unui înger coborât pe Pământ. De altfel, era greu de spus dacă era o față sau chiar o creatură divină, angelică.

Ținea între mâini o harpă, iar sunetele pe care le emitea atingând corzile cu degetele sale delicate erau atât de pure, de cristaline, încât realizai instantaneu că sunt armonii cerești. Aproape că puteai simți miros de smirnă și tămâie, te puteai înălța, dacă închideai pentru câteva clipe ochii, undeva sus, pe un norișor alb... Și puteai vedea, la linia orizontului, razele Soarelui cum se frâng într-un asfințit roșiatic, sublim...

O melodie... Încă o melodie și pot muri... am gândit, fără să știu de ce mi-au venit tocmai aceste cuvinte.

Armonii cerești... Un înger cu chip de față sau o față cu chip de înger... Alb, lumină paradisiacă.

"Astfel ar trebui să arate orice interpretă... Așa ar trebui să sune orice cântec", am gândit la sfârșit, când a trebuit să părăsesc încăperea.

*

Orice trecere are o morală. Orice victorie are un preț.

Chiar atât de naivi să fim, încât să ne imaginăm că ne putem ridica deasupra, că putem scăpa legilor Universului?

Contrariile se atrag veșnic, într-un joc nesfârșit... dar nu se anihilează (deși un calcul științific ar putea arăta că ar trebui să o facă).

Când crezi că s-a terminat, de-abia începe un nou nivel, când crezi că ai început ceva mareț, inegalabil, constai că se termină...

Ce putem face? Am fost lăsați aici cu un scop...

Cristian MLADIN

„Umbrele din lumină sau lumina din umbre?”

Interviu cu artistul plastic Sofia Klemenco

Umbrele din lumină sau lumina din umbre? O dihotomie care îndeamnă la reflecție, o dihotomie care poate fi experimentată de fiecare, dar cel mai bine de către un pictor, întrucât pictura este aceea care pune în practică cel mai bine aceste concepte. Avem astăzi alături de noi pe artista plastică arădeană **Sofia Klemenco**. Întrebări, dileme, inspirație, haideți să le descoperim în cele ce urmează alături de invitata noastră.

Mladin Cristian: *Copleșiți de graba în care suntem angrenați în rezolvarea problemelor cotidiene, de multe ori uităm să privim cu inima o floare, o frunză sau un apus, acele lucruri mărunte dar care compun un tot minunat. Cum percepi acest micro-univers ca sursă de inspirație în lucrările tale?*

Sofia Klemenco: În lucrările mele, lumina și umbra nu pot exista separat. Această dihotomie creează o atmosferă intrigantă. Este interesant de observat cum umbra poate fi văzută ca fiind creată de lumina care o proiectează, dar în același timp însă, umbra poate fi definită și ca absența luminii. Tocmai această dualitate subliniază complexitatea și profunzimea în compozițiile mele. Eu am numit-o “pareidolie”: figuri inedite, fantastice, (ce au legătură cu textura abstractă) jocul dintre imaginar și real care se materializează în dialogul permanent cu creația și manifestările sale, în accidental, prin asocieri și ritmuri ca rezultat al unei iluzii vizuale cauzate de o forță imaginativă deosebită.

Între formă și culoare există o interacțiune reciprocă. Astfel, lucrarea devine un univers autonom, o lume în sine, cu legi proprii și rezonanțe spirituale accentuate.

M.C.: *Aproape în toate formele artei, tendința actuală este de a produce o emoție puternică publicului, de a șoca prin orice formă, ca mijloc de a capta atenția. Dacă în teatru și film se utilizează nuditatea, dacă în literatură se folosește un limbaj agresiv ce abundă în imprecășii și invective, ce atitudini non-conformiste abordează pictura modernă, sub acest aspect?*

S.K.: În pictura modernă există o varietate de atitudini nonconformiste, care contribuie la aducerea unui suflu divers și inovator în artă. Unele dintre acestea pot fi experimentarea de tehnici și materiale neconvenționale. Unii artiști folosesc materiale reciclate sau tehnici mixte pentru a aduce un element surprinzător în lucrările lor.

Alții aleg să exploreze subiecte sensibile sau tabu, care provoacă adesea reacții puternice în rândul publicului, stimulând discuții despre problemele sociale sau politice majore, ca rezultat cauză-efect.

Există artiști care adoptă o abordare atipică față de normele estetice/etice tradiționale, atitudine care poate fi considerată provocatoare.

Unii artiști exploatează noile medii și tehnologii (artă

Artistul plastic Sofia Klemenco

digitală, artă interactivă), rezultând astfel posibilitatea de a produce idei și emoții puternice. Explorarea micro-universului este o sursă bogată de informație prin detaliile subtile pe care autorul le poate aduce în prim plan. Această lume mică oferă o perspectivă nouă prin varietatea de forme, culori și texturi, ceea ce servește în procesul creativ, permițându-i artistului să descopere complexitatea lumilor aparent simple. Prin acest exercițiu se pot găsi noi modalități de a transpune detaliile creative pe pânză.

M.C.: *În toate liceele vocaționale de artă sau în facultățile de Arte Plastice și Design se studiază Istoria Artei în scopul inculcării noțiunilor de bază ale evoluției artei, atât de necesară pentru formarea viitorilor artiști. Și totuși, foarte puțini artiști contemporani mai folosesc stilurile și abordări corespunzătoare unei alte perioade de timp. Ce s-a pierdut, ce s-a câștigat din punctul tău de vedere prin această abordare?*

S.K.: Este adevărat că mulți artiști contemporani se distanțează de stilurile și abordările clasice, adoptând în schimb noi tehnici și concepte care reflectă spiritul și tendințele actuale. Această abordare poate fi văzută ca o pierdere a tradiției și valorilor clasice, însă ea trebuie privită ca o evoluție naturală a artei. Nimic nu se pierde, totul se transformă! Prin adoptarea unor stiluri noi, artiștii își pot exprima mai bine identitatea și mesajele pe care vor să transmită. Prin acest lucru, consider că arta contemporană devine mai diversă, predomină astfel ideea și conceptul. Înțelegerea și respectarea cutumelor și teoriilor artistice au o valoare importantă în formarea unui artist, deoarece îi oferă o perspectivă mai amplă în relație cu propria sa formă de expresie vizuală. Este important să se găsească un echilibru între exprimarea personală și înțelegerea contextului actual în care trăim. În acest fel, arta poate evolua și se poate adapta la schimbările din societate.

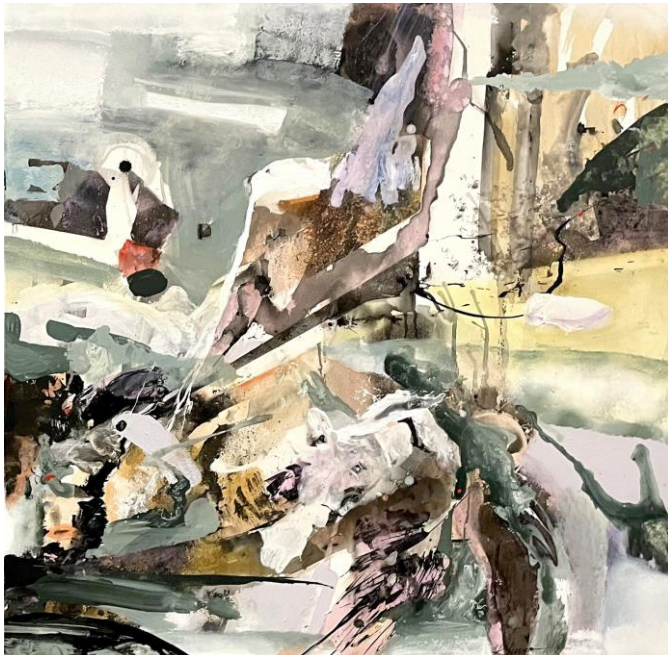
M.C.: *Pentru un artist aflat la început de drum, expozițiile colective sunt puncte de plecare pentru un traseu propriu. Prin ce se diferențiază între ele expozi-*

(continuare în pag. 31)

(urmare din pag. 30)

țiile tale personale și care este criteriul determinant de a alege o anumită temă din perspectiva surselor de inspirație reale sau onirice?

S.K.: Alegerea temelor din lucrările mele pornește de la observarea naturii, a relațiilor inter-umane, a emoțiilor. Prin această creație pot transmite o poveste, o experiență în strânsă legătură cu trăirile interioare. Ce rezultă de aici sunt forme ce derivă din subconștientul asumat.

Impresii foliare

M.C.: *Dacă în alte perioade, premergătoare celei actuale, artiștii foloseau aproape exclusiv cadrul natural ca sursă de inspirație fie că vorbim de portret sau peisaj, artiștii contemporani nu mai pun un accent atât de susținut pe acest aspect. Care ar fi din punctul tău de vedere locul optim creației pentru un artist, în atelierul personal, în natură sau acasă, în mijlocul familiei? Care ar fi avantajele și dezavantajele fiecărei opțiuni?*

S.K.: Cred că toate aceste experiențe ajută. Cel mai confortabil mă simt atunci când lucrez în intimitatea atelierului, unde mă pot concentra cel mai bine. Nu cred că există avantaje sau dezavantaje în alegerea locului creației. Totul ține de nevoile creative individuale ale fiecărui artist.

M.C.: *Începând cu perioada adolescenței, personalitatea fiecăruia tinde să prindă contur. Uneori se definește și se permanentizează după o anumită perioadă de timp, alteori evoluează continuu până la sfârșitul călătoriei numită viață. Ce te-a atras spre artă și care au fost primele semne de artist, copil fiind?*

S.K.: Consider că fiecare copil se naște cu această calitate. Înainte să vorbească, copiii pot comunica prin semne, simboluri, amprente. Ele pot fi considerate naive, dar pot transmite o nevoie intrinsecă de atenție. Copiii sunt curioși din fire și preiau informații de pretutindeni, trăind preponderent în imaginar și oniric.

Cred că prima dată când am „creat” ceva a fost scrijelind cu un cui pe tocul ușii. Nu am fost certată pentru asta, nici pentru faptul că, probabil, veneam acasă deseori cu uniforma plină de pete de culoare. Primul portret pe care l-am făcut a fost la vârsta de 11 ani, fiind al unui coleg de clasă, realizat în acuarelă.

Trasee imaginare

M.C.: *Asistăm în ultimii ani la o adevărată cursă a cuceririi spațiului. Dacă vor exista colonii marțiene sau selenare, spre exemplu, cum apreciezi locul artei în acest context?*

S.K.: Întotdeauna va fi nevoie ca omul să se exprime (oriunde s-ar afla) prin artă. Care este diametral opusă vieții cotidiene. Viața într-un alt mediu decât cel obișnuit ar fi o altfel de experiență și datorită descoperirilor științifice și tehnologice care ar putea aduce în prim-plan explorarea timpului și spațiului. Deocamdată ne putem doar imagina...

M.C.: *Zilele se succed nopților, iar anii din viață nu sunt atât de relevanți în comparație cu viața (trăită) din ani. Ce face artistul plastic Sofia Klemenco într-o zi obișnuită, atunci când nu crează sau predă?*

S.K.: O zi frumoasă este atunci când îmi petrec timpul alături de familie. Ne place să călătorim, să descoperim locuri, obiceiuri și energii noi.

M.C.: *Se spune că un singur gând nu poate avea loc într-o inimă. Un artist e o ființă delicată, cu trăiri atipice, materializate în creațiile sale. Consideri că pentru un artist este benefică apartenența la o asociație sau uniune de profil, sau, dimpotrivă, independent fiind, poate crea liber și liniștit, urmându-și calea proprie?*

S.K.: Apartenența la un grup este benefică din mai multe puncte de vedere: în primul rând este productivă prin prisma colaborărilor cu alți artiști. De asemenea, există posibilitatea promovării lucrărilor personale în poziții colective.

M.C.: *Care sunt planurile de viitor ale omului și artistului Sofia Klemenco?*

S.K.: În prezent lucrez pentru a găsi modalități noi de exprimare, dar în același timp tind spre idei originale, ca rezultat al căutărilor personale și interumane.

M.C.: *Mulțumesc pentru răbdare și bunăvoință, pentru idei și sinceritate. Să fie Artă!*

Nori JELER

Nu renunța

Nu renunța să mergi hotărât mai departe
Când simți în tine că tot în jur te doboară
Cu capul sus, calea dreaptă ți-o străbate
Nu o alege defel pe cea ușoară.

Nu renunța la visele de-odinioară
Simțurile, ca focul să ți le străbată
Să zbori în acorduri line de vioară
Din drumul tău nimic să nu te abată.

Nu renunța când ți se taie aripile
Acceptă fiecare demon ce-ți apare
Cu răbdare vie să-ți încalți tălpile
Și cu penelul, vieții să-i dai culoare.

Nu renunța când simți că sfârșitul e-aproape
Mai este timp să rostești rar o rugăciune
Iar o lacrimă să se scurgă din pleoape
Pacea fiind ultima închinăciune.

Aștept pe un peron

Încă aștept pe un peron uitat
un tren ce nu mai vine...
Licuricii își lasă lumina lor difuză,
unde gândurile mi se dizolvă...
Le abandonez și plec dintre fantomele
ce rătăcesc în gară
și-ți dau un sentiment indezirabil.
Reiterez aceleași acte
pe-o scenă hologramă
în liniștea apăsătoare de afară.
Pornesc cu un bagaj ce-l car în spate.
În loc să scap de el, se tot umple
cu gânduri, stări abisale
ce se plimbă-n voie-n mine.
M-am așezat sub un copac
și le-am agățat pe ramuri
și-mi odihnesc spiritul obosit
de-atâtea amintiri.
Mă zbat spre adânc,
dispar granițele trupului,
linia dreaptă a timpului
se arcuiește-n cerc.
Plutesc în alb
fără minte, fără trup.

Înc-o filă din viață

Am deschis înc-o filă din viață
Mă rog cerului din mine s-aducă
Parfum de ambră-n loc de iz de ceață
Iar zâmbetul viu să-mi fie poruncă.

Întind mâna către misterul ascuns
Cu freamăt adânc venit de departe
Pare c-ar fi o pânză de nepătruns
Acoperită de gânduri deșarte.

Mă legăn tot mai sus spre cerul senin
Pe aripile vântului purtată
Sunet și culoare de opal devin
Sunt nor de lumină îmbrățișată.

Primesc destăinuiri la poarta nopții
Ce sufletul însetat mi l-au străpuns
Dansând printre valurile vieții
Acum știu că, doar eu, îmi sunt deajuns!

Zbor pe petala unui mac

Mă așez pe petala purpurie a unui mac
Îmi fac casă acolo...
Câte un fluture solitar mă vizitează
din când în când...
mă învață să zbor în nemărginit
...un adevărat Eden sub cerul siniliu.
Începe rapsodia fluturilor albi
așezați pe corzile lirei
ce unește celestul cu pământul.
Se-ntinde în liniște covorul roșu sângieru pe
câmp
din care ies suflete trezite
ce învață ca mine ușor să zboare.
Aceasta se întâmplă într-un punct în infinit.

Măștile

Ani trecuți în grabă,
Povești rămase un mister
Îngropate în țărâna oarbă
Dar nepieritoare în eter.

Priviri întoarse în trecut
Veșnică deșertăciune
E doar un moment tăcut
În a vremurilor genune.

Au fost doar niște măști
Lipite pe fețe ostenite
Ce nu puteai să le citești
Erau...doar pentru ei menite.

Alina PANAIT

Studiu asupra personalității creatoare a lui Marin Preda

Marin Preda reprezintă în constelația românească un romancier prin definiție, un nume de marcă ce și-a câștigat un loc în literatura română din perioada regimului comunist, o perioadă grea și plină de incertitudini pentru toți oamenii de cultură. Faptul că romanele sale sunt studiate și astăzi în școala românească ne determină să credem că ele au străbătut timpul și au devenit valori incontestabile. Din acest motiv putem afirma că romancierul a reușit ceea ce și-a propus, și anume, scrierile sale să fie valabile în orice timp politico-istoric și în orice conjunctură socială și culturală.

Pentru a scrie despre universul satului românesc reflectat în opera lui Marin Preda trebuie pornit de la ființa scriitorului care a dus o existență complicată ce i-a bulversat acestuia convingerile despre satul tradițional din cauza transformărilor de tot felul; și totuși, la un moment dat, romancierul s-a canalizat către maniera realistă despre care el însuși afirma că în vremurile pe care le trăiau cu toții *arta era o formă de cunoaștere a realității*¹. Referindu-se la acest scriitor care și-a slujit cu demnitate profesia și conștiința lucrului bine făcut, Eugen Simion îl caracterizează ca fiind *un scriitor total care nu a plătit tribut împrumuturilor mimetice, nu s-a pliat doctriinelor*,² ci, mai mult decât atât, scriitorul a reușit un caz unic în literatura noastră, și anume, să se confunde cu opera sa încât a lăsat, cel puțin în lumea artistică, impresia suprapunerii cu eroul creat, devenind el însuși aidoma celui mai viu dintre personajele sale, un Moromete, a cărui comportare și atitudine față de viață era moromețiană, astfel, el fiind atât fiul cât și părintele lui Moromete.

Existența lui Marin Preda a fost relativ scurtă, asemeni vieții marilor artiști ai lumii care și-au dedicat întreaga ființă scrisului (s-a născut la data de 5 august 1922 în satul Siliștea-Gumești din județul Teleorman și a decedat la 16 mai 1980 la Palatul Mogoșoaia).

Copilăria sa a fost descrisă în romanele de mai târziu ca o perioadă care l-a marcat profund pe copilul Marin devenit personajul Niculae, care, atât în realitate cât și în ficțiune, avea drept sarcină în gospodărie grija animalelor. Nu avea haine prea multe, de obicei era îmbrăcat într-o cămașă lungă și o pereche de pantaloni, iar când mergea cu animalele purta pe umăr o traistă, lucrată de sora sa, în care își ținea pâinea și cărțile. Marin era o ființă firavă, îmbrăcată foarte modest, dar capabilă să atragă atenția prin figura sa nobilă și prin contrastele firii lui, care trecea ușor de la cărți la comportamentul țărânului obișnuit cu înjurăturile sau cu bătaia copilărească.

Marin Preda este înscris la școala primară din satul

Marin Preda

natal, dar absentează frecvent deoarece era nevoit să îndeplinească diferite treburi gospodărești (precum păzitul vitelor sau munca la câmp). Cu toate acestea, era un copil ager cu o mare imaginație și inteligență, astfel că, ajunge unul dintre cei mai buni elevi din școală. În clasa a IV-a, când tatăl său îi spune că nu mai poate cumpăra cărți din cauza problemelor financiare, Marin Preda suferă enorm, ajungând să se îmbolnăvească de malarie. Învățătorul îl va susține atât moral, ca și mama sa, cât și material, împrumutându-i cărți și ajutându-l să termine anul școlar. Cu rugăminți și insistențe repetate, mama îl convinge pe tată ca Marin să fie dat la școala de învățători, lucru ce se întâmplă în anul 1937, când elevul merge la Câmpulung-Muscel, dar, din nefericire, miopia îl va face să fie respins. Din cauza acestui fapt, tatăl dorește să îl dea la o școală de meserii, numai că, aflând despre această intenție, intervine în chip salvator librarul Constantin Păun din Miroși, de la care Marin Preda își cumpăra cărți, așa că băiatul este dus la Școala Normală din Abrud, iar doi ani mai târziu este mutat la Școala Normală din Cristur-Odorhei, unde își continuă studiile încă un an. Aici elevul manifestă un interes deosebit pentru istorie, română și chiar matematică. Participă la Ședințele Societății literare din școală, fiind remarcat și încurajat de profesorii săi, ocazie cu care tânărul prezintă câteva schițe. Chiar dacă în toți acești trei ani de viață transilvană Preda nu reușește să își publice încercările literare, experiența lui se va îmbogăți considerabil, determinându-l ca peste timp să fructifice această perioadă în romanele *Viața ca o pradă* și *Cel mai iubit dintre pământeni*.

Ultimul an de liceu va fi făcut la Școala Normală din București unde tânărul va susține examenul de capacitate (actualul examen de balaureat); din nefericire, din vara anului 1941 va renunța la studiile universitare, cauza fiind situația financiară precară, însă va rămâne pentru totdeauna în București, întorcându-se în satul său natal doar pentru scurte vizite. În toată perioada imediat următoare terminării liceului, Marin Preda nu reușește să publice nimic și nici să își găsească o slujbă, așa că o duce din ce în ce mai greu din punct de vedere financiar, cum însuși autorul va declara mai târziu: *Mi-e imposibil să-mi amintesc și să înțeleg cum am putut trăi, din ce surse, toată toamna și toată iarna lui '41-'42. Doar lucruri fără legătură, nefirești... N-aveam unde dormi, era lapoviță prin tot Bucureștiul, și umblam fără oprire cu tramvaiul de la Gara de Nord la Gara de Est. Toată ziua și toată noaptea*³.

În următorii ani Marin Preda are norocul de a fi

(continuare în pag. 34)

angajat corector la ziarul *Timpul*. În această perioadă, viitorul scriitor îi va cunoaște pe Nichifor Crainic, Victor Ion Popa și Geo Dumitrescu, acesta din urmă fiind cel care va manifesta o primă intenție în viața literară a viitorului scriitor – va integra poezia *Întoarcerea fiului rățâcit* în volumul colectiv de versuri *Sârmă ghimpată* care, însă, din nefericire, va rămâne netipărit. Părăsind postul de corector, Preda este angajat funcționar la Institutul de statistică, iar la recomandarea lui E. Lovinescu și a poetului Ion Vinea devine secretar de redacție la *Evenimentul zilei*. Abia în anul 1942 se produce debutul său la ziarul *Timpul* cu nuvele ce vor fi reconfigurate în primul său roman, *Întâlnirea din pământuri*.

Intervalul 1941-1942 (când în București se produce rebeliunea legionară și reprimarea acesteia de către generalul Ion Antonescu), perioada tulbure a celui de-Al Doilea Război Mondial, precum și cei doi ani de armată aveau să fie povestite cu multă durere mai târziu în romanele *Delirul și Viața ca o pradă*. Abia din 1945 tânărul Preda începe să ducă o viață mai liniștită, angajându-se corector la ziarul *România liberă*, apoi din 1952 redactor la revista *Viața românească*, pentru ca în anii următori să se bucure de nenumărate onoruri: în 1957 i se acordă Premiul de Stat pentru romanul *Moromeții*, trei ani mai târziu este ales vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, în 1970 devine director al Editurii Cartea Românească (pe care o va conduce până la moartea sa fulgerătoare din 1980), în 1971 pentru romanul *Marele singuratic* primește premiul Uniunii Scriitorilor, iar în 1974 este ales membru corespondent al Academiei Române.

În ceea ce privește literatura străină, Preda citește marii romancieri ai lumii, fiind fascinat de William Faulkner; în 1965 traduce împreună cu soția Eta romanul *Ciuma* de Albert Camus, iar mai târziu traduce, în colaborare cu Nicolae Gane, romanul lui Fiodor Dostoievski, *Demonii*.

Apariția cărților semnate de Marin Preda au reprezentat adevărate sărbători literare, dar notorietatea sa a atins apogeul odată cu ieșirea de sub tipar a romanului *Cel mai iubit dintre pământeni*, la a cărei lansare s-au spart vitrinele deoarece librăria a fost luată cu asalt de un număr impresionant de admiratori. După publicarea romanului *Cel mai iubit dintre pământeni* Marin Preda s-a stins din viață, moartea sa inopinată lăsând un gust amar și o vie impresie cititorilor săi, dovadă că, referindu-se la nefericitul eveniment, Eugen Simion avea să mărturisească: *Moartea, cu totul neașteptată, a tensionat conștiința cititorilor, contribuind la definitivarea așezare a lui Marin Preda între reprezentanții cei mai de seamă ai literaturii române contemporane. Dramaticul sfârșit venea la scurt interval după ce tirajul de masă al trilogiei Cel mai iubit dintre pământeni răscolise conștiințele cititorilor*⁴. Eugen Simion a fost unul dintre exegeții și prietenii lui Marin Preda, care a mărturisit că s-a simțit onorat să stea alături de scriitor din 1967, după apariția volumului al doilea din *Moromeții* și până la moartea acestuia, bucurându-se de firea complexă.

În ceea ce privește latura umană a prozatorului, se poate afirma despre viața sa faptul că a avut trei soții. De cea dintâi soție, poeta Aurora Cornu, a divorțat în anul 1959, cea de-a doua, Eta Vexler, a emigrat în Franța la începutul anilor 70, iar cea de-a treia, lângă care a stat până la sfârșitul vieții, Elena Mitea, i-a dăruit doi fii:

Nicolae și Alexandru. Despre fostul său soț poeta Aurora Cornu vorbește ca despre *fenomenul Preda* căruia trebuia să îi rezisti printr-o presiune egală în cazul în care voiai să rămâi în preajma celui pe care orice femeie visează să îl găsească datorită inteligenței sale *fizice și sufletești pe care foarte puțini bărbați o au* și datorită faptului că era *un amant perfect și un soț excesiv de delicat*.⁵

Personalitatea lui Marin Preda a fost remarcată și portretizată de criticul Petre Dumitriu încă din anul 1945, când, într-unul dintre amfiteatrele Universității din București câteva mii de studenți ascultau recitări de poezie și lectură în proză, iar deodată un tânăr s-a suit pe estradă și a citit o poveste despre un salcâm. Petre Dumitriu l-a considerat încă de la primele scrieri un adevărat talent care expune în operele sale probleme extrem de serioase și interesante, un autor ce stăpânește cele mai puternice mijloace de exprimare având o măiestrie artistică *învăluită, ascunsă, tocmai pentru a da o cât mai covârșitoare impresie a vieții, a realității*.⁶

¹ Victor Crăciun, *Marin Preda, Creație și morală*, Cartea Românească, București, 1989, p. 28.

² Eugen Simion în Victor Crăciun, *Marin Preda, Creație și morală*, Cartea Românească, București, 1989, p.35.

³ Emil Manu, *Viața lui Marin Preda*, Editura Vestala, București, 2003, p. 66.

⁴ Eugen Simion, „Prefață”, în Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*, Editura Cartea Românească, București, 1987, p. 5.

⁵ *Scrisori către Aurora*; Eugen Simion, Aurora Cornu, *Convorbiri despre Marin Preda*, Postfață de Eugen Simion, Editura Albatros, București, 1998, p.5.

⁶ Petre Dumitriu, Apud Ana Selejean, *Literatura în totalitarism, 1952-1953*, Editura Thasib, Sibiu, 1995, p. 153.

Alina Panait - Profesor limba română la Colegiul Spiru Haret Ploiești

Diana TRANDAFIR

PREZENȚĂ

calc peste desenul dungat al unui scut
fără sabie
Nu știi să provoc haosul
nu am experimentat nici măcar uitarea până la capăt
Cicatricea din plexul solar
deapănă îndelung firul vieții
are gust de cireșe amare
Apăs palmele până când simt durerea
pulsând pe sub degete
Probabil cineva e prezent
cineva e acolo
gata să intre pe furiș în adăposturile
inimii
Amețită de țăriile ca de alcool ale cerului
aștept să îmi eliberez brațele din bandajul de lemn
de Icar răstignit

CEL MAI FRUMOS POEM

scriu
până nu se mai poate adăuga
nimic
scriu până când din lacrimă
se ridică un eșafod înfrunzit
scriu într-o limbă necunoscută
pe care la început n-o înțeleg
dar pe care încet încet o învăț
scriu până adun flăcări sub buricele degetelor
ele ard ca și când aş scrie despre o țară pierdută
și despre grandioasa ei epopee
scrisul îmi domolește arșița
îmi împrășcă stropi reci pe frunte
cuvinte precise îmi călăuzesc mâna
se aşază apoi
literă cu literă în șerpi lungi și roșii
din care se țese dens
covorul iluziei

VIAȚA, O SĂRBĂTOARE

de fiecare dată,
în casa întâlnirilor se desfășurau lucruri aproape
năucitoare
ca pe un pergament purpuriu, pe covor, la picioare,
se rostogoleau inimile
Noi aveam palmele mari și ne dădeam mâna cu toții,
piscicile se ascundeau și ele pe unde puteau, caii
se apucau să pască iarba albastră din curte

se apucau să pască iarba albastră din curte
iar casa își strângea pe-ndelete
pereții sub formă de clopot
ne priveam mai întâi chipurile, clipeam cu
subînțeleș,
surâdeam
unii duceau la piept, în semn de binețe,
un gherghef rămas moștenire
de la o străbună comună,
alții mestecau câteva firimituri rămase
pe tava rotundă din mijlocul mesei
și, cam în același moment, ne făceam semnul
cruții
Împreună ne punem apoi pe cusut
punct cu punct canavaua, să iasă
viața cât mai frumoasă!

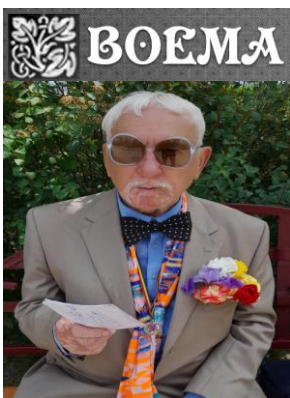
GHICIND ÎN TRECUT

din adâncul ființei
îmi reamintesc starea de-acum
Pe florile de mușețel
ca pe pleoapele unui mort
cad picături de ploaie
ce le îngreuiază corola
Șoptesc
copilei din mine să nu se mai teamă
de ochii închiși nici măcar atunci
când
luna e prinsă-n furtună
mă cocoț pe zidul grădinii
să-mi ghicesc viitorul
Am umplut paradisul cu prea multe vise
În luciul pietrei descopăr apa
dătătoare de viață
Apă clară
și bună

FALS TRATAT DE SCURTCIRCUITARE

la capătul străzii e un cais înflorit
eu nu-l văd
pentru că oxigenul mă frige
Îi zăresc numai micile spaime în lumina
fluorescentă a friicii
Mai multă cafea
mai multă cafea dimineața!
Să ne trezim din gândurile noastre
cu coaja crăpată
din dantelăria lor pluriformă
întrețesută cu milioane de kilometri
de ură
Să evadăm de pe holurile lor labirintice
cu alura unor hoteluri de tranzit
în care s-au rătăcit fără sens
gloanțe oarbe
Bat către mine din aripi lilieci cenușii
ascunși pe la colțurile
noaptea își lasă înafară lapții de fiară
Probabil visez
iar acesta ar fi momentul perfect pentru a respinge
orice mimetism de paradă

Constantin BEJENARU-BECO

Ars Poetica

Când scriu mă cuprinde
O senzație puternică,
O fierbințeală *Duhovnicească*
Precum un foc ventriloc
La care se uită *Pana mea îngerească*
Cu o privire *Lumească*,
Binecuvântată de zâmbetul dumnezeiesc
Al Poemului pe care-acum
Mă străduiesc *iavaș-iavaș* ca un șerpaș
Spre înălțimi alpine-divine
Să-l ghidez și-nsoțesc.

Fiul Lui Dumnezeu

Răstignit pe o cruce de lemn,
Cuie mari *Îi* străpung palmele
Și unul singur ambele picioare.
Se uită fix undeva peste *Lume*.
Stau drept în fața *Crucii*,
Îl privesc și-mi pare
Că îmi întoarce privirea-n
Care se-oglesc *Viața*,
Adevărul și Iubirea.
Prin palmele *Sale* s-au născut
Multe lucrări miraculoase, fenomenale,
Care au confirmat că era
Fiul Lui Dumnezeu.

Poetul

Mie însumi la 77 de ani

Diamantin ou
Lepădat la-ntâmplare
De *Pasărea Paradisului*
Sublim cântătoare.
Plângere-a unui Îngere
Visând pe o scândură
Ce-adânc îl îngâdură...

Balada Poeziei Fisticii...

Înlăuntrul celui mai înalt munte
De pe *Terra*, cântă *Baiadera* care,
Înainte de-a amuți se va pedepsi
Ca să rostească himera
Durerii zicerii celei mai tăcute mute
Și *fisticii Poezii*.

Orice Om

Orice *Om* are, negreșit,
În mintea lui o limită
Imposibil de depășit

Care-l plasează-n
A fi timpului sorocit.

Vindecare solemnă

Răbdare multă, am s-ajung
La miezul cântului cu care-mpung
Și proslăvesc coada *Cometei*
Ce va să vină
La chemarea *Gretei*
Să vindece solemn *Boala Planetei*
O, dați-mi un pahar din apa *Lethei!*...

Autobiografie

Am vârsta *Festivalului din Cannes*
Și nu-s un om sfârșit papinian,
Fiindcă *Pegasu*-mi este năzdrăvan-
hiperboreean,
Iar naturelul simțitor și diafan.
Convins c-am fost trimis pe *Geea*
C-o misiune greu de îndeplinit,
Cred cu tărie în ideea
Că de *Divinitate* sunt iubit.

Vibrații Christice

Iisus vibrează-n mine mereu.
E *Lar*-ul sufletului meu-
Magul pornit prin legământ
S-ajungă prin divină poruncă
La leagănul *Copilului Sfânt*.

Metaforă aurie

Poezia *TrezVie*
Asemeni misterelor euclidiene
Produce desemantizarea și
Resemantizarea-n *Metaforă aurie*
A cuvintelor cu gust de lapte, miere și pelin.
Amin (Așa să fie)!

Balada ÎNVIERII

Lăcrimând blând
Murim în gând
Visând c-o să-n*Viem*
Mâncând...*Pământ*.

Când visez

Când *Visez* mă simt
Ușor ca aerul,
Gata să intru-n
Nirvana, unde m-așteaptă
Jumătatea-mi stelară, *Ioana*.

Anotimpurile

Scuturând asupra-ne
Flori, ploi, frunze și zăpezi uneori,
Iar în cele din urmă
N-a greul Pământului,
Anotimpurile vin și pleacă
Trecând impasibile peste noi
Asemeni unor enigmatici moroi,
Călăreți pe-aripile *Gândului*.

(continuare în pag. 37)

Punctul lui Dumnezeu

Există Ceva mai mare decât Sinele;
Ceva ce înseamnă mai mult
Decât experiențele senzoriale imediate ale *Omului*;
Ceva foarte mare, un *TOT*
De natură cuantică & galactică și
Divină care sălășluiește *Duhovnicește*
Într-o zonă din creierul meu,
Numită de *Poeți și Savanți*
Punctul Lui Dumnezeu.

Împresurare bizară

În stare de trezie
Dar, mai ales, când visează
Doar *Poetul* realizează
Că este împresurat de bizarierii.
Drept care, le conștientizează
Și le transformă-n *Poezii*.

Măinile-mi reci

Măinile-mi reci pe
Gândurile-ți calde,
Oaza deșertului prin care treci,
În ochii tăi – gutui căprui,
Ca niște cosmice smaralde
Luminând mitice poteci,
În vecii vecilor s-o scalde.

Antiteză

Cuvântul – cea mai grozavă otrăvă
Dar tot *EL* – balsam al *Trupului, Sufletului* și
Mai ales al *Inimii* când e bolnavă.

Stare de Grație

Cititorule,
Poezia *TrezVie* nu-i mister – lucifer,
Ci revelație care
Te determină
Să-nțelegi fără legi și fărădelegi,
Dar cu materialitate, expresivitate și moderație,
Divinissima-mi *Stare de Grație*.

Asta, E !

De când m-am născut
Trăiesc într-un
Triunghi al Bermudelor
Din care zilnic mă zbat să ies
Și să intru, să mă topesc în
Neant, să mă confund cu *Cosmosul*,
Să-mi merit *Eternitatea*. Asta, E !

Senectute

Deseori când mă uit în
Oglindă, mă întreb dacă nu cumva
Simte că este grea ca un munte,
Tristețea ridurilor de pe frunte...

Balada Poemului TrezViu

Poemul *TrezViu* este
Ca o femeie uluitoare de frumoasă,

Înțeleaptă, bogată și sănătoasă
Care nu-și pune pe degete
Toate inelele și la gât
Toate salbele și mărețele.
I-ajunge ici-colo câte o licărire
De înfocată iubire
Dintr-a *Cititorului* privire de mire.

Reînviere

Se dedică P.S. + VISARION, Episcopul Tulcii

Am dat la spate până-n prăsele
Păcatele ascunse ale *Vieții* mele
Și am reînviat curat, cinstit și drept credincios
În *IISUS CHRISTOS*, *Fiul* întru care,
DUMNEZEU, a binevoit pe
Crucea *Duhovnicească-a Iubirii*
Să-L fi blagoslovit infinit cu
Tainele *Botezului, Mântuirii și Nemuririi*.

Cecilia DRAGOMIR**Delict de alb**

Pe rol, apar acum grave procese -
se judecă sfoase interese:
pârât, un sol, un ghiocel firav
ar fi făcut în lună delict grav;
ar fi călcat cu gândul de furare,
ceruri de alb... sidef sub sidefare.
În boxă de-acuzați, strâmtă și rece,
își spune mărturia, vrând să plece;
dar luna ce-l târî la judecată
își vrea înapoi tot albul fără pată
și strigă cu privirea semiplină
că vrea vreo zece vedre de lumină:
„Când ai pornit să furi a mea culoare
nu te-ai gândit că lipsa ei mă doare?
Acum, verdictul îți va cere verde
să-mi urci lumina ta în zece vedre...!”
Descumpănit, în boxa de mirare,
și-a acceptat delictul de culoare,
i-a spus că-i dă, îi dă, dar e illogic
să-i ceară atât măcel genealogic(...)
Cu înțelepciune, dreapta primăvară,
ce-și germina cuvântul de aseară,
rejudecând, în haină de natură,
a înțeles minuscula făptură –
și-a patinat sentința de culoare
c-un rai mustind de viață viitoare...
Astfel, delict de alb obladuit
i-a lăsat lunii chipul hârbut...

(continuare în pag. 38)

Cântec rupt

Zori sedatici vin zicând
necompușe traviate,
râscolirile de gând
cântă doruri înviate.
Orizont firav flexează
glezne albe, sfârtecate,
în pendul curbat fixează
primăveri nevindecate.
Prin perdele supărate
ziua își caută înlesnire...?
Imprimeuri cățarate
îi deștelenesc privire;
Fulgi de viață călători,
ca rotunde emisfere,
sparg redute de viori
din orchestre de tăcere.

Cântec rupt alină drame
cu arcuș infatuat,
înfruntările de game
tonuri grave au scăpat...

Oare, ascultând poveste
orele se rușinează?
În obraji cu ferestre
lunile capitulează,
îi domesticesc zambile
șevaletului brumat,

stând pe rădăcini docile
în conceptul dărâmat.
Pe tablouri neatente,
norii inventează terre
cu sforatice amprente
de potențe efemere...
O lăcustă de lumină
emanează emulații;
Iată, gândul le îmbină
în frenetice ovații...!

Cântec rupt reinventează
noi arcușuri semețite,
emigrările dansează
sub secunde amețite...

Muzicanții din redute
își apleacă iscodiri
peste punțile pierdute
ale marilor iubiri (...)
Scotocesc și etalează
sentimentalism impar,
în licori îl decantează,
în pahar crepuscular.
Diafragme mălurite
în aorte îl declină—
muza nouă a iubirii
sub cerdacuri se înclină...
Ochiul strigă spre ruptură:
Cine ești, de unde vii?

Fantasmatica făptură
se divide-n păpădii...

Cântec rupt în stern palpită
din arcuș dezacordat (...)
E doar nimfa cea grăbită,
cu ierbarul răsturnat...

Înmuguriri

O împilare, arcă siderală,
răstălmăcește senectuți ivite,
înmuguriri aprinse pe retine
anihilează simțuri adormite;
Învinsă, o privire umilită
a scăpătat în rugul ars, secret,
reîncarnată, altă primăvară
își rotunjește trupul desuet...

Văd axa temporală repliată
pe anii mei, uscate interstiții;
secundele, în mintea radiată,
îmi literează alte premoniții.
De ieri, spre geneze se-ndreaptă,
cu ciuturi preapline de rouă,
alți zori, roșii ore sub gene...
și pipăi trăirea cea nouă!

Din slove azurite, ca zaruri,
arunc zile albe în fluvii -
în ore cu mușchi de pădure
eu văd primăvara-n Vezuvii;
Frumosul își pune pecete
pe fața învoaltă, zurlie...
hai, viață, rostește-ți magia
și fă dintr-un suflet o mie!

Iubirea să capete drumul,
iar tu să renaști, să te bucuri...!
ce simplu ar fi izul firii
cuprins în cunoașteri și muguri!
Ce simplă ar fi fericirea
listată prin frunze-cuvinte!...
foșnita zvâcnire ne-ar da
renunțarea la vremea cuminte!
Din ea ar mai curge prin vene
doar iarba ce are un rost,
ar scoate ghețarii la maluri
cu ore sterile ce-au fost;
Curățată, privirea ar fi
un curcubeu cu exultate mersuri,
suflete, candelă harice,
ar ceda-nmuguririi din versuri...

Lucia PĂTRAȘCU

Maria TIRESCU - ELE, DRAGILE MELE

Noul volum de proză scurtă *„Ele, dragile mele”*, semnat de scriitoarea **Maria Tirescu** din Cugir, a apărut la editura PIM din Iași, în anul 2024.

Așa cum ne-a obișnuit deja, proza acestei scriitoare se plimbă printre amintirile sale și extrage din raiul acesta de nemurire noi și noi personaje reale, figuri dragi care i-au însoțit copilăria, tinerețea și chiar viața adultă. Profesoară de matematică și fizică, autoarea a fost atrasă de mirajul slovelor și a scris literatură. Impresionată de literatura niponă a publicat mai multe volume de gen. Astfel: *haiku* - *„Crochiuri”*, *„Amprente”*, *„Printre flori”*, un volum de *tanka* - *„Cu sufletul în palme”*, un volum de *haibun* - *„Hoinărind printre aminiri”*. Nici *poezia* nu îi este străină acestei autoare: *„Valuri de amintiri”* și *„Zâmbet de copil”*. Maria Tirescu a abordat de asemenea *proza scurtă*: *„Un zâmbet pentru fiecare”*, *„Draga mea”* și două *cărți autobiografice*: *„De mână cu tata”* și *„Leșind din tipare”*.

Acest nou volum cuprinde tot proză scurtă și toate cele 26 de titluri sunt dedicate unor persoane feminine dragi, care au devenit personaje importante, așa cum au fost în viața autoarei. Ele, dragile sale, au intersectat cu existența lor viața autoarei. Ciclul nu putea începe decât cu *„Doamna”*, așa cum era numită învățătoarea Maria Grad din Săcel, mama autoarei. De fel din Constanța, a urmat Școala Normală din Brăila și, conform repartiției, a plecat la post în alt capăt de țară. De acolo se întocmește zestrea biografică a autoarei, născută, crescută și trăitoare pe alte meleaguri. Baștina mamei de la malul mării a fost vizitată când și când și a adunat amintiri frumoase, pe care cititorul le va întâlni în toate prozele sale.

Acest nou volum este un ghem de amintiri cu personaje și întâmplări ce se deșiră lin, străbătând țara de la vest la sud-est, întâmplări felurite, vesele, ca studenția de la Cluj, ca nunta de la Constanța, ori triste ca înmormântarea nașei sale, Venera. Interesant este faptul că scriitoarea Maria Tirescu așază personajele povestirilor sale, indiferent care ar fi numele lor, într-un circuit al vieții, ce începe cu Mihaela și prima ei zi de școală și se încheie cu Anuța și Oara, care, peste ani, rețrăiesc amintirile din tinerețea lor studențească.

Prin scrisul autoarei, pe parcursul celor 26 de povestiri, diferite tipologii feminine, rude, prietene, colege, vecine își deschid sufletul și devoalează frânturi din viața lor. Bineînțeles că fiecare poate fi și chiar este o mică secvență din viața autoarei la diferite vârste. Aceasta poate fi Mihaela în prima zi de școală, poate fi sora Ninei, poate fi una dintre nepoatele aflate în vizită la bunica maternală, ori prietena Ancuței cu care merge la Casa de Cultură. Poate fi Ileana care are prima întâlnire cu un bă-

iat sau Elena, căreia alt băiat îi aduce zilnic câte un trandafir. Și, iat-o, studenta Silvia, Cristina din ziua căsătoriei, Iulia, profesoara de matematică și fizică, Viorica, scriitoarea care participă la un concurs literar, Viorica cea iubitoare de pisici, ori Irina, pensionara, care se gospodărește cu grijă. Povestii de viață, întâmplări obișnuite, ce conturează un traseu existențial cu bune și cu mai puțin bune, pe care-l urmează o femeie. Un traseu al scriitoarei Maria Tirescu, împreună cu *„ele, dragile mele”*, eroinele principale ale cărții.

O carte bogată în descrieri de locuri, de oameni, de fapte expuse într-un limbaj simplu, comun, veridic, ca la o clacă a femeilor, unde se spun multe și mărunte, fiecare cu un bob de înțelepciune și folositoare învățăminte. Iată cum este descrierea plină de emoție a plecării mamei în lumea celor dreți: *„Într-o frumoasă zi de primăvară a anului 2003, când liliacul își deschidea primele flori, în Vișeu de Sus, un grup de cadre didactice (multe dintre ele pensionare), rude, vecini, foști elevi și cunoștințe au venit să o conducă pe ultimul ei drum pe învățătoarea Maria Grad, căreia, cu respect și drag i s-au adresat doar cu Doamna Mimi”*.

Scriitoarea Maria Tirescu are harul povestirii și al evocării unui trecut căruia îi dă viață și culoare. Ea ne cucerește cu talentul de povestitoare și are arta inepuizabilă de a crea emoții în sufletul cititorilor. Fiecare povestire are în interiorul său chipul unui personaj feminin, care prin comportamentul său, devoalează trăsături de caracter specifice. Autoarea și-a obișnuit cititorii cu proza scurtă, în care excelează și care rămâne fidelă relațiilor obișnuite, cu oameni obișnuți, cu întâmplări cotidiene aduse în paginile cărții sale pentru cititorii obișnuți, care, sigur, se întâlnesc iarăși cu întâmplări pe care poate că le cunosc deja din alte scrieri și cărora li se adaugă

(continuare în pag. 40)

Ioan GHEORGHÎĂ

Câteva însemnări privind opera literară a scriitoarei Elena Netcu

A vorbi despre opera literară a scriitoarei **Elena Netcu**, înseamnă a cunoaște cu adevărat întreaga operă semnată de această deosebită autoare, o operă pe cât de interesantă, pe atât de complicată, de diversificată, ce se întinde pe mii de pagini începând cu **poezia**, apoi **poezia pentru copii** și culminând cu pagini magistrale de **proză**. **Elena Netcu** se distinge, valoric vorbind, prin toate cele trei modalități de exprimare scrisă amplificându-le din punct de vedere literar, pe care le stăpânește cu maximă conștiinciozitate, răbdare, dar și cu un talent înăscut, autentic.

Aș aminti aici volumul de debut, **Amforă în Necuprins**, un volum de versuri care a atras atenția atât scriitorilor locali, celor care scriau și publicau la acea dată, în 2005, dar și criticilor literari din țară. Autoarea vine cu acest prim volum de versuri cu un plus de vivacitate lirică, ce răbufnește din adâncurile interioare ale unui talent indiscutabil.

Doamna **Elena Netcu** ne îmbogățește spiritual și emoțional cu mai multe volume de versuri (unele poezii scrise în vers clasic) în care tratează teme precum: iubirea, credința, armonia – cum o face și în volumul de poezii **Ritual** sau **Cavalerul cuvintelor**, 2011, ed. **Karograf, Tulcea** ce cuprinde creații lirice, în care sentimentele, visele, chemările cresc și înfloresc alimentate de misterioasa și divină iubire. Asemenea unui vis precum **Fata Morgana** - poeta se lasă ademenită de necunoscut și de setea de cunoaștere, de dorința de iluminare a misterului, de pace și armonie căutând astfel calea propriilor sale gânduri și simțuri transformate într-o confesiune sinceră și emoționantă.

Autoarea are un parcurs liric debordant, de la **Amforă în Necuprins**, la **Verde pelin**, ed. **Karograf**, 2012, propunând un tărâm liric ce stă sub semnul căutării și dragostei neîmplinite, dar și un **Univers** liric simbolic, metafizic, astral. **Poezia pentru copii** este prezentă în creația literară a doamnei **Elena Netcu** prin titluri sugestive precum **Puiul Moț** sau **Isprăvile motanului Haț**.

Despre proza scriitoarei **Elena Netcu** s-a scris, cred eu mult, dar se va scrie și mai mult dat fiind valoarea literară a scrierilor autoarei. Observăm că, dacă în poezie **Elena Netcu** demonstrează că este cu adevărat o voce poetică autentică, și în proză își va urma același curs valoric specific autorilor cu har, talenți care au multe de spus. Se simte filonul autentic ce izvorăște din sinceritate și dragoste pentru oameni și locurile pe unde a trăit și s-a dezvoltat fizic și spiritual, ceea ce a urmat, școala gimnazială, facultatea au întregit personalitatea scriitorului de mai târziu. Trebuie să subliniem aici scriitura specifică, originalitatea universului, autenticitatea în care se dezlănțuie cu o dăruire până la sacrificiu fiind ancorată în evenimentele trecutului dar, mai ales, într-un prezent plin de mistere și necunoscute.

Iată de ce **Elena Netcu** și-a propus, cu abilitatea unui arheolog și priceperea unui psiholog desăvârșit să-și completeze opera pe cât de întinsă, pe atât de interesantă, specifică spațiului și timpului narat, uneori răbdător,

alteori fără să aibă cea mai mică răbdare, un timp al răzbunării, în care cest tăvălug necruțător curmă vieți și destine într-un cadru dramatic și devastator. Amintesc romanele **Lenka**, roman autobiografic, **Umbrele din Valea Rece**, roman fantastic, **Povestea unui legionar**, **Legenda emirului Nogai**, roman mitologic, **Exilații**, roman al dezrădăcinării, **Sarî Saltuk Baba**, **Din Caucaz în cele patru vânturi**, **Semințiile Dobrogei** etc., romane ce însușează elemente mitice și istorice.

Fiindcă am aprofundat romanul **Exilații** voi evidenția câteva idei referitoare la acest roman. În primul rând cred că romanul amintit este un roman evocativ, o carte reprezentativă, în care se redă cu precizie științifică realități sociale și ideologice focalizând în substanța lor teme specifice prozei actuale. Romanul are, astfel, meritul de a o propulsa pe autoare ca pe o **certitudine** în spațiul literaturii dobrogene, dar și a literaturii române, readucând în prim plan subiecte precum relația dintre noua societate și omul nou, modern avid pentru libertate și cunoaștere, o înțelegere a lumii cu funcție salvatoare, mântuitoare.

Povestea lui **Emil Bratu** este o poveste a evadării din propria colivie, o înțelegere a lumii după propriile legi. Întâlnirea dintre el și **Ana Mușat** va genera dragoste și o altfel de fericire. Cei doi vor trăi o fascinantă experiență a emigrației într-un oraș plin de necunoscute, cu speranțe și iluzii.

Opera doamnei **Elena Netcu** este remarcabilă; ea nu idealizează și nu tratează totuși cazuri de izolare socială, ci de conștiință. Oamenii sunt dârzi, întreprinzători, intriganți, cu părți bune și rele, așa cum ar trebui să fie o lume normală. Autoarea ne prezintă „o felie de viață” așa cum am văzut la **Emile Zola**.

Cred că **Elena Netcu** este o voce extrem de importantă în plan poetic, iar ca prozatoare trebuie să-și ocupe locul meritat în primele rânduri ale prozatorilor români actuali.

(urmare din pag. 39)

personaje noi. Acest nou volum nu este o scriere încărcată cu figuri de stil, dar strălucește prin simplitatea limbajului, în care povestirile de desfășoară, fiecare, după un tipic adaptat timpului și locurilor în care sunt așezate și în care nota ușor autobiografică le permite să trăiască.

„**Ele, dragile mele**” este un volum de proză scurtă semnat de scriitoarea **Maria Tirenescu**, care, prin amintirile sale, aduce bucurie în sufletul cititorului și o liniște căutătoare de amintiri în propria biografie.

Florin LOGREȘTEANU

Ulysse, captiv în Cetate

Ulysse pătrunse în Cetate la câteva ore după răsăritul zorilor. I s-a luminat chipul, a ridicat brațele și a slobozit un chiot de satisfacție. Pe urmă, a îngânat pentru sine: „Iată locul mult dorit. Un loc despre care pot spune cu mâna pe inimă: este cu adevărat al meu. Îmi va da ceea ce nu mi-a oferit marea și insulele dușmănoase în care am trăit visuri îndoielnice...” Rememoră parcursul descendent: nimfa Calypso, alături de care trăise șapte ani, vrăjitoarea Circe, care crezuse că-l va ține lângă ea, dăruindu-i copilul Telegonos, și ingenua Nausica... Ce s-au dovedit ele?... Atracție, la început... Astăzi, marcat de înțelepciunea vârstei, le numește: *ispite*... Pallas Athena, Hermes și atotputernicul Zeus l-au ajutat să le ignore... Dar cât i-a urât!... Ulysse își scarpină barba, cuprins de un sentiment de umilință pentru momentele marcate de ură și neputință împotriva zeilor... A crezut, în schimb, în promisiunile amăgitoare ale lui Poseidon. Cel mai nestatornic dintre zei i-a insuflat agitația mării și strălucirea fulgerelor – puterea activă de care Ulysse a fost pătruns în luptele militare. Perversă satisfacție a vanității!... Întinderea nesigură - marea - la a cărei traversare a purces greul pentru a ajunge la țărnul liniștii sale, în pragul senectuții, s-a dovedit o *mare a patimilor*, cum ar spune Shankaracharya, și i-a alterat și forța și voința. Ajuns la țărnul ei, Ulysse alege Cetatea, o lume fără zei, incoloră în spirit, așa cum l-a trăi el până atunci, ignorantă, mimând, chiar fără să-și dea seama, *Ferici-reea*. Trecându-i pragul, Ulysse nu încearcă nicio nostalgie.

Câțiva copii - băieței și fetițe - îi barează drumul. Ulysse nu știe cum să-i evite. Nu sunt nici stânci subacvatice, nici sirene și nici duhuri ale apelor. Se duce cu gândul la Athena pe care tocmai a renegat-o... Nicio idee... Puștii îi ating vestmintele înnegrite și scortoase de sarea apelor mării care se îmbibase în ele, barba în care descoperiseră fragmente minuscule de scoici și alge înțelente printre firele de păr de o culoare îndoielnică.

„Tu ești Ulysse, i se adresă un băiețel cu fața pistruiată și părul de culoarea soarelui. Te-am recunoscut după poza din cartea din care doamna învățătoare ne citește la orele de lectură. Știam c-ai să vii. Doamna spune că eroii se vor întoarce în Cetate până ce alții ca ei se vor naște...”

„Și pe urmă?...” bâlbâie Ulysse un gând care, de la intrarea în Cetate, nu-i dă pace.

Dacă marea și insulele ei nu i-au oferit, până la urmă, stabilitate, dacă nimfele, zeițele și vrăjitoarele i-au dat numai speranțe iluzorii, iată, află acum, din gura unor copii, că nici în Cetate nu trebuie să se încreadă. Eroii de astăzi vor cunoaște, în cele din urmă, uitarea, fiindcă cei ce se vor naște își vor clama dreptul la strălucire. Ulysse reperă întrebarea.

„Vor intra în istorie, spune doamna”, aude răspunsul din gura unei fetițe.

Lui Ulysse îi este străină noțiunea de *istorie*. Nu i s-a vorbit niciodată de eroii de dinaintea lui. Voința zeilor i-au dăruit Lumină și Spirit, individualizându-l. Eroii pe care i-a cunoscut, prieteni ori adversari în războaie, nu semănau unul cu celălalt. Cu cine să-l asemuiască pe Achile? Dar pe Patrocles? Paris. Hector. Și zeii erau diferiți. Nici

unii, nici alții nu veneau din istorie. Nu aveau ascendenți, cât despre cine le va urma la *Coroana de laur*, nici profetul Pitia și nici Apollo nu le sădiseră în minte. Cunoaștere tainică, nemărturisită eroilor? Nemurire? Nemuritorii nu pot fi înlocuiți, aparțin veșniciei. Nu e loc pentru cei ce se vor naște. Virtuțile apolliniene le-au fost date de zei pentru totdeauna, crede greul.

„Le vom citi faptele și le vom memora papagalicește”, adaugă un băiețel.

„Habar n-am de ce suntem îndopați cu întâmplări care, astăzi, nu mai au nicio noimă”, continuă un altul.

„Fiindcă așa trebuie, îi răspunde o fetiță durdulie. Fiindcă așa ne-a spus doamna...”

Ulysse tresare. Ce să înțeleagă din răspunsul copilei? Iar doamna nu poate fi deținătoarea adevărului absolut. Nici vrăjitoarele. Nici chiar zeii. Greul nu se compară cu alții. Este erou, dar nu prin fapte războinice. Pe malul mării, într-un vis ciudat, zeița Pallas Athena i-a sugerat că ceea ce-l celebrează pe el este puterea spiritului. Va fi cu adevărat erou numai atunci când va repurta victoria asupra lui însuși...

„Acum trebuie să-mi continui drumul”, se hotărăște; și trecu mai departe, ignorând privirile iscoditoare ale copiilor.

Ajunse în piața publică; Agora, după judecata lui. Bâjbâi pe dinaintea tarabelor la care negustori bărboși, gălăgioși și cu privirile lacome încercau să păcălească cetățenii cu marfa lor de o calitate îndoielnică. Peste tot mirosea a pește stricat, fructe intrate în putrefacție, legume decolorate de soare și o mulțime de păsări întinse pe caldarâm, cu picioarele legate. Nedumerit la început, Ulysse se revigoră în momentul când un roi de muște se înălță dintr-o ladă cu pește. Zumzăitoare, zburătăcind în cercuri învârtite în jurul dughenei negustorului, făcură să tresară spiritul adormit al greului. Vârtejul vieții olimpice și omniprezența zeilor săi îi reactivară memoria. Neîndoios că-i erau alături, nevăzuți, Zeus și Apollo...

Târându-și pașii printre gunoaiile din Agora, Ulysse ajunse din urmă un bătrân care se îndrepta, ca și el, spre templul din apropiere. Îi spuse ce dorise să afle.

„Tu îi spui templu, în Cetatea noastră i se zice dom. Este unic în lume, după știința mea. *Altarul miremelor* prin care proslăvim bunătatea desăvârșită a lui Dumnezeu, *Sfeșnicul cu șapte brațe* ce închipuie cele șapte planete, *Chivotul legământului*, așezat sub aripile heruvimilor și *Piatra de temelie*, punctul în care pământul comunică cu cerul; socotită *Centrul lumii*...”

Bătrânul contemplă o vreme suspiciunea din privirile străinului.

„Toate astea îți sunt necunoscute...”, bănuie.

„Într-adevăr, murmură Ulysse. Zeii mei nu mi-au transmis o astfel de iluminare...”

„Fiindcă zeii tăi simbolizează calitățile idealizate ale omului. Celor vechi le provocau neliniște, inhibiție, neputință, zbucium. Aveau chip și dorințe umane... Dumnezeu semnifică necunoscutul ființei. Este numit judecătorul, atotputernicul, suveranul. Nu... Nu există alt nume al lui Dumnezeu în afară de cel pe care și l-a dat El însuși: *Eu sunt Cel ce sunt!*...”

(continuare în pag. 42)

Ajunseră înaintea domului și bătrânul îi făcu semn lui Ulysse să-l urmeze, însă grecul refuză. Nu urmasese niciodată sfatul oamenilor, în afară de cel al zeilor și al propriei intuiții.

„Am să le vorbesc astăzi credincioșilor despre o revelație, spuse bătrânul. Mă bântuie de ceva vreme. Nu ai vrea să ascuți?...”

„Tu, omule? se înfurie grecul. Pe urmă, își muie glasul. Mie, revelații îmi transmit doar zeii...”

„Eu, cine altul? îl privi lung bătrânul. Sunt preotul acestui lăcaș de cult iar mulțimea a venit să mă asculte...”

„Nu-mi place să-mi pierd timpul, spuse Ulysse. Ce revelații poate avea un om simplu, fie el și preot?...”

Părintele nu se supără; surâse:

„Le voi vorbi despre supraomul chemat într-o lume modernă, securizată, să-i înlocuiască pe zei. În visul meu, el se află deja în Cetate...”

Ulysse nu-i luă în seamă vorbele. De altfel, nici nu le înțelese mesajul. Îi întoarse spatele și se îndepărtă grăbit de parcă ar fi știut încotro se îndreaptă. Înaintă în direcția opusă unui lung șir de oameni, care se grăbeau spre dom. Îi ignoră. Fu ignorat, la rându-i...

Ajunse într-o agora pustie, mult mai mică decât conveniseră zeii că se cuvenea unei astfel de piețe. Primul gând: s-o ocolească pe străduțe lăturalnice, murdare, dar pline de viață: oameni, câini fără stăpân și grădini în paragină, împrejurul căsuțelor coșcovite. Renunță, fiindcă zeii nu-i transmisese semn de încurajare. Pășii în incinta agorei, respirând greoi. Aerul părea rarefiat, nici cald, nici rece, nici întuneric și nici lumină. Putea fi acesta, cu adevărat, un semn de la zeii binevoitori; sau unul de la cei care totdeauna i se pusese potrivă, de pildă deznădejdea ce-i pricinuisse moartea lui Patroclus?... Cine să-i răspundă?...

Dezorientat, nu observă templul decât în momentul când ajunse înaintea lui: o clădire modestă ca înălțime, cenușie, aproape plumburie, ușor de confundat, de la oarecare distanță, ca norii burdușiți cu viclesugurile zeilor, împinși să se prăvălească peste oameni. Observă din primul moment că nu putea să-l ocolească. Ocupa întreg fundalul pieței, amintindu-i de marea care, la sfârșitul unei călătorii, se afunda în țărături...

Se hotărâse să facă cale întoarsă, când i se păru că i se adresează zeița Pallas Athena:

„Nu ezita, Ulysse. Pătrunde în templu!...”

O clipă șovăi, destul să creadă că este atras într-o clupsă. Celei care-i vorbise îi lipsea lancea, recompensa dăruită de zeiță aleșilor; luptători străluciți cu brațul și cu mintea. Oricât se concentra, n-o recunosc pe zeiță. Făcu câțiva pași, obsedat de imaginea ei mentală, stăruitoare, fiindcă grecul se încăpățâna s-o descopere. Îl întâmpină, în schimb, leul bibliofor, sprijinind între labele arcuite spre piept o carte; un obiect ciudat despre care zeii săi nu-i vorbiseră. În gând, se rugă Athenei să-i reveleze taina încolțită în minte, dar lipsită deocamdată de consistență.

„Desăvârșirea interioară este căutată permanent de oameni, Ulysse. Dar înțelepciunea este inaccesibilă omului. Tu te-ai amăgit numai c-ai dobândit-o...”

Nu-i vorbise Pallas Athena. Zeița lui favorită îl ispitise până la vârsta senectuții să creadă contrariul. Mesajul venea de la leul bibliofor, care i se adresase telepatic.

„Ai eșuat, ajungând în Cetate, prizonier al unei lumi

închise, mai auzi și se minună că aude cuvinte nerostite. Zeii tăi te-au trădat, refuzându-ți inteligența cosmică, lăsându-ți, alterată și ea, odată cu vârsta, inteligența individuală; trăsătură existentă în orice individ și egală cu suferința...”

Soarele își continua coborârea, dând înapoi în fața iminenței întunericului. Imaginea leului bibliofor se volatiliză, pe urmă dispăru cu totul. Ulysse, neînțelegând nimic din ce i se întâmplă, adresă rugă zeiței să-l ajute.

„**Marea Carte a Naturii** ți-a revelat știința profană, Ulysse, dar ți-a refuzat misterele sacre. Ți-ai legat corabia cu un odgon de o stâncă. Dacă se trage de odgon, stâncă nu se mișcă, dar vasul înaintează puțin câte puțin în direcția ei... **Aurea catena Homeri...**” și glasul se stinse.

Bătrânul grec este convins că nu i se adresase zeița Athena... Nici Hermes... Zeus nu se prea amesteca în ispitele Omului... Poate Poseidon cel potrivit lui... Dezamăgit, părăsește mica agoră...

Ajunse târziu, aproape de mijirea nopții, la poarta Cetății, opusă aceleia prin care intrase. Nu se hotărî să-i treacă pragul. Privi în jurul său. I se păru ciudat că nu zărește oameni. Poarta, imensă, nu era apărată de străjeri înarmați, cum s-ar fi așteptat. Invocă zeița Athena să-i deslușească taina. Nu primi răspuns... Avu o revelație: el se afla în închisoarea Cetății, zeii – în afară. Comunicare ratată. Cu timp în urmă, gândise: Troia a pierit, fiind apărată de ziduri; grecii au învins, având de partea lor marea, muntele și cerul. Ce l-a determinat astăzi să se lase ademenit de liniștea Cetății?... Nu-și răspunse... Descoperi, săpată în zid, o firidă destul de adâncă pentru ispitirea somnului împlântat de zei în oameni, în vreme de noapte. Se strecură în ea, mai mult târându-se. Când zorile strălucitoare vor restitui soarele pământului, se va putea întoarce la țărmașul mării...

Noaptea a fost lungă, traversată de semne: numeroase căi legau lumea pământului de cea a infernului, a făpturilor vii cu cea a morților. Întunericul, frigul și spaimile bântuiau infernul, lumina căldura și speranța domneau în pământurile hiperboreene. Acestea erau rezervate eroilor și înțelepților și Ulysse se străduia să le atingă. Încrezător, își lăsa corabia în voia valurilor alunecând spre țărături, dar, dinspre mal, valuri și mai puternice împingeau corabia spre larg, împiedecându-i înaintarea. Beatitudinea olimpiacă îi era refuzată... O dată cu zorii, lumina îi oferii imaginea unui cer inferior celui hărăzit zeilor...

Bătrânul grec dă uitării visul. Poarta Cetății, nepăzită de arcașii cu ochi de pasăre, îl ispitește. Nu stă pe gânduri și-i trece pragul de piatră. Este întâmpinat de strigăte și ovații. În minte i se înfiripează **hiera**, misterele sacre de la Eleusis. Zeul Iaknos, avatarul eleusin al lui Dionysos, îl întâmpină, fără să i se arate, prin cântece de sărbătoare. **Ulysse, o, Ulysse!** aude și sentimentul că a devenit avatarul lui Iaknos îi dă energie și forță, ca pe vremuri, înaintea zidurilor cetății Troia... Aleargă pe nisipul cald înspre mare; pe urmă, de-a lungul țărmașului scaldat de valuri... Îl întâmpină doar corul sirenelor de care s-a temut totdeauna în lungile călătorii, cu gânduri războinice...

Ulysse își caută cu disperare corabia. Imploră

(continuare în pag. 43)

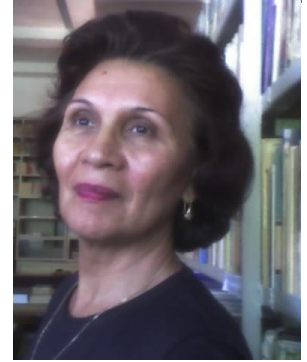
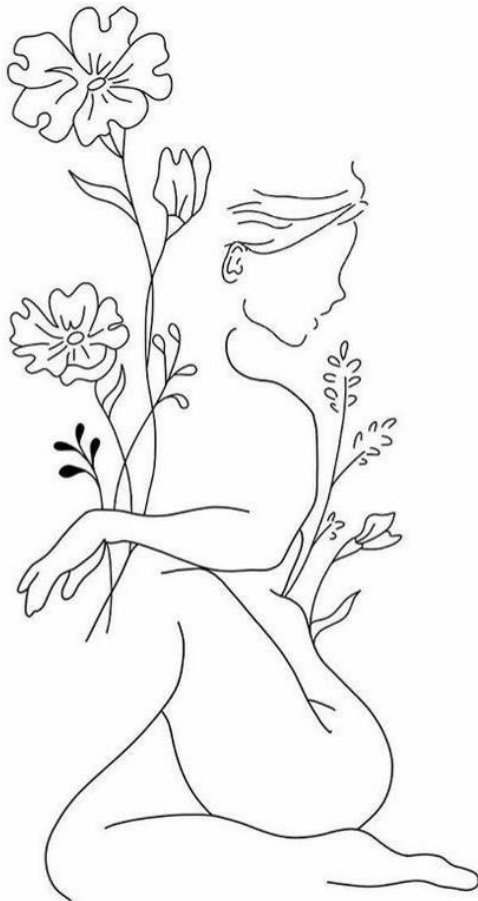
valurile să i-o redea, promițând mării ofrande, ca pe vremuri, în ținutul natal, scădat de mare. Din străfundurile ei tâșnesc, însă, monștrii, forme pocite ale dorinței lui pervertite. Se simte disputat de două trăiri diametral opuse: exaltarea dorinței și inhibiția temerii. Face eforturi să-și depășească starea confuză de spirit. Aude, adus de vântul din larg, glasul Athenei:

„Între tine și mare, Ulysse, Hecate a înălțat praguri: spectre, fantome, halucinații. Nu mai crede în himere! Ești deja prea bătrân, ca să le atingi...”

Prea bătrân. El care a simbolizat spiritul și luminarea inteligenței umane, gândirea iluminatorie și intuiția trimisă de zei. Nu e posibil să îmbătrânească spiritul! se revoltă.

Ulysse a devenit, fără să bănuiască schimbarea, sclavul spiritului său. N-a înțeles voința zeilor, care nu se justifică omului; laș sau erou...

Valurile își îngână vocile, înfrățindu-se cu nisipul țăr-mului, tăcut și pașnic. Noaptea străbate cerul învăluită într-o mantie închisă la culoare. Ulysse se întoarce în Cetate. Bâjbâie de-a lungul zidului rece până la firida în care va rămâne treaz până la ivirea zorilor noii zile...

Lucica DELCEA

Cardul de speranță

...Și doarme Sâiul liniștit,
Veghează Lița-n asfințit;
Ici-colo câte un lătrat,
E liniște și peste sat;
Doar fumul focului arzând
Dansează, în spirală, în avânt;
Și tot în dans floral pornesc
Narcise, viorele - dans regesc!
Coroana-i pusă de lalele,
O ce minune - dans de iele!
Un roz inundă azuru-n asfințit -
Splendoarea piersicului înflorit!

E Martie! E Frumusețe!
Este Viață!
Poftiți!
Luați-vă Talonul de speranță!
Nu-l prezinți la nici-o casă de marcat,
nu are acoperire în lei
și în nici-o altă valută.
Nu se ține-n portofel!
Îl porți în partea stângă,
în dreptul inimii.
De acolo vei simți bătăile frenetice
ale fericirii,
ale tale și numai ale tale!
Poftiți!
Mai cu curaj! Așa!
Luați-vă Cardul de speranță!
Nu vă costă nimic!
Eu mi l-am luat!
Cum mă simt?
Încercați și veți afla!

Ștefan ANDRONACHE

Pompei, un oraș conservat pentru posteritate

Pompeiul îmi era cunoscut din manualele de istorie antică din gimnaziu sau liceu, precum și din ecranizarea romanului lui Bulwer „Ultimele zile ale Pompeiului“. În plus, în propria-mi colecție de cărți poștale ilustrate dedicată Italiei posedam, de mai multă vreme, și un album miniatural cu fotografii de foarte bună calitate, „Ricordo di Pompei“, ce fusese conceput, pe la începutul secolului trecut, de Achille Mauri din Roma, unul din fotografi Casei regale italiene.

Fiind, așadar, familiarizat cu acest situ arheologic de prim rang al lumii, o dată aflat la Napoli, am făcut tot ce mi-a stat în putință pentru a-l vizita.

La Pompei am ajuns destul de repede cu o garnitură de tren urban ce aparține așa-zisei linii Circumvesuviana concepută pentru deservirea tuturor așezărilor ce grăvesc în jurul muntelui Vezuviu și, implicit, a turiștilor care le asaltează. Dar înainte de a pătrunde în „orașul mumificat“, cum atât de inspirat l-a numit Goethe, mi-aș permite să fac o succintă prezentare a acestuia.

Orașul Pompei a fost fondat cu circa cinci secole î.Hr. După ce a cunoscut influența greacă, el a suferit dominația Romei. Frumusețea și pitorescul său au atras pe romanii cei mai avuți inclusiv pe împărații acestora care obișnuiseră să vină aici în vilegiatură. Deși număra vreo 25.000 locuitori el ajunsese să posede reședințe luxoase, un forum, temple și băi impresionante cărora li s-au adăugat o suită de amenajări speciale de mari dimensiuni pentru găzduirea întrecerilor sportive și a spectacolelor teatrale sau muzicale. Într-un cuvânt, Pompeiul devenise una dintre cele mai înfloritoare așezări urbane ale Peninsulei.

Din nefericire, pe 24 august 79 d.Hr., așezarea a devenit victima celei mai cumplite catastrofe a umanității. Muntele-vulcan, de alături, și-a ieșit pur și simplu din minți aruncând asupra orașului o ploaie de pietre și de cenușă incandescentă, lava emanată de acesta reușind să acopere întreg Pompeiul. Aceeași soartă aveau să o împărtășească și alte așezări: Stabia și Herculanium.

Pliniul cel Tânăr, care a fost martor neputincios la acest cutremurător eveniment, într-o scrisoare adresată lui Tacit, dezvăluie ce s-a întâmplat în primele ore ale dramei pe care pompeienii au fost nevoiți să o trăiască. Mai târziu, împăratul Titus a dat ordin să se reconstruiască orașul numai că o altă erupție a vulcanului, cea din anul 472, a reușit să distrugă totul, stratul de lavă acumulat atingând deja înălțimea de 8 m. Apoi, localitatea a fost definitiv abandonată iar numele său aproape că a fost uitat.

În 1595, cu ocazia construirii unui apeduct pentru Torre Annunziata, se discută iarăși despre Pompei, iar în 1748, în timpul domniei lui Carlo al III-lea, regele Neapolei, încep primele săpături arheologice care aveau să continue până în zilele noastre, demersurile întreprinse oferindu-ne posibilitatea să cunoaștem caracteristicile civilizației antice până în cele mai mici amănunte. Cele mai sistematice excavări (1860) s-au datorat profesorului Giuseppe Fiorelli, directorul Muzeului Național din Napoli. Obiectele descoperite aici și conservate la Muzeu au stârnit interesul europenilor pentru antichitate

Pompei - Turiști atrași de orașul „încrămănit în moarte“

Pompei - Ceea ce a mai rămas din vechiul Forum

determinând, în același timp, răspândirea clasicismului în domeniul artelor plastice.

După ce cu o zi mai înainte văzusem partea cea mai interesantă a neprețuitului tezaur voisem să ajung și în locul de proveniență al acestuia.

Trecând de Poarta Marina care, după cum o spune și numele, permitea accesul orășenilor spre marea de alături, m-am amestecat cu grupurile de turiști care intrau sau ieșeau din Pompeiul real, dar iremediabil „încrămănit în moarte“ (Darie Novăceanu). Din dreptul Templului Venerei, patroana de drept a întregii comunități, prima clădire mai importantă (care fusese și cea mai mare) pe care am întâlnit-o a fost cea a Bazilicii. Cele 28 coloane uriașe, în marea lor majoritate distruse, susțineau, cândva, navele sub care își desfășurau activitatea justiția și bursa de comerț. În prelungirea acestora se înșiruie alte câteva edificii ce aparținuseră administrației publice pentru că, pe latura opusă, se află amenajat Forumul (142 x 38 m), centrul vieții publice religioase și politice; cele câteva porticuri superbe cu coloane corintice, care-l delimitează, aparținând somptuoaselor temple închinat zeului Apollo (ce data de pe timpul grecilor) sau împăratului Vespasian. Dincolo de Sanctuarul Zeităților Publice se desfășoară complexul de edificii Macellum, adică vechea piață acoperită de unde se aprovizionau cu produse locuitorii întregii așezări.

Dacă ruinele predomină prim-planul imaginii de ansamblu pe care o ai din preajma Forumului, în planul îndepărtat, de pe partea stângă tronează impasibil muntele Vezuviu. Străbat vechiul centru urban aproape în toate direcțiile având grijă să rețin pe peliculă frumoasele cadre pe care mi le oferă grațioasele porticuri din marmură albă ale templelor lui Apollo și Jupiter.

(continuare în pag. 45)

De-a lungul principalei artere, via dell' Abbondanza (Strada Bogăției), o arteră dreaptă cu trotuare largi pentru protejarea pietonilor, se înșiruie mulțimea căsuțelor lipsite de ferestre și de acoperișuri. Undeva, un splendid capitel corintic, așezat deasupra unei grămezi de lavă cenușie, riscă să fie confundat cu o jerbă din flori albe. Este cu siguranță cel mai frumos omagiu pe care descoperitorii săi îl aduc celor peste cinci sute de victime identificate până acum.

Într-un spațiu destul de strâmt, mai mulți studenți străini (probabil americani), sub îndrumarea unui arheolog aflat între două vârste, aruncau pământul cu lopăți sau scormoneau prudenți cu șpacluri speciale prin stratul dens de cenușă adunând bucăți dintr-un vas de mare preț. Deși era duminică după-amiază, deci zi de repaos, ei continuau să muncească entuziași în ciuda broboanelor mari de apă care li se prelingeau din abundență de pe frunte ori de pe mâinile oboseite înnegrite de soare.

Pentru că afară se făcuse din ce în ce mai cald, iar aerul devenise tot mai puțin respirabil, fac un binevenit popas la cișmeaua din preajma monumentalelor Terme Stabiane. Îmi spăl mâinile sub jetul răcoros al apei și, după ce reușesc să-mi potolesc cu greu setea, umplu și bidonul golit încă din momentul când ajunsesem la Pompei. Simțându-mă cât de cât revigorat îmi continui drumul, tot de unul singur, printre zidurile calme pe care le mai scot, din când în când, din amorțire paznicii care discută cu cei ce sunt curioși să vadă lupanarele, mai precis spus, camerele interzise femeilor ce conțin fresce cu scene erotice.

La un moment dat am ajuns în renumitul cartier al teatrelor din partea vestică. Din Forumul Triunghiular se înșiruie, în stânga, Teatrul Mare, Porticul Teatrelor și Teatrul Mic (Odeonul), toate edificiile fiind ridicate cu cca 200-150 ani î.Hr. Desigur că aceste construcții exprimă nu numai starea de prosperitate la care ajunseseră locuitorii orașului, ci și interesul lor pentru spectacolele dramatice, muzicale, de balet sau de mimică. Din pură curiozitate am urcat gradenele abrupte ale Odeonului în formă de potcoavă și, din punctul cel mai înalt al acestuia, am îmbrățișat cu privirea perdeaua chiparoșilor din preajma Teatrului Mare, dar și perspectiva străzii Stabiana care se pierdea spre linia orizontului dominat de același Vezuviu.

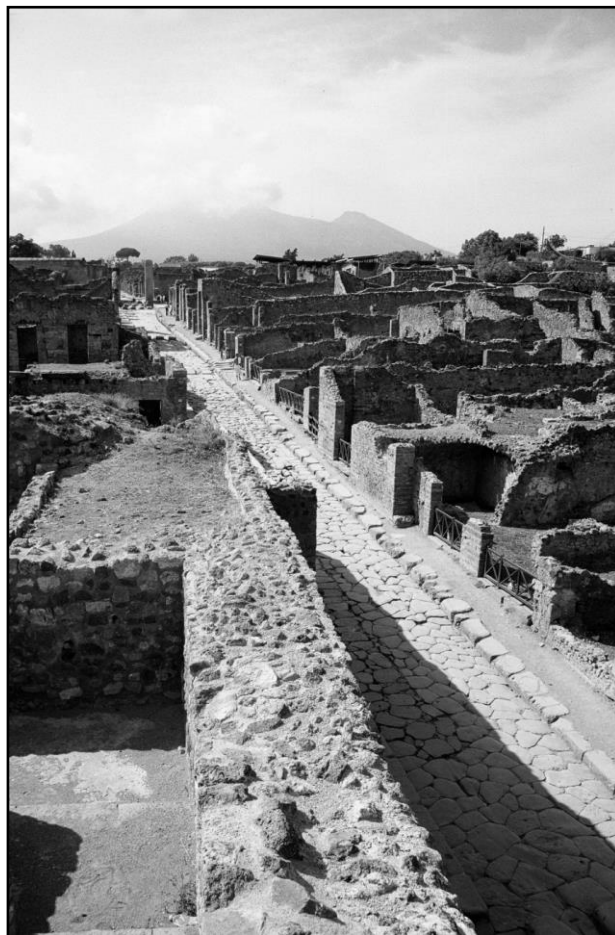
Entuziasmat de tot ceea ce văzusem în acest cartier elevat, mi-am propus să ajung, cât mai repede cu putință, și în extremitatea sud-estică, de fapt în locul unde, pe timpul verii, romanilor, ce veneau să se odihnească, li se ofereau cele mai impresionante spectacole în aer liber. Mă strecor printre vilele locuite de artiștii vremii sau cazarmele gladiatorilor.

Apreciez, totodată, vila patricianului Menandru pentru remarcabilul său peristil cu coloane în stil doric, pentru stucurile cu pictură în frescă și mozaicurile atât de bogate. Mi-am continuat drumul printre grădinile de flori sau plantațiile cu viță de vie specifică perioadei antichității ale căror rod poartă nu numai însemnele binefăcătoare ale soarelui din Mezzogiorno, ci și pe cel al atât de hotărâtoarelor minerale ieșite, cândva, din măruntaiele pământului. Ulterior, aveam să aflu că din strugurii cultivați aici se obțin celebrele vinuri: Rosso del Vesuvio și Lacrima Christi.

După circa zece minute, mă întâmpină Palestra

Grande (Marea Palestră), imensul parc amenajat special pentru întrecerile de atletism. De aici m-am strecurat printr-un tunel chiar în interiorul celui mai vechi (80 î.Hr.) și mai bine conservat dintre toate amfiteatrele romane ale cărui dimensiuni sunt de 135 x 104 m. În ovalul său imens, marcat de cele treizeci de rânduri de trepte masive din piatră, doar parțial decopertate, puteau asista la reprezentațiile sângeroase ale gladiatorilor peste 20000 spectatori. Acum, aici s-a așternut o liniște stânjenitoare, iar arena se lasă bătătorită de pașii turiștilor dornici să retrăiască, fie și în închipuire, momentele de mare tensiune altădată

Strada Bogăției taie orașul exact în două traversând unul dintre cele mai animate centre comerciale. Casele care îi străjuiesc laturile sunt mai modeste ca dimensiuni, adică sunt scunde și strâmte. Singurele ceva mai răsărite par să fie cele ale Venerei (cu pereții decorați în fresce) și a lui Giulio Polibio. Toate acestea au săli de primire, băi somptuoase și multe încăperi dispuse în jurul curții interioare transformată, la rândul-i, într-un fel de grădină. Ici-colo, pe pereții dinspre stradă, identific fragmente de înscrisuri ale pompeienilor care, ca și adolescenții noștri de astăzi, încercau să-și exprime în public simpatiile ori antipatiile politice sau sportive.

Pompei – Una din străzile vechiului oraș

Termele Centrale, de pe strada Stabiana, mi se par a fi mult mai bine conservate decât cele întâlnite până acum. Ele erau destinate atât bărbaților cât și femeilor, utilizatorii lor fiind separați de instalația de încălzire centrală. Aceștia pătrundeau aici prin Pales-

(continuare în pag. 46)

tră după care întâlneau și o piscină. În fund, pe partea dreaptă, sunt termele pentru femei cu numeroase vestiare și băi. Cele destinate bărbaților, în afară de vestiare (cu mult mai mari), cuprindeau bazine pentru băi calde și reci. Puțin mai departe, pe stânga, au fost scoase la lumină: Casa Amorașilor aurii (numită astfel din cauza frumoaselor frize cu amorași) și Casa dei Vitii, proprietatea a doi frați, negustori bogați, ambele distingându-se prin peristilurile frumoase și admirabil păstrate.

Drept în față, se desfășoară inconfundabila panoramă a Vezuviului din care motiv, atât strada aflată în continuare, dar și poarta din capătul său i-au preluat numele. Pe partea dreaptă, unde săpăturile par să se fi împotmolit (trebuie reținut faptul că din cele 66 ha pe cât se întindea vechiul oraș doar 45 ha au fost excavate până astăzi), iar vița de vie crește nestingherită, se află un pin secular (care seamănă cu o uriașă ciupercă neagră) ce se profilează falnic peste sigiliul de umbră al muntelui ucigaș mascat de o ușoară pulbere argintie. Impresionat de acest cadru insolit, mă opresc și-l immortalizez pe peliculă. Cu siguranță că în cadrul viitoarei expoziții pe care o voi face la întoarcere, în România, fotografia aceasta nu va trece neobservată.

Între Turnul de Apă și Turnul lui Mercur, se întinde un spațiu liber invadat de iarba deja arsă de soare. De sub un trunchi putred, iau două minuscule relicve pompeiene: un fragment de piatră de construcție specifică locului și o bucățică de magmă pentru a-mi putea aminti, peste ani, de ziua memorabilă pe care mi-am petrecut-o aici.

Pe străduța Mercur, întâlnesc Casa Faunului, o mare reședință nobiliară în cadrul căreia remarc vestibulul cu mozaic, fragmente de fresce și grădina agrementată de elemente decorative de mare preț. Mai departe, tot pe largă stradă cu nume de zeu ce avea să mă conducă direct spre Forum, convețuiesc liniștitele case ale lui Apollo și Meleagru sau ale Fântânii Mari (care conservă mozaicuri deosebite) și Dioscurilor. Porțiunea străzii Forumului – care este delimitată de Terme – este împodobită, la extremitățile sale, cu două arcuri din cărămidă ridicate în onoarea lui Caligula și a lui Nero; pe creștetul acestuia din urmă crescând smocuri de iarbă. Tot în preajma centrului public își avea locul distinct Macellum, piața comercială cu hambare, moară, brutărie și prăvălii.

În partea nord-vestică a orașului, zonă în care se ajunge parcurgând strada Consolării, există alte câteva puncte demne de interes: Poarta Herculaneum cu cele trei arcuri distincte, Aleea Mormintelor și vasta Vilă a lui Diomedea în subsolurile căreia s-au descoperit scheletele a douăzeci de persoane moarte prin asfixiere.

Desigur că, tot de Pompei, aparține și Villa Misterelor situată în afara zidurilor cetății. Aceasta a devenit vestită nu neapărat din cauza dimensiunilor terasei ci și pentru bogăția și valoarea decorației de pe pereți ce redă ritualurile orfico-dionisiace motiv pentru care i s-a atribuit și numele). Ciclul de fresce (câteva dintre originale de mare preț se conservă la Muzeul din Napoli) este animat de 29 figuri redată în mărime naturală. Personajele au fost cu măiestrie pictate pe un fond de „roșu pompeian” din care cauză critica de specialitate le consideră a fi reprezentative pentru studiul picturii romane.

Periplul meu prin imensa arenă teatrală se termină practic în acest punct nu lipsit de importanță. Impresiile

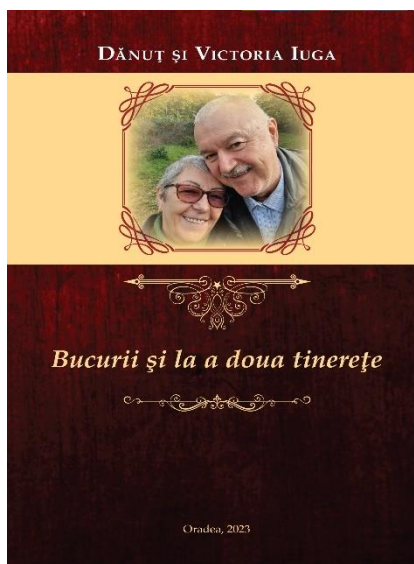
încă proaspete îmi întăresc încă o dată ideea că dacă nu s-ar fi întâmplat catastrofa cu 1925 de ani în urmă, când totul a fost transformat într-un imens cimitir, Pompeiul nu s-ar fi putut păstra intact pentru posteritate, iar omenirea nu ar fi cunoscut niciodată cu adevărat înaltele valori ale civilizației antice.

Nu pot încheia rândurile de față fără a sublinia un paradox. Datorită unei nenorociri care în cele din urmă contribuit la conservarea aproape intactă a orașului înfloritor, turistul de astăzi are posibilitatea să trăiască clipe de mare bucurie. Deși Pompeiul de altădată nu mai există, el continuă să rămână totuși real, adică la fel de strălucitor ca în zilele sale de glorie!

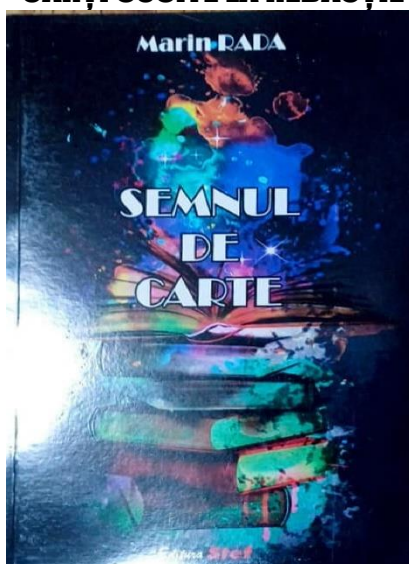
(va urma)

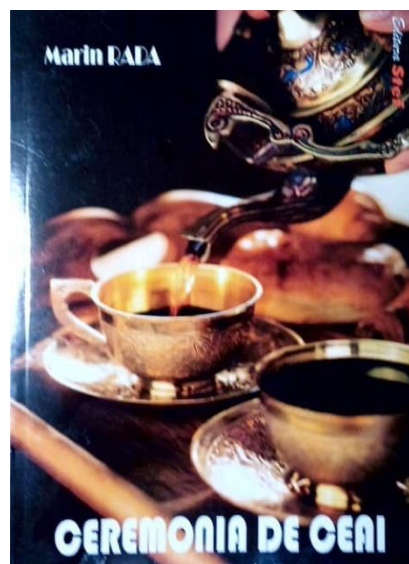
CĂRTI SOSITE LA REDACȚIE

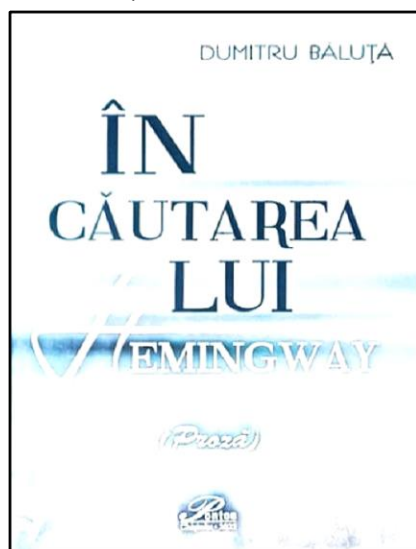
Dănuț și Victoria Iuga - Bucurii și la a doua tinerețe, Editura Oradea, 2023

Marin Rada – Semne de carte Editura Ștef, 2024

Marin Rada – Ceremonia de ceai Editura Ștef, 2024

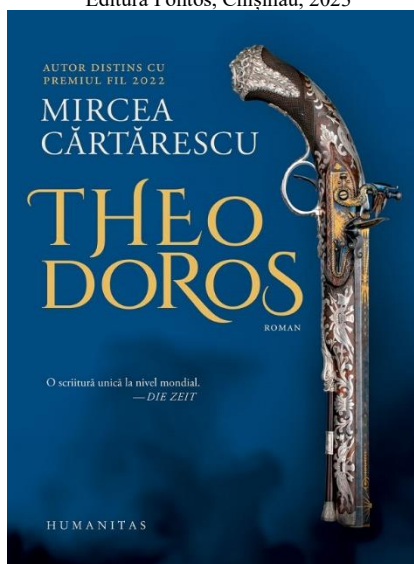
Dumitru Băluță - În căutarea lui Hemingway Editura Pontos, Chișinău, 2023

Maria Ieva – Secunde fără gânduri Editura Absolut, 2024

Gina Constantin Marinescu – Mai aproape de cer Editura Bpem@, 2024

Mircea Cărtărescu – Theodoros Editura Humanitas, 2022

Camelia Florescu – Nu-s o fată ca oricare CD, 2020

Maria Tiresescu – Ele, dragile mele Editura PIM, 2024

apler

BOEMA

boema.edituraboema.ro